Space for Available for Advertising
WWW.PREETNEWS.COM
WWW.PREETNAMA.COM
preetnamausa @gmail.com

ਨਿਊਯਾਰਕ
ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ : ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਕੌਰ ਪ੍ਰੀਤ ਖਰਾ ਸੱਚ
Online and Print Media +1 201-312-4180 +1 917-328-8436

ਇਸ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਮਾਂ ਬਾਪ ਦਾ ਕਰੋ, ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਧੋਖਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ

ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਕੌਰ ਪ੍ਰੀਤ
Preetnamausa@gmail.com

ਸਾਲ 4, ਅੰਕ 276, ਮਿਤੀ : 31 ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ 06 ਨਵੰਬਰ, 2024 ਵੈਬਸਾਈਟ : www.preetnama.com, www.preetnews.com ਈਮੇਲ preetnamausa@gmail.com

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 276

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

31 OCT TO 06 NOV , 2024

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਿਹ

ਅਦਾਰਾ ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰ. ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੋਪਰਾਏ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਰਿਚਮੰਡ ਹਿੱਲ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਨ ਤੇ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈਆਂ। ਸ੍ਰ. ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੋਪਰਾਏ ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਇਨਸਾਨ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਇੱਕ ਨਿਡਰ, ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਉਸਾਰੂ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਪੂਰਾ ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਤੇ ਸੌ ਫੀਸਦੀ ਖਰਾ ਉਤਰਨਗੇ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਸਮਰਪਣ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕਰਨਗੇ

PREETNAMA
ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖਰਾ ਸੱਚ

PREETNAMA
ONLINE AND PRINT MEDIA KHARA SACH
CHIEF EDITOR : PRITPAL KAUR +1 201-312-4180
Preetnama TV

PRITPAL KAUR
(CEO Media Preetnama NY)
+1 (201) 312-4180
Preetnamausa@gmail.com www.preetnama.com

Preetnama

Khara Sach

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 276

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

31 OCT TO 06 NOV , 2024

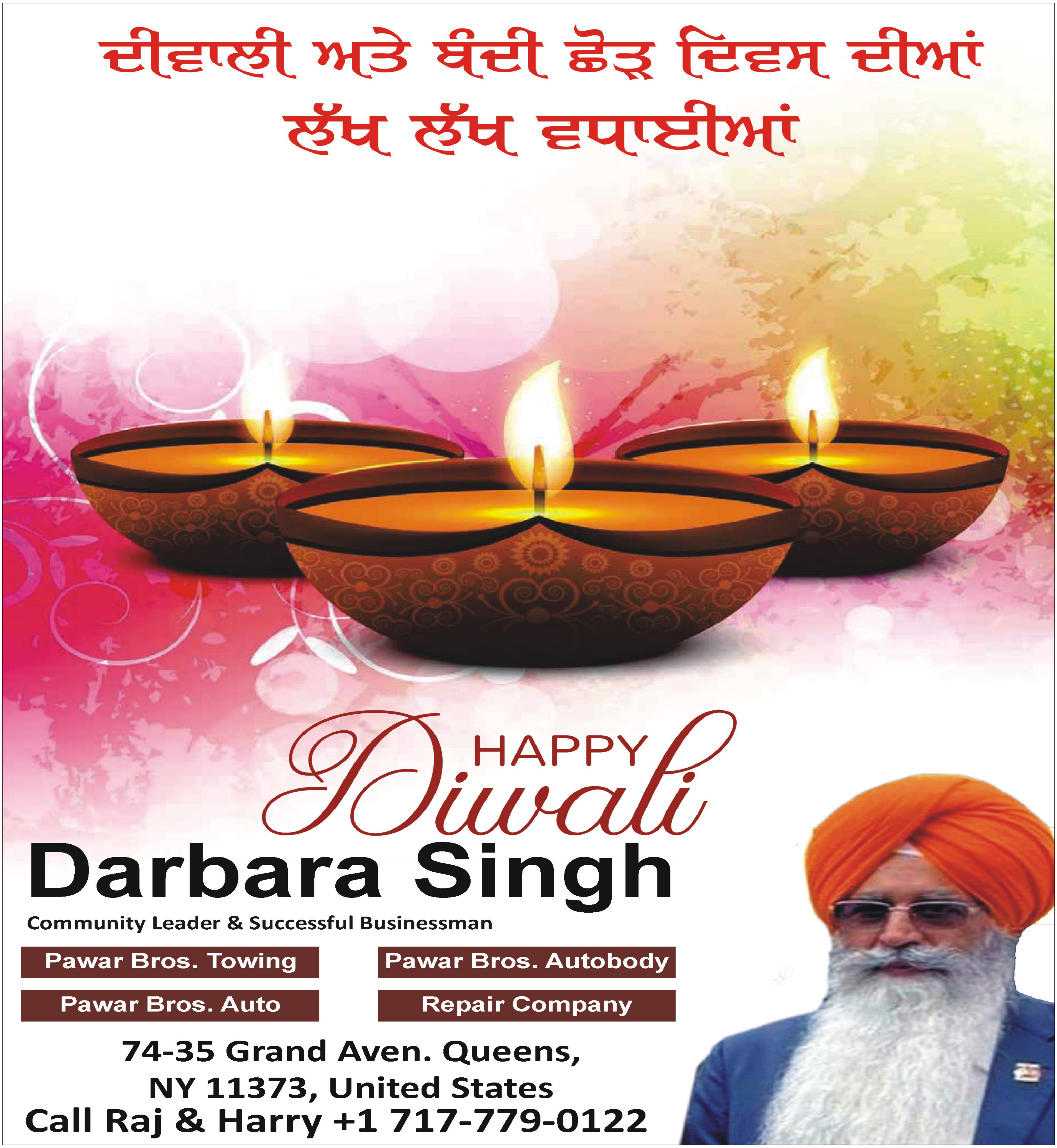

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 276

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

31 OCT TO 06 NOV , 2024

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 276

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

31 OCT TO 06 NOV , 2024

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਾਬਾ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣਾ
ਸਿੱਖ ਸੈਂਟਰ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੀ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਨੂੰ

ਦੀਵਾਲੀ ਅਤੇ ਬੰਦੀ ਛੋੜ ਦਿਵਸ

ਦੀਆਂ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈਆਂ

ਸ੍ਰ. ਦਲੇਰ ਸਿੰਘ

ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਾਬਾ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ
ਲੁਬਾਣਾ ਸਿੱਖ ਸੈਂਟਰ ਨਿਊਯਾਰਕ

917-848-9033

Baba Makhan Shah Lubana Sikh Center
113-10 101 Ave, South Richmond Hill,
NY 11419 United States

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 276

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

31 OCT TO 06 NOV , 2024

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਰਬਾਰ ਹਿਕਸਵਿੱਲ ਵੱਲੋਂ

ਬੰਦੀ ਛੋੜ ਦਿਵਸ ਅਤੇ ਦੀਵਾਲੀ

ਦੀਆਂ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈਆਂ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ
ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ
ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਚੇਅਰਮੈਨ
ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਪਾਹਵਾ ਪ੍ਰਧਾਨ
ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗੁਲਾਟੀ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ
ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਬਜਾਜ ਖਜ਼ਾਨਚੀ
ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਵੋਹਰਾ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ
ਅਤੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ
ਕੁਲਰਾਜ ਸਿੰਘ ਲੋਂਗਾਨੀ ਸਹਾਇਕ ਸਕੱਤਰ
ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਡਾਵਰਾ ਲੰਗਰ ਇੰਚਾਰਜ

11 N Broadway, Hicksville, NY 11801

Tel : 516-933-4878

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 276

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

31 OCT TO 06 NOV , 2024

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 276

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

31 OCT TO 06 NOV , 2024

10 Days in Japan

CHERRY BLOSSOM

Special price
$4495
Per Person
On Double
Occupancy

Includes:

- Accommodation in **Premium hotels**
- Transportation (including bullet trains)
- Guided tours to major attractions with English Speaking Guide
- **All Breakfast & Dinner**
- Entrance fees to attractions

Highlights

- Hakone Owakudani Ropeway
- Arashiyama Bamboo Groves
- Philosopher's Path
- Fushimi Inari Shrine
- Japanese Tea Ceremony & Kimono Wearing Experience
- Osaka Castle & Nishinomaru Garden
- Abeno Harukas (skyscraper observatory)
- Itsukushima Shrine by Ferry (Miyajima Island)
- Peace Park Memorial/Museum
- Atomic Bomb Dome (Hiroshima)
- Asakusa Temple & Nakamise Street
- Akihabara Electronic Market
- Takeshita Harajuku Street
- Asakusa for a Sumo Show
- Teamlab Planets
- Photo stop at Statue of Liberty
- Mt. Fuji 5th Station
- Lake Ashi Cruise
- Meiji Shrine

CALL NOW

Contact Us
516-216-4433
516-690-1257

More information
22 W MARIE ST,
HICKSVILLE, NY 11801

ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

Weekly Preetnama
www.preetnama.com
+1 (201) 312-4180

PRITPAL KAUR
Editor-In-Chief
+1 201-312-4180
+1 917-328-8436

ADVISORY BOARD

Joga Singh
****
Jaswinder Singh New Jersey
****
Mindi Manak
NewYork
****
Jagjit Singh Dasuya
****
Gurmeet Singh Dhalwan
Chicago
****
G. S Singh Punjab
****
Sujan Nag, USA
****
Dr. Jagdeep Dhimaan, India
****
Sarabjit Kaur Punjab
****
Sukhmandar Brar
(Bhagata Bhaika) Vancouver,

****
Sunil Kumar Gund
(Journalist) India
****
Raj Rani
Video editor
****
Jagmeet Kaur
97817-41631
****

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਪੰਜਾਂ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਦੀ ਸਲਾਮਤੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ। ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ ਵਿਚ ਛਪੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਾਦਕ ਜਾਂ ਅਖਬਾਰ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਈਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਈਮੇਲ ਵਾਲੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ ਨੂੰ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਂਟ ਛਾਂਟ ਕਰਨ ਦਾ ਜਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾ ਛਾਪਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵਿਚ ਛਪੀ ਸਮਗਰੀ ਲਈ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਦਾਤਾ ਖੁਦ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਕੀਮਤ, ਵਰੰਟੀ, ਕੁਆਲਿਟੀ, ਸੁਝਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿਰਫ ਇਸਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕੰਪਨੀ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗੀ।

The Preetnama is not responsible or legally lible for any news, article, advertisement or typing mistakes in the news or articles

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਹਫਤਿਆਂ ਤੋਂ ਪਾਠਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲੇਖ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਫੋਨ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਲਈ ਲਈ ਖਿਮਾ ਦੇ ਜਾਚਕ ਹਾਂ। ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ ਵੱਲੋਂ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵਿਚ ਇੱਕ ਹੀ ਲੇਖ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਢੁਕਵੀਂ ਜਗ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

Preetnamausa@gmail.com
www.preetnama.com

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਬਾਇਓ ਗੈਸ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਦਾ ਘਾਤਕ ਵਰਤਾਰਾ

ਲੁਧਿਆਣਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲੋਕ ਚਾਰ-ਚਾਰ ਛੇ-ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਧਰਨੇ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਲੁਧਿਆਣਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਚਾਰ ਵੱਡੇ ਪਿੰਡਾਂ ਅਖਾੜਾ, ਭੂੰਦੜੀ (ਜਗਰਾਓਂ ਤਹਿਸੀਲ), ਮੁਸ਼ਕਾਬਾਦ (ਸਮਰਾਲਾ ਤਹਿਸੀਲ) ਤੇ ਘੁੰਗਰਾਲੀ ਰਾਜਪੂਤਾਂ (ਖੰਨਾ ਤਹਿਸੀਲ) ਵਿੱਚ ਸੀਬੀਜੀ (ਕੰਪਰੈਸਡ ਬਾਇਓਗੈਸ) ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਤਿੰਨ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਪਲਾਂਟ ਉਸਾਰੀ ਅਧੀਨ ਹਨ ਤੇ ਅਜੇ ਚਾਰ-ਦੀਵਾਰੀ ਹੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਘੁੰਗਰਾਲੀ ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋ ਸਾਲ ਤੋਂ ਇਹ ਫੈਕਟਰੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਚਾਲੀ ਤੋਂ ਸੱਤਰ ਫ਼ੀਸਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਸਬਸਿਡੀ ਨਾਲ ਲੱਗੀਆਂ ਜਾਂ ਲੱਗ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਮੁੱਦਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਭਖਿਆ ਜਦੋਂ ਇਸ ਫੈਕਟਰੀ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆਏ ਘੁੰਗਰਾਲੀ ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਅਤੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਅੱਧੀ ਦਰਜਨ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਫੈਕਟਰੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਗਰੀਨ ਜ਼ੋਨ 'ਚ ਲੱਗੀ ਫੈਕਟਰੀ 'ਚੋਂ ਨਿੱਕਲਦੀ ਬਦਬੂ ਦੇ ਸਤਾਏ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਨਿੱਤਰ ਆਏ। ਬਾਕੀ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲੱਗ ਰਹੀਆਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਇਸ ਫੈਕਟਰੀ ਬਾਰੇ ਅਖ਼ਬਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਪਿੰਡ 'ਚ ਜਾ ਕੇ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਬਦਬੂ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜਿਊਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ 'ਚ ਨਾਮਣਾ ਖੱਟ ਚੁੱਕਾ ਇਹ ਪਿੰਡ ਹੁਣ ਫੈਕਟਰੀ ਦੀ ਗੰਦੀ ਖੇਡ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ। ਬਦਬੂ ਕਾਰਨ ਬੱਚੇ ਸਕੂਲ 'ਚ ਬੇਹੋਸ਼ ਤੱਕ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਚਮੜੀ ਰੋਗ ਫੈਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫੈਕਟਰੀ ਦਾ ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਉਪਜਾਊਪੁਣਾ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ ਪਿੰਡ ਆਉਣ ਤੋਂ ਕਤਰਾਉਣ ਲੱਗੇ। ਇਹ ਸਭ ਦੇਖ ਕੇ ਬਾਕੀ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲੱਗ ਰਹੀਆਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਜ਼ਰਬ ਖਾ ਗਿਆ। ਘੁੰਗਰਾਲੀ ਸਮੇਤ ਸਾਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਫੈਕਟਰੀ ਗੇਟਾਂ 'ਤੇ ਧਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਭੂੰਦੜੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੇ ਸਿਰ ਜੋੜੇ। ਅਖਾੜਾ ਤੇ ਭੂੰਦੜੀ ਪਿੰਡਾਂ ਨੇ ਐਤਕੀਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੋਟਾਂ ਦਾ ਮੁਕੰਮਲ ਬਾਈਕਾਟ ਕੀਤਾ।

ਸੰਘਰਸ਼ ਤਾਲਮੇਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸੱਦੇ 'ਤੇ 11 ਜੂਨ 2024 ਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਡੀਸੀ ਦਫ਼ਤਰ ਸਾਹਮਣੇ ਜੀਟੀ ਰੋਡ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਧਰਨਾ ਦੇ ਕੇ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਡੀਸੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਨਾਲ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਲਈ ਸਬੰਧਿਤ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲੀਆ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾ ਕੇ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਇਹ ਪੜਤਾਲ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਵਾਰ ਡੀਸੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸਿਰੇ ਲੱਗੀ। ਤਾਲਮੇਲ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹੱਲ ਕੱਢਣ ਲਈ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਦੋਵਾਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਾਜ਼ਰ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ। ਦੋਵਾਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਲਮੇਲ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਤੱਥਾਂ ਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਨਾਲ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੈਂਸਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿਹਤ ਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣਗੇ।ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਭਵਨ 'ਚ 11 ਅਤੇ 21 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਦੌਰ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਚਾਰ ਮੰਤਰੀਆਂ ਤੇ ਫਿਰ ਦੂਜੇ ਦੌਰ ਦੀ ਦੋ ਮੰਤਰੀਆਂ ਅਮਨ ਅਰੋੜਾ ਅਤੇ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਨਾਲ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਪਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਦਾ ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ 'ਚ ਰਲ ਕੇ ਗੰਭੀਰ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ। ਸੰਘਰਸ਼ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੇ ਖੋਜ ਪੱਤਰਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਤਕਨੀਕ ਉਤੇ ਯੂਰੋਪੀਅਨ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 19 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲੁਧਿਆਣਾ 'ਚ ਸੱਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਲਗਾਤਾਰ ਛੇ ਘੰਟੇ ਬਹਿਸ-ਵਿਚਾਰ ਹੋਈ। ਸਾਰੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਪਿਆ ਕਿ ਘੁੰਗਰਾਲੀ ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਫੈਕਟਰੀ 'ਚ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅਮਲ ਦੌਰਾਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ; ਸਿਰਫ਼ ਪਰਾਲੀ ਤੇ ਨੈਪੀਅਰ ਘਾਹ ਵਰਤਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਘੁੰਗਰਾਲੀ ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਫੈਕਟਰੀ 'ਚ ਗੰਨੇ ਦੀ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਵਰਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਬਦਬੂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਵੀ ਟਨਾਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਗੰਨੇ ਦੀ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਫੈਕਟਰੀ 'ਚ ਪਈ ਸੀ। ਅੰਤਿਮ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਨਵੇਂ ਆਏ ਡੀਸੀ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਫੈਕਟਰੀ ਦੇ ਨੁਕਸ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋਕ ਦਬਾਅ ਕਾਰਨ ਬੰਦ ਪਈ ਫੈਕਟਰੀ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਰਜ਼ਾਮੰਦੀ ਮੰਗੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਫ਼ਦ ਨੇ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ।

ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਘਰਸ਼ ਤਾਲਮੇਲ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਪਰ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਤਬਾਹੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਝੋਨੇ ਦੀ ਪਰਾਲੀ ਨੂੰ ਪੰਜ-ਛੇ ਦਿਨ ਲਗਾਤਾਰ ਗਾਲ ਕੇ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਗੈਸ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਬਾਇਓਡੀਗਰੇਡ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਝੋਨੇ ਦੀ ਪਰਾਲੀ 'ਚ ਝੋਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੇ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ, ਨਦੀਨਨਾਸ਼ਕ ਤੇ ਰਸਾਇਣਕ ਖਾਦਾਂ ਦੇ ਪਰਾਲੀ 'ਚ ਪਏ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ (ਰੈਜੀਡਿਊ) ਬਾਇਓਡੀਗਰੇਡ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ; ਭਾਵ, ਖ਼ਤਮ ਨਹੀ ਹੁੰਦੇ। ਗੈਸ ਬਨਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਕੀ ਬਚੇ ਗਾੜ੍ਹੇ ਪਦਾਰਥ ਵਿੱਚੋਂ ਠੋਸ ਖਾਦ (ਮਾਦਾ) ਕੱਢਣ ਪਿੱਛੋਂ ਵੀ ਅਵਸ਼ੇਸ਼, ਗੰਦੇ ਬਦਬੂਦਾਰ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਜ਼ੀਰਾ ਫੈਕਟਰੀ ਵਾਂਗ ਰਿਵਰਸ ਬੋਰ ਕਰ ਕੇ ਧਰਤੀ 'ਚ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਖੇਤਾਂ 'ਚ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਸੀਵਰੇਜ 'ਚ ਰੋੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਫਿਰ ਫੈਕਟਰੀ ਅੰਦਰ ਵੱਡੇ ਤਲਾਬ ਬਣਾ ਕੇ ਸਾਂਭਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਤੇ ਤੇਜ਼ਾਬੀ ਪਾਣੀ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਉੱਡ ਕੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਤ ਕਰੇਗਾ, ਫਿਰ ਤਲਾਬ ਦਾ ਕੰਕਰੀਟ ਕਵਰ ਗਾਲ ਕੇ ਧਰਤੀ 'ਚ ਸਿੰਮਦਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਰੇਹਾਂ ਸਪਰੇਆਂ ਵਾਲਾ ਇਹ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ 'ਚ ਰਲ ਕੇ ਕੈਂਸਰ ਜਿਹੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਹ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆ ਨਸਲਾਂ ਲਈ ਘਾਤਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਰਮੋਨਜ਼ ਤੇ ਸੈਕਸੂਅਲ ਔਰਗਨ ਨੂੰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਏਗਾ। ਹਰੇ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀ ਦੇਣ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀਆਂ ਰੇਹਾਂ ਸਪਰੇਆਂ ਨੇ ਅੱਧਾ ਪੰਜਾਬ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਘਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ, ਰਹਿੰਦੀ ਕਸਰ ਇਹ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਕੱਢਣਗੀਆਂ। ਕਿਸਾਨ ਝੋਨੇ ਦੀ ਪਰਾਲੀ ਦਾ ਫਸਤਾ ਵੱਢਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਝੋਨਾ ਭਾਵੇਂ ਵਪਾਰਕ ਤੇ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਵਾਲੀ ਫ਼ਸਲ ਹੈ ਪਰ ਜਿੰਨਾ ਪਾਣੀ ਹੇਠਾਂ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਅਸਰ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਗੁੱਝਾ ਨਹੀਂ। ਨਵੀਂ ਖੇਤੀ ਨੀਤੀ 'ਚ ਇਸ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦਿਆਂ ਪੰਦਰਾਂ ਬਲਾਕਾਂ 'ਚ ਝੋਨੇ ਦਾ ਬਦਲ ਦੇਣ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਪਰਾਲੀ ਤੋਂ ਗੈਸ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੱਖਾਂ ਲਿਟਰ ਪਾਣੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਚੌਲ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰੋੜਾਂ ਲਿਟਰ ਪਾਣੀ ਧਰਤੀ 'ਚੋਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਕਿਲੋ ਪਰਾਲੀ ਗਾਲ ਕੇ ਗੈਸ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ 900 ਲਿਟਰ ਪਾਣੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ: ਭਾਵ, ਸੌ ਟਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲੇ ਗੈਸ ਪਲਾਂਟ ਵਿੱਚ ਸੌ ਟਨ (ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਕੁਇੰਟਲ) ਪਰਾਲੀ ਗਾਲਣ ਲਈ 9 ਲੱਖ ਲਿਟਰ ਪਾਣੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਜੇ ਅੱਧਾ ਰੀਸਾਇਕਲ ਵੀ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ 4 ਲੱਖ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਲੀਟਰ ਪਾਣੀ ਰੋਜ਼ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਅਜਿਹੀਆਂ 54 ਸੀਬੀਜੀ/ਸੀਐੱਨਜੀ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਲਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਜਲੰਧਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਭੋਗਪੁਰ ਖੰਡ ਮਿੱਲ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਅਤੇ ਕੰਧੋਲਾ ਗੁਰੂ ਪਿੰਡ 'ਚ ਲੋਕ ਤਾਕਤ ਨੇ ਉਸਾਰੀ ਰੋਕੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਟਿਆਲ਼ਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਕਕਰਾਲਾ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਟੁੱਟਣ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਵੱਲੋਂ ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ 18 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਨਿੱਜੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਜਾਨਦਾਰ ਵਿਰੋਧ ਨੇ ਮਾਲਕ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੱਜਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ ਲੁਧਿਆਣਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਬੇਟ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪਿੰਡ ਬੱਗਾ ਕਲਾਂ, ਚਾਹੜ, ਰਜਾ ਕਲਾਂ 'ਚ ਰਿਲਾਇੰਸ ਪਲਾਂਟ ਖਿਲਾਫ਼ ਮੋਰਚਾ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖਰਾ ਸੱਚ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 276

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

31 OCT TO 06 NOV , 2024

No body have time to watch TV Advertisement
No body have time to read Physical newspapers

It's social time.

Online News, Advertisement, Promotion Anytime anywhere.

Doesn't matter where are you.

Advertisement with Preetnama.
Promote your business with TalkShow
We gave social stage to show yourself and your Business.

Business Persons, Doctor,
Advocates, VISA, Tour Travel, Actor, Singers,
writers come Join or TalkShow
and Advertisement with us on national
& International based.

Search Just
Preetnama
Youtube
Facebook
Twitter
Instragram
LinkedIn
Tiktok

No ned to go anywhere, Just leave message on
WhatsApp or email us. We will call you back.

Contact immediately

+1 201-312-4180,+1 917-328-8436

www.preetnama.com, www.preetnews.com
Email- preetnamausa@gmail.com

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 276

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

31 OCT TO 06 NOV , 2024

Japan Itinerary

10 DAYS TRIP

TOKYO — DAY 1

- Meet Driver at Narita International Airport.
- Transfer to city by Private Vehicle
- Check in at Hotel (Check in Time :- 1500 HRS)
- Freshen up & Relax
- Dinner at Indian Restaurant and transfer to Hotel

TOKYO — DAY 2

- Breakfast in the hotel
- Proceed for Tokyo city tour with English Speaking Guide
- Visit Asakusa temple, Nakamise street & Akhibara market
- Visit Meiji shrine and Takeshita Harajuku street.
- Dinner at Indian Restaurant
- After dinner transfer to Hotel

TOKYO — DAY 3

- Breakfast in the hotel
- Prepare large Luggage for Courier to Kyoto Hotel
- Proceed for Asakusa for Sumo show
- Sumo Entertainment Show with chicken hot pot & Photo
- Visit Teamlab Planet
- Photostop at statue of liberty
- Dinner in Indian Restaurant
- After Dinner transfer to Hotel

Preetnama
Khara Sach
प्रीतनामा
खरा सच
On our English language New Website
WWW.PREET NEWS.COM
Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180
Vol 4, Issue 276
Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com
31 OCT TO 06 NOV , 2024

मिट्टी के दीये जलाएँ, प्रदूषण को दूर भगाएँ और परंपरा भी जीवंत बनायें।

आधुनिकता के दौर में दीपोत्सव पर मिट्टी की दीये जलाने की परंपरा विलुप्त हो रही है। इससे सामाजिक रूप से व पर्यावरण पर ग़लत प्रभाव पड़ने की आशंका को नकारा नहीं जा सकता है। पर्यावरण को बचाने के लिए ज़रूरी है आमजन दीपावली पर मिट्टी के दीये जलाने व पटाखे नहीं चलाने का संकल्प लें। इस दीपावली मिट्टी के दीये जलाएँ, तभी पर्यावरण बचाने में हम सफ ल हो पायेंगे।आधुनिकता के दौर में दीपोत्सव पर मिट्टी की दीये जलाने की परंपरा विलुप्त हो रही है। इससे सामाजिक रूप से व पर्यावरण पर ग़लत प्रभाव पड़ने की आशंका को नकारा नहीं जा सकता है। पर्यावरण को बचाने के लिए ज़रूरी है आमजन दीपावली पर मिट्टी के दीये जलाने व पटाखे नहीं चलाने का संकल्प लें। इस दीपावली मिट्टी के दीये जलाएँ, तभी पर्यावरण बचाने में हम सफल हो पायेंगे। आज की भागती दौड़ती ज़िन्दगी में लोग अपनी परंपरा को भूलते जा रहे हैं। इसका परिणाम है कि आज देश में पर्यावरण संकट के साथ-साथ कई तरह की समस्या उत्पन्न हो रही है। जिसके चलते सभी लोग और जीव-जंतु के जीवन पर संकट है। इस परंपरा में एक दीपावली पर्व पर मिट्टी के दीये जलाना भी है। जिसको आज लोग भूलते जा रहे हैं और उसकी जगह पर इलेक्ट्रानिक लाइटों का उपयोग कर रहे हैं। लेकिन जो सुंदरता मिट्टी के दीये जलने पर दिखती है वह इलेक्ट्रानिक लाइटों के जलने से नहीं। इस बात को स्वयं लोग भी स्वीकार कर रहे हैं और इस परंपरा को लोगों के भूलने पर चिंता भी व्यक्त कर रहे हैं। मिट्टी के दीये जलाना परंपरा के साथ हमारी संस्कृति है। अपनी संस्कृति को कोई कैसे भूल सकता है। इसका सभी लोगों को ध्यान रखना चाहिए। मिट्टी के दीये जलाने के कई लाभ है। जिसका उल्लेख कई जगहों पर देखने और सुनने को मिलता है। इसलिए सभी लोग मिट्टी के दीयें जलाएँ।

दीपावली का त्यौहार मिट्टी के दीये से जुड़ा हुआ है। यह हमारी संस्कृति में रचा-बसा हुआ है। दीया जलाने की परंपरा आदि काल से रही है। भगवान राम की अयोध्या वापसी की ख़ुशी में अयोध्यावासियों ने घर-घर दीप जलाया था, तब से ही कार्तिक महीने में दीपों का यह त्यौहार मनाये जाने की परंपरा रही है। पिछले दो दशक के दौरान कृत्रिम लाइटों का क्रेज बढ़ा है। आधुनिकता की आंधी में हम अपनी पौराणिक परंपरा को छोड़कर दीपावली पर बिजली की लाइटिंग के साथ तेज ध्वनि वाले पटाखे चलाने लगे हैं। इससे एक तरफ़ मिट्टी के कारोबार से जुड़े कुम्हारों के घरों में अँधेरा रहने लगा, तो ध्वनि और वायु प्रदूषण फैलानेवाले पटाखों को अपना कर अपनी सांसों को ही खतरे में डाल दिया। अपनी परंपराओं से दूर होने की वज़ह से ही कुम्हार समाज अपने पुश्तैनी धंधे से दूर होता जा रहा है। दूसरे रोजगार पर निर्भर होने लगे हैं।एक समय था जब दीपावली पर्व को लेकर लोग मिट्टी के दीये खरीदने के लिए पहले ही कुम्हार को आर्डर कर देते थे। तब गाँव या अन्य किसी गाँव के कुम्हार के घर के सभी सदस्य काम में व्यस्त होते थे।

दीपावली पर्व पर कई लोगों के आर्डर को पूरा करने में दिन रात एक कर मेहनत करते थे। हालांकि उस समय उतनी आमदनी नहीं होती थी, लेकिन कुम्हारों को भी एक रुचि रहती थी कि इस परंपरा को जीवंत रखना है। लेकिन आज लोग मिट्टी के दीये जलाना धीरे-धीरे कम कर दिए हैं, इससे अब कुम्हार भी इसमें रुचि नहीं ले रहे। जिसका नतीजा है कि आज दीपावली पर्व में लोग घर में दो-चार मिट्टी के दीये जला कर सिर्फ़ एक परंपरा को किसी तरह निर्वहन कर रहे हैं। ज्यादातर लोग इलेक्ट्रानिक लाइटों, झालर और अन्य लाइटों को जला कर ही दीपावली पर्व में अपने घर को रोशनी से जगमग करने की कोशिश कर रहे हैं। हम सभी अब दीपावली के नाम पर पर्यावरण को दूषित कर रहे हैं। अब हमें पुन: अपनी परंपरा को समझना होगा। हमें मिट्टी के दिये जलाने की परंपरा की पुनः शुरुआत करनी होगी। इससे कीड़े मकोड़े मरते हैं। झालर और लाइट से कीड़े नहीं मरते। हमारी संस्कृति सरसों के तेल के दिये जलाना है, अच्छे पकवान बनाना, मिठाइयाँ खाना और पड़ोसी को भी खिलाना, लोगों को उपहार देना आदि है। लेकिन लोग अब उतने समझदार नहीं हैं इसलिए पटाखे छूटेंगे।

लोग मिट्टी के दीये जलाएँ। इससे प्रदूषण भी नहीं होगा और परंपरा भी जीवंत रहेगी। दीपावली पर्व पर मिट्टी के दीये जलाना पूर्वजों के द्वारा बनाई गई परंपरा है। इसे हम सभी लोगों को बरकरार रखना चाहिए। दिवाली में मिट्टी के दीये जलाना हमारी संस्कृति और प्रकृति से जुड़ने का बहुत ही सुगम साधन है। यह भारतीय संस्कृति में बहुत ही शुभ और पवित्र माना जाता है। मिट्टी के दीये प्रेम, समरसता और ज्ञान के प्रतीक हैं। सामाजिक व आर्थिक आधार पर भी दीयों की खूबसूरती जगजाहिर है। इस बार दीपावली के दिन मिट्टी के दीये जलाने का संकल्प लेकर संस्कृति का बचाव करना है। सभी लोग मिट्टी के दिये ही जलाएँ। आज की युवा पीढ़ी इलेक्ट्रानिक लाइटों के प्रति अधिक रुचि रख रही है। घरों को सजाने से लेकर दीये जलाने में इलेक्ट्रानिक लाइटों का ही उपयोग कर रही है। जबकि यह सोचना चाहिए कि हमारी संस्कृति और परंपरा का निर्वहन करना युवाओं के कंधे पर ही है। गाँव या किसी शहर में जो कुम्हार है वह आज भी मिट्टी के दीये बनाते हैं। इसमें उन्हें सिर्फ़ आमदनी का लालच नहीं होता बल्कि उनमें अपनी संस्कृति और परंपरा को बरकरार रखने का उत्साह होता है। लेकिन लोग इसे भूलते जा रहे हैं।

परंपरा व पर्यावरण के संरक्षण के लिए मिट्टी के दीये जलाना है। इनसे कोई प्रदूषण नहीं होता। कृत्रिम रोशनी आंखों और त्वचा के लिए हानिकारक होती है। मिट्टी के दीये की रोशनी आंखों को आराम पहुँचाती है। मिट्टी के दीये हमारी संस्कृति के एक अहम अंग हैं। दिवाली पर इसे जलाकर हम अपनी परंपराओं को याद रखते हैं। मिट्टी के दीये बनाने वाले कारीगरों को प्रोत्साहित करने का भी यह अच्छा मौका है। आइये, इस दीपावली, हम सभी मिलकर मिट्टी के दीये जलाएँ और एक स्वच्छ और हरा-भरा पर्यावरण बनाने में अपना योगदान दें। लोगों को इस पर विचार करना चाहिए। वर्तमान में अपनी परंपरा को बरकरार रखने और पर्यावरण बचाने के लिए इस दीपावली मिट्टी की दीये जलाने के प्रति लोगों ख़ास कर बच्चों व युवाओं को जागरूक करने के लिए अभियान भी चलाएँ।

-प्रियंका सौरभ
रिसर्च स्कॉलर इन पोलिटिकल साइंस,
कवयित्री, स्वतंत्र पत्रकार एवं स्तंभकार,
उब्बा भवन, आर्यनगर, हिसार (हरियाणा)-127045
(मो.) 7015375570 (वार्ता+वाट्स एप)

मुहांसों से स्थायी छुटकारे के लिए अपनाएं ये हेल्दी टिप्स

मुंहासे की समस्या आम है पर इससे संदरता प्रभावित होती है। ऐसे में युवतियां इन्हें ठीक करने कोई भी घरेलू प्रयोग करने लगती हैं जो कई बार इन्हें ठीक करने की जगह और भी बढ़ा देता है। नीबू आदि लगाने से यह बढ़ भी सकते हैं। विशेषज्ञों का कहना है कि मुंहासा प्रभावित हिस्से को हाथ भी नहीं चाहिए। कई बार आंतरिक असंतुलन खासकर हार्मोन की वजह से मुंहासे निकलते हैं। आंतरिक समस्या से मुंहासे होने पर रक्त की जांच व अल्ट्रासाउंड से पता चल जाता है। मुंहासों से बचने के लिए संतुलित व स्वास्थ्यपरक आहार जैसे फलों, सब्जियों का सेवन करें। अपनी त्वचा को नियमित रूप से मॉइश्चराइज करें, जिससे त्वचा में नमी बनी रहे। बैक्टीरिया को दूर रखने के लिए चेहरे पर कुछ क्रीम आदि लगाते समय अपने हाथ जरूर धो लें। प्रभावित हिस्से को लगातार हाथ लगाने से बैक्टीरिया के फैलने की संभावना होती है, जिससे और मुंहासे निकल सकते हैं।टी (चाय) ट्री तेल जीवाणु रोधी और एंटी फंगल होता है और यह तैलीय त्वचा के लिए उपयुक्त होता है। मुंहासों से बचने के लिए इस तेल का इस्तेमाल किया जा सकता है। कई लोगों का मानना होता है कि मुंहासे त्वचा के अधिक तैलीय होने के कारण निकलते हैं और ऐसे में वे कठोर साबुन या स्क्रब का इस्तेमाल करना शुरू कर देते हैं जो नुकसानदेह हो सकता है क्योंकि ज्यादा ड्राई स्किन मुंहासों को और बढ़ा सकती है। स्क्रब से मुंहासों में सूजन व लालिमापन आने की संभावन बढ़ जाती है और चेहरे में जलन महसूस हो सकती है। मुंहासों के उपचार में तीन से लेकर छह महीने तक का समय लग सकता है। ऐसे में संयम बनायें रखें। तत्काल उपाय के प्रयास में और भी घाटा हो सकता है।

अमेरिकी डॉलर के एकाधिकार को ब्रिक्स देशों क़ी चुनौती से हड़बड़ाया अमेरिका

रूस के राष्ट्रपति व्लादिमीर पुतिन ने ब्रिक्स सम्मेलन में एक महत्वपूर्ण घोषणा क़ी है। ब्रिक्स सम्मेलन में अमेरिकी डॉलर के वर्चस्व को चुनौती देने के संकेत दिए हैं। यह कदम वैश्विक आर्थिक परिदृश्य में महत्वपूर्ण बदलाव ला सकता है। कई दशकों से अंतरराष्ट्रीय व्यापार में अमेरिकी डॉलर का वर्चस्व बना हुआ है। रूस की आर्थिक नीतियों तथा दुनिया के कई अन्य देश जो ब्रिक्स में शामिल हैं, पिछले कुछ वर्षों में अमेरिका की दादागिरी और अमेरिकी प्रतिबंधों के चलते वैकल्पिक मुद्रा पर विचार करना शुरू कर दिया है। वैश्विक आर्थिक सत्ता एवं मुद्रा के लेन-देन में संतुलन बनाने के लिए बदलाव के प्रयास तेज हो गए हैं। रूस पहले से ही पश्चिमी प्रतिबंधों का सामना कर रहा है। ईरान और अन्य देश भी इससे प्रभावित हैं। अब रूस अन्य छोटे-बड़े देशों के साथ मिलकर एक नया आर्थिक तंत्र विकसित करने की तैयारी कर रहा है। यह कदम चीन, भारत और ब्रिक्स देशों के साथ निकट आर्थिक सहयोग को बढ़ावा देने की दिशा में बहुत बड़ा बदलाव होगा। पुतिन ने स्पष्ट किया है, उनकी योजना डॉलर के प्रभाव को कम करने, रूबल तथा अन्य देश की स्थानीय मुद्राओं के लेनदेन को बढ़ावा देने पर आधारित है। दुनिया की पांच सबसे बड़ी अर्थव्यवस्था में अमेरिका प्रथम स्थान पर है, जबकि चीन, जर्मनी, जापान और भारत सबसे बड़ी 5 अर्थव्यवस्था हैं। डॉलर मुद्रा को चुनौती देने का सबसे पहला और महत्वपूर्ण कारण यह है, अमेरिकी डॉलर का वर्चस्व लेनदेन तक सीमित नहीं रहा। डॉलर मुद्रा का उपयोग राजनीतिक तथा अलगाव और युद्ध होने की दशा में हथियारों से भी ज्यादा खतरनाक हो गया है। वैश्विक मंच पर अमेरिका अपनी आर्थिक ताकत का उपयोग कर अन्य देशों पर प्रतिबंध लगाने और दबाव डालने में समर्थ होता है। रूस को आर्थिक रूप से कमजोर करने के लिए अमेरिका द्वारा लगाए गए प्रतिबंधों ने रूस सहित कई अन्य देशों को डॉलर के विकल्प को बनाने की दिशा में अग्रसर कर दिया है। ब्रिक्स सम्मेलन के इस निर्णय का उद्देश्य अमेरिका की दादागिरी से अन्य देशों को बचाना है। ब्रिक्स देशों को अमेरिका की डॉलर मुद्रा से स्वतंत्र कराकर आत्मनिर्भर बनाना है। किसी भी देश की अर्थव्यवस्था को बाहरी हस्तक्षेप से मुक्त करना है। आयात और निर्यात के कारोबार में डॉलर की निर्भरता कम से कम करने के प्रयास के रूप में देखा जा रहा है। वैश्विक व्यापार में दुनिया के अन्य देश खुलकर अमेरिका एवं यूरोपीय देशों का मुकाबला कर पाएं, इससे ब्रिक्स सम्मेलन में आए सभी देश सहमत थे। ब्रिक्स सम्मेलन के इस निर्णय के दीर्घकालिक परिणामों को लेकर चिंता भी व्यक्त की जा रही है। रूस और ब्रिक्स में शामिल अन्य देश वास्तव में एक स्थायी वैकल्पिक अर्थतंत्र और डॉलर के विकल्प के रूप में नई मुद्रा विकसित कर पाएंगे, या यह अस्थायी कोशिश बनकर रह जाएगी। वैश्विक स्तर पर डॉलर की पकड़ कमजोर करना वर्तमान में आसान नहीं है। लेकिन रूस, चीन, भारत और खाड़ी के देश इसमें शामिल होने से अमेरिका को बहुत बड़ी चुनौती मिलने जा रही है। इसमें कोई संदेह नहीं है। ब्रिक्स देशों की यह कोशिश अमेरिकी वित्तीय एकाधिकार तथा वैश्विक वित्तीय संगठनों को चुनौती देने का साहसिक प्रयास है। रूस और ब्रिक्स देशों का यह कदम न केवल उनके आर्थिक हितों की रक्षा करेगा। वैश्विक व्यापार संधि के अंतर्गत सारी दुनिया के देश बड़ी मात्रा में आयात और निर्यात स्थानीय जरूरत के अनुसार कर रहे हैं। ब्रिक्स संगठन के देश यदि नई मुद्रा चलन में लाते हैं तो यह अमेरिका और उसके मित्र देशों की तुलना में कई गुना ज्यादा होगी। नई मुद्रा अमेरिका और डॉलर के प्रभुत्व को चुनौती देने वाली बड़ी वैश्विक रणनीति का हिस्सा है। यूरो मुद्रा का प्रभाव कम देशों के आर्थिक लेनदेन तक सीमित था। ब्रिक्स संगठन में चीन, रूस, खाड़ी के देश और भारत जैसे बड़ी अर्थव्यवस्था वाले देश शामिल हैं। ऐसी स्थिति में आने वाले समय में, वैश्विक अर्थव्यवस्था पर इसका भारी प्रभाव पड़ना तय है। अमेरिका डॉलर मुद्रा के बल पर विश्व की अंतरराष्ट्रीय संस्थाओं और अन्य देशों पर अभी जो दबाव बनाकर रखता था, प्रतिबंध के नाम पर डराता और धमकता था, वह ताकत अमेरिका के हाथ से निकल जाएगी। यूरो मुद्रा की तरह डॉलर मुद्रा भी अलग-थलग पड़ जाएगी। यदि ऐसा हुआ, तो अमेरिका और पश्चिम के देश अपना वर्चस्व बनाए रखने के लिए किसी भी हद तक जा सकते हैं। जिससे सारी दुनिया के देशों में अशांति पैदा हो सकती है। यह खतरा भी स्पष्ट रूप से वर्तमान स्थिति में देखने को मिल सकता है।

बीएसएनएल में भीतरघात का खतरा आधार तैयार कर कई देशों में इन्हें माइनिंग,बिजली व निर्माण आदि के ठेके दिलवाये गये हैं उन्हें देखकर यह संदेह होना भी स्वभाविक है कि कहीं बीएसएनएल को बदनाम करने व इसे कमज़ोर करने के लिये ही तो यह षड्यंत्र किसी बड़ी व सत्ता संरक्षित साज़िश के तहत तो नहीं किया जा रहा ? यदि बीएसएनएल ईमानदारी से चाहे तो कम से कम समय में अपने उपभोक्ताओं को हो रही इन परेशानियों से निजात दिला सकता है। और यदि बीएसएनएल की ओर से पूरे देश के हर कोने तक अपना नेटवर्क व पूरा सिग्नल पहुंचा दिया जाये और उसकी गति में सुधार कर दिया जाये तो निश्चित रूप से निजी कम्पनीज़ की तरफ़ से अभी और भी करोड़ों उपभोक्ता अपना मुंह फेर लेंगे। परन्तु सत्ता में बैठे उद्योगपतियों के वे शुभचिंतक जो वास्तव में सरकार में उद्योगपतियों व कॉर्पोरेट घरानों के हितों के न केवल पैरोकार हैं बल्कि सच पूछिए तो उन्हीं के सीधे प्रतिनिधि के रूप में सत्ता में अहम पदों पर बैठे हुये हैं। ऐसे लोगों के सत्ता के शीर्ष पदों पर रहते क्या बीएसएनएल, प्रमुख निजी टेलीकॉम कंपनियों से कड़ी प्रतिस्पर्धा कर सकेगा ? बीएसएनएल मोबाइल के मौजूदा नेटवर्क तथा उसकी मंद गति को देखकर इस बात पर संदेह होना स्वाभाविक है। और यदि बी एस एन एल में ही सर्वोच्च पदों पर बैठे अधिकारियों की साज़िश के चलते और उनकी उद्योगपतियों व कॉर्पोरेट घरानों से मिली भगत के परिणाम स्वरूप इस पीएसयू की इतनी दयनीय हालत हो रही है तो ऐसे विभीषणों का भी बेनक़ाब होना बेहद ज़रूरी है।

त्यौहारी सीजन में ग्लोइंग स्किन के लिए घर पर बनाएं रोज-जैल

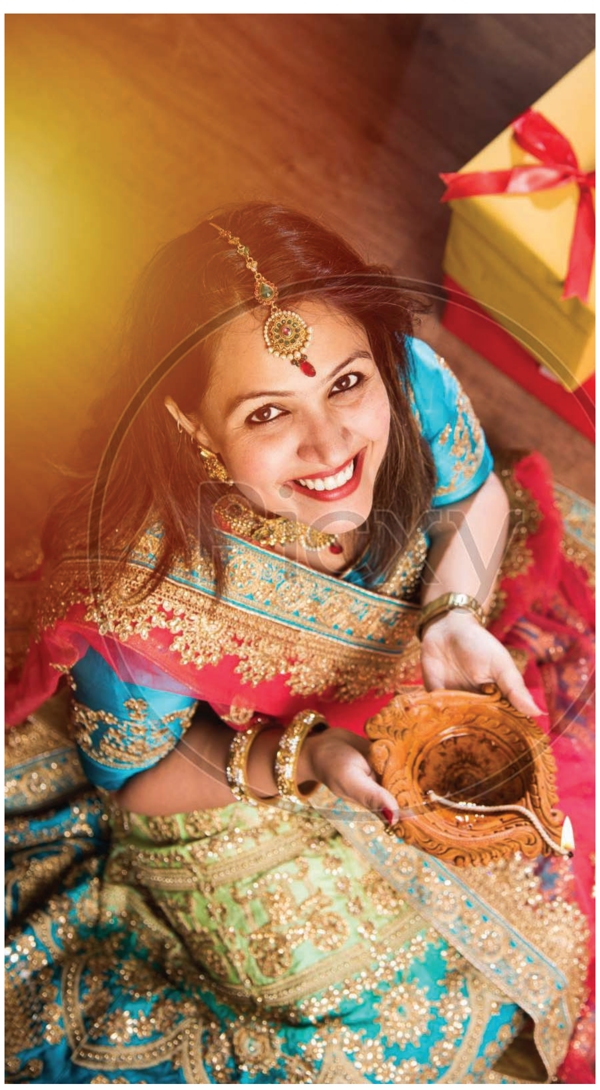

फेस्टिव सीजन में निखार पाने के लिए हम सभी क्या-क्या नहीं करते, लेकिन फिर भी सुंतष्ट नहीं रहते हैं। अगर आप भी खिली-खिली त्वचा चाहते हैं तो इसके लिए महंगे-महंगे ब्यूटी प्रोडक्ट और सैलून जाने की कोई जरुरत नहीं है। आप बस इस उपाय के जरिए गुलाब जैसी त्वचा पा सकते हैं। फेस्टिवल सीजन चल रहा है ऐसे में सभी महिलाएं अपने चेहरे का निखार बढ़ाने और सुंदर दिखने के लिए क्या-क्या नहीं करती। अब आपको महंगे-महंगे स्किन केयर प्रोडक्टस इस्तेमाल करने की कोई जरुरत नहीं है। नहीं आपको फेशियल कराने की कोई जरुरत नहीं है। कई बार तो इतना सब कराने के बाद भी चेहरे पर रंगत नहीं आती है। इन सब चीजों से रंगत में फर्क तो दिख जाता है लेकिन कुछ दिन बाद त्वचा फिर से बेजान दिखने लगती है। तो चलिए जानते हैं गुलाब से जेल कैसे बनाएं, जो चेहरे की रंगत बढ़ाएगा।

यह वीनर्स नकली दांतों से 300 गुना बेहतर है! और कीमत बहुत सस्ती है और जानें

गुलाब जेल बनाने के लिए सामग्री

- फ्रेश गुलाब की पंखुड़ियां
- 2 चम्मच विटामिन ई
- 2 चम्मच एलोवेरा जेल
- राइस वॉटर

कैसे बनाएं गुलाब जेल

घर पर गुलाब जेल बनाने के लिए आप एक चम्मच चावल को पानी में अच्छे से धोने के बाद इसे थोड़े पानी में भिगो दें। कम से कम आधे घंटे तक भीग जाने के बाद इसके पानी को छान लें। इसके बाद पानी में फ्रेश गुलाब की पंखुड़ियों को मिलाएं। फिर धीमी आंच पर कम से कम 5 मिनट तक उबलने दें। जब ये उबल जाए तो इसे छान लें और विटामिन ई कैप्सूल, एलोवेरा जेल डालकर अच्छी तरह से मिला लें और आपका गुलाब जेल तैयार है। इसे आप किसी कंटेनर में डालकर रख दें। इस जेल को आप 2-3 हफ्तो तक स्टोर करके रख सकते हैं। लेकिन, आप इसे फ्रिज में ही रखें। इस जेल को साफ चेहरे पर सुबह और रात में सोने से पहले लगाएं।

ड्राई स्किन से लेकर मुंहासों के लिए किसी खजाना से कम नहीं है टी ट्री ऑयल, जानिए इसके अद्भुत फायदे

टी ट्री का ऑयल त्वचा की देखभाल में कमाल घटक है, यह अपने व्यापक लाभों के लिए जाना जाता है। ऑस्ट्रेलियाई मूल के मेलेलुका अल्टिफ़ोलिया पेड़ की पत्तियों से प्राप्त इस तेल का उपयोग सदियों से पारंपरिक चिकित्सा में किया जाता रहा है। आज के समय में यह त्वचा संबंधी अनेक समस्याओं के समाधान के लिए एक उपयोगी समाधान बना हुआ है। आइए जानते हैं टी ट्री का ऑयल के इस्तेमाल करने से क्या फायदे मिलते हैं।

खुजली वाली त्वचा से छुटकारा पाएं-यदि आप खुजली वाली त्वचा से जूझ रहे हैं, तो टी ट्री का ऑयल एक अच्छा समाधान हो सकता है। इसके सूजनरोधी गुण किसी भी अंतर्निहित संक्रमण को ठीक करने के साथ-साथ जलन और परेशानी को शांत करने में मदद करते हैं। नेशनल लाइब्रेरी ऑफ मेडिसिन में प्रकाशित 2012 के एक अध्ययन में टी ट्री का ऑयल पलकों की खुजली को कम करने में प्रभावी पाया गया। राहत के लिए, कुछ बूंदों को मॉइस्चराइज़र या कैरियर तेल के साथ मिलाएं और इसे प्रभावित क्षेत्रों पर दिन में कुछ बार लगाएं।

सूजन को प्राकृतिक रूप से शांत करें-- टी ट्री का ऑयल दर्दनाक और ड्राई स्किन को कम करने में मदद कर सकता है। हेल्थलाइन द्वारा उल्लिखित शोध में पाया गया कि टी ट्री का ऑयल त्वचा की संवेदनशीलता को प्रभावी ढंग से शांत करता है। उपयोग करने से पहले, बस एक किसी भी ऐशियल तेल या मॉइस्चराइजर में एक बूंद मिलाएं और इसे प्रभावित क्षेत्रों पर दिन में कुछ बार लगाएं।

Preetnama
ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ
Khara Sach
On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM
Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180
Vol 4, Issue 276
Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com
31 OCT TO 06 NOV , 2024

Green Diwali Ideas For Celebrating An Eco-Friendly Diwali

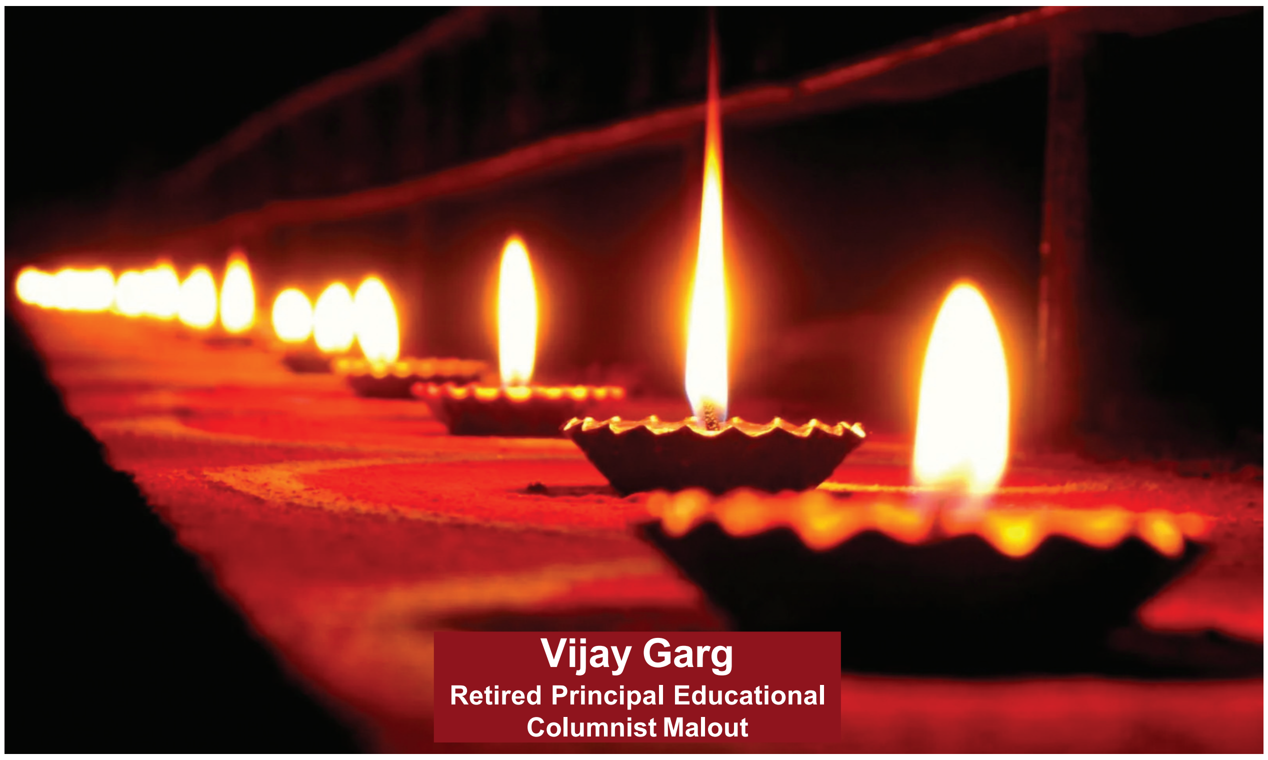

Vijay Garg
Retired Principal Educational Columnist Malout

The diyas are lit, homes illuminated, beautiful Rangolis made, decorations put up, sweets shared, families gathered and gifts exchanged. It is the festival when we see a lot of fireworks & firecrackers which make kids and adults happy. However, Diwali celebration has also led to a lot of pollution in the surroundings which calls for a time when Diwali festivities turn green and eco-friendly.

Green Diwali celebrates the festival of lights in such a way that no damage is caused to the environment especially due to firecrackers. It is an eco-conscious step towards sustainable development which adds to the festivities.

What is a Green Diwali?

A green Diwali is one that doesnít cause pollution or increase the global warming threat to the environment and lets us have celebrations that are actually synonymous with joy, peace, love, and gratitude rather than noise, firecrackers, and pollution.

Importance Of Having A Green Diwali

There is a need for significant measures to be taken during Diwali, as if not done, carelessness can cost us our health due to the harmful effects that accompany air pollution. Itís high time that we recognize the need for eco-friendly celebrations and have a happy & healthy Diwali each year. Letís have a go green Diwali.

During Diwali, pollution peaks with firecrackers holding major responsibility Not only should the use of pollution-causing firecrackers be discouraged but the other pollution-causing factors shall also be replaced with eco-friendly alternatives during the Diwali celebration.

10 green Diwali ideas to switch to eco-friendly ways of celebration.

1. Use Earthen Diyas For Lighting During Diwali

Use Earthen Diyas For Lighting During Diwali

We are a society that has turned to plastic for convenience & cost so much that there are plastic diyas easily available for use in the market. However, the old-school way of lighting rows of earthen diyas remains the coolest as it does the environment a favor by not causing any trouble. Plus, when you buy beautiful earthen diyas, you support the livelihood of the potters.

2. Use Eco-Friendly Fire-Crackers

We canít eliminate the firecrackers from Diwali celebrations no matter how hard we try as they make an integral part that excites kids and adults alike. However, using green crackers that cause no pollution is an option that keeps the Earth happy and so do the kids.

3. No Plastic Gift Packaging

No Plastic Gift Packaging

Take your gift-wrapping game on Diwali a notch up. Wrap the present you got for your family members in paper or cloth wrap which looks gorgeous and can be reused, causing no harm like plastic does to the environment.

4. Make Rangolis with Organic Colours

Make Rangolis with Organic Colours

On Diwali, pretty Rangolis welcomes the guests at every doorstep, inviting positive energy and warding off the negative. Make sure that your Rangoli is good for the environment too by choosing natural and organic colors rather than non-organic, non-biodegradable ones which harm the environment.

5. Use Solar Lights To Conserve Electricity

Diwali is the day in the year when every corner of your home is illuminated, all the lights switched on, and every railing decorated with string lights, all of which consume a lot of energy. Thus, to save electricity consumption during Diwali, you can turn to solar lights which are much more eco-friendly, and opt for energy-efficient LED lights for your Diwali decorations. They use less electricity and last longer.

6. Celebrate With Seed Crackers

Seed crackers are seed bombs that when thrown on Earth, seedlings grow into plants. These are the nature-friendly and habitat-rejuvenating replicas of real crackers. All you do is soak these crackers for 1-2 hours, then sow the seeds in wet mud. Soon, these crackers hatch into beautiful plants.

7. Donate Your Old Possessions

Donate Your Old Possessions

Diwali calls for clearing the clutter and shopping for new stuff which leaves one with a lot of old things to dispose of. Since we know that disposal is a major challenge posed by the world, what one can do is give away the old stuff to someone who can make use of it.

8. Give Eco-Friendly Gifts

Let the gifts you so thoughtfully choose for your loved ones be the ones that are hand-made, and plant-based while being of interest so that you do your bit for the environment in small ways that make a huge difference in the long-term.

9. Celebrate With Home-Made Delicacies

Celebrate With Home-Made Delicacies

On Diwali, people tend to buy eatables, sweets, and more from the market but if you pay attention, you will see that these are packed in plastic packaging which is not good for the environment. Cooking at home is not only good for the environment this way but also good for your health as these include health-conscious ingredients.

10. Avoid Playing Music On Loudspeakers

Loud music during Diwali is widely prevalent which causes a lot of noise pollution which isnít good for animals, people with heart conditions, and anxiety issues. So, celebrate with a medium volume thatís pleasing to the ears of all and doesnít trouble anyone.

11. DIY Decor

Brighten up your home this Diwali by creating your own decorations from recycled materials or natural items like leaves, flowers, and clay as an eco-friendly alternative to the plastic decorations that you get in the market.

12. Local Shopping

If you donít have time on your hands to make decorations at home, what you can do is purchase handmade and locally crafted Diwali items and in this way, you will be going green while supporting local artisans and businesses whose livelihoods are primarily dependent on the festive season.

13. Compost Organic Waste

A surprising amount of Diwali waste can be composted which frees up the space in your waste bin while creating good manure for your garden. Properly composting food and other biodegradable waste from Diwali celebrations will reduce landfill waste and will be better for your environment.

14. Community Celebrations

Participate in community-based celebrations that promote eco-friendly practices. Additionally, you can also spread awareness about celebrating a green Diwali by educating your friends and family about its importance and encouraging them to do the same.

15. Go Digital

Send e-greetings and messages to reduce the use of paper cards. You can find a lot of vibrant Diwali card templates available online that you can customise as per your liking. It would be a quick send and its best benefit is that it is completely free of cost.

Final Words

Let the smiles on Diwali spread throughout your year by choosing an eco-friendly way of celebrating the festival. Make health-conscious and environment-friendly choices to celebrate green Diwali this year.

Preetnama
ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ
Khara Sach
On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM
Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180
Vol 4, Issue 276
Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com
31 OCT TO 06 NOV , 2024

Sir Syed Ahmad Khan: The Peacemaker in India's Multi-ethnic Society.

Asia Jan
asiakashmiri001@gmail.com

Syed Ahmad Taqvi bin Syed Muhammad Muttaqi, well known as Sir Syed Ahmad Khan, was born on (17 Oct, 1817, Delhi__died on 27 March,1898, Aligarh) into a devoted Nawabi family. During the foundation period, he studied the Quran and many other sciences. His mother, Aziz un Nisa, had a significant influence in his early years, instilling in him a strong sense of discipline and a stronger focus on contemporary education. In contemporary Indian history, Sir Syed Ahmad Khan marks a unique and distinctive moment. Despite his wide range of interests and his well-known prowess in the fields of history, theology, jurisprudence, and social and educational reforms, his political beliefs, thoughts, and deeds have caused historians and political analysts of subsequent times to have differing views. He saw a period of historical change from the fall of the medieval government to the establishment of the contemporary colonial government. He embraced modernity and promoted contemporary western scientific education for the Muslims who were then living in medieval times, rejecting the revivalist impulses that were common among a persecuted and devastated Muslim population. This had a significant impact on his politicalbeliefs andbehavior as well.

It is widely acknowledged that Sir Syed Ahmad Khan was a remarkable visionary, educator, philosopher, social reformer, and thinker. His numerous works include Asar Us Sanadid, Ain-e-Akbari,Risala-e-Asbab-e-Bagawat-e-Hind (The Causes of the Indian Mutiny of 1857), Hayat-e-Javed, Tarikh-e-Firoz Shahi, Tuzk-e-Jahangiri, Jam-i-jum, Silsilat-ul-Mulk,Khutbat-e-Ahmadiya(A Series of Essays on the Life of Prophet Muhammad PBUH) as a response to William Muir's book The Life of Prophet,Kalmat-e-Haq,Tafsir-al Quran and The Loyal Muhammadans of India. His writings made it apparent that he was a social reformer who wished to do away with customs and rituals that were unworkable. His use of logic and reasoning served as the foundation for his views. He personally stayed away from the society's irrational and unworkable customs and sought to keep its members at bay. He also expressed his opinions on the negative social practices, especially in the Muslim community, in Urdu writings such as Rasoomaat and Bahes-o-Takrar. Sir Syed established the Tehzeeb-ul-Akhlaq, which was committed to enforcing moral education and removing immoral activities from Muslim society, in an effort to persuade the Muslims to embrace modern education. Regarding the Shia and Sunni dispute, he also addressed it in his Urdu-translated work Tuhfa-i-Isna Ashriya. In the 1850s, he was very interested in seeing education progress. He saw the value of a contemporary education-which at the time was only offered in English-speaking schools nationwide-while researching a number of subjects, including European law. He was charged with British influence because he opposed religious dogma and outdated ideologies, but this did not stop him from being passionate about empowering and changing the country.

The nation's ultimate aims of wealth, peace, harmony, and political stability can only be attained via education, according to Sir Syed Ahmad, who highlighted the value of modern education. "Look forward, pick up fresh knowledge, and don't waste time learning boring old things."Although he did not undermine Muslims' identity, he did support the modernization and reformation of society, especially among Muslims who were falling behind. In addition to advocating for Hindu-Muslim harmony, Sir Syed was a pioneer of interfaith communication on the subcontinent. He was a supporter, promoter, and ambassador of peace among India's major communities rather than someone who was hostile to the local population. His sayings, which focused heavily on compassion and peaceful cohabitation among diverse religion followers, demonstrate his vision of not just peaceful coexistence in a heterogeneous society but also cooperation and social harmony. He once said, "We (Hindus and Muslims) eat the exact same food, drink water from the same rivers, and breathe the same air; we are the two eyes of the exquisite bride that is Hindustan; weakness in either one of them will spoil the beauty of the bride (Dulhan)"in reference to maintaining peaceful communal harmony amongst interreligious groups, particularly Hindus and Muslims in the late 1980s.

The unity, fraternity, and cooperation of society's many elements are necessary for a pluralistic and developing society, as Sir Syed recognized. In order to implement the principle, he kept the college's doors open to all students, and in 1898, there were 64 Hindu and 285 Muslim students enrolled, along with seven Hindu staff members.

He once said in front of a crowd, "Remember that the labels Hindu and Muslim should only be used for religious differentiation; otherwise, all people who reside in this country belong to the same nation." He emphasized to his fellow citizens that "fighting for the welfare of all people, regardless of caste or religion, is the first and essential task of all well-wishers of the country." He is said to have emphasized that if we ignore the portion of ourselves that we owe to God, then we are both basically one nation since we are both citizens of India, and collaboration between us is the only way for our country to develop. Additionally, he emphasized that social interactions, mutual respect, love, and compassion between Muslims and Hindus should not be hampered by religious differences between them, which should also not be hampered by political difficulties. At another point, he said, Muslims and Hindus should work to make their hearts and souls one in line with this ethic. Only by sticking together will we be able to live; otherwise, we will soon perish. He held that all faith adherents should be united and live in harmony with one another in order to cooperate and struggle for the betterment of society as a whole. Through his prose, literature, and poetry, he frequently emphasized the value of Hindu-Muslim unity and urged Muslims and Hindus to stand firm and cooperate even in the face of the colonial forces' post-1857 uprising.

Sir Syed emphasized the importance of employing modern education to achieve intellectual advancement for people of all religions, but especially for Muslims. In actuality, he was the first Muslim from India to progress to the institutional and scientific foundations of Muslim modernity in South Asia. Despite great challenges and criticism from all quarters, including his own people, he persisted because of his love for his country and his strong conviction that modern education is essential. He tried to use a thread of rich and complex cultural diversity to bring the populace together. He articulated his views on culture in the first edition of his journal Tehzeeb-ul-Akhlaq, writing, "The objective of building this complete degree of civilization, meaning culture, so that the hate with which the civilised (cultured) countries look them should fade away, and they may likewise be called to be (one of the) elevated and cultured nations of the earth." He went into further detail about this in two lengthy articles named "Culture and its Definition" and "Civilization or Sophistication and Culture" that were published in Tehzeeb-ul-Akhlaq. According to Sir Syed, promoting harmonious society, engagement, and peaceful coexistence all depend on education and related learning objectives. To illustrate his point, Sir Syed used the metaphor of an eye that weeps for the agony and suffering of every part of the body: the same metaphor used by Hakeemul Ummat Alama Iqbal in below couplet

"Mubtalaye Dard Koi Uzoo Ho, Roti Hai Aankh
Kis Qadar Hamdard Saray Jism Ki Hoti Hai Aankh."

He had so sworn to reform, educate, and empower communities outside the boundaries of religion, caste, and creed, and the hardships of all civilizations would make him unhappy. The greatest example still in existence is AMU (Aligarh Muslim University), whose first graduate was a Hindu named Ishwari Prasad. Its accomplishments are spreading around the world and cutting across religious boundaries.

Being a multi-religious, multi-cultural, and multilingual country, India is currently going through a very challenging time. The ideas of the Muslim reformers must be immediately remembered as intolerance spreads not just in India but all across the world at this crucial juncture, when hate crimes are on the increase, mostly between Muslims and Hindu

Harris distances herself from furore over Biden 'garbage' comment

Six days from the White House election, the Democratic candidate Kamala Harris has been trying to move past an uproar sparked by President Joe Biden appearing to refer to Trump supporters as "garbage".The vice-president told reporters when asked about Tuesday's remark by her boss that she would "strongly disagree with any criticism of people based on who they vote for".As his comment drew backlash, Biden posted on X, formerly Twitter, that it was directed at a comic who made a controversial joke at a Donald Trump rally, not tens of millions of Americans.Trump, the Republican candidate, seized on the furore by getting into a garbage truck as he campaigned in Wisconsin, saying: "Biden should be ashamed of himself."During a fundraising Zoom call with a Latino voters' group on Tuesday evening, Biden was initially quoted as saying: ìThe only garbage I see floating out there is his [Trump's] supporters.îThe White House released a transcript saying that the president was only referring to one supporter - a stand-up comedian who called Puerto Rico "a floating island of garbage" during a routine at a Trump rally in New York City on Sunday.Asked about Biden's remarks before flying from near Washington DC to campaign in swing states, Harris noted that Biden had already sought to "clarify his comments".

Preetnama
ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ
Khara Sach
On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM
Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180
Vol 4, Issue 276
Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com
31 OCT TO 06 NOV , 2024

Exploring the Universe: A Reflection on Life and Nature (Inspired by Autumnís Wisdom)

Aubaid Ahmad Akhoon
akhoon.aubaid@gmail.com

Setting aside the hustle of everyday life, I recently embarked on a journey with friends a retreat to appreciate natureís splendor and gain deeper insight. Literature has long cherished the study of the universe as a favored theme, drawing writers for ages, and for me, this fascination intertwines with a spiritual quest. Allahís magnificent creation invites reflection, offering a pathway to recognizing His presence in every element. Through observation and contemplation, we find ourselves closer to Him, experiencing the harmony of His design.

In the Quran, Allah calls us to reflect: ìHe is the One who sends down water from the sky, which nourishes you and creates fodder for your animals. And with it, He brings forth crops, olives, date palms, grapes, and every type of fruit. In this, there are indeed signs for those who reflectî (An-Nahl 16:10-11).

The Holy Quran extends this invitation with such intensity because it underscores the importance of reflection in human life. Delving into nature opens doors to profound knowledge, allowing us to immerse ourselves in a boundless sea of wisdom. Through this, we understand that Quranic teachings encourage knowledge and research for all humanity. This call holds special significance for Muslims, urging them to harness their potential and expand their understanding of the universe, finding purpose through exploration and learning.

The concept above is beautifully articulated by the poet Mirza Mohammad Rafi Sauda (1713-1781), a renowned Persian and Urdu poet, in the following couplet:

Har sang mein sharar hai tere zuhoor ka
Musa nahi ke sair karun koh-e-Toor ka
"Every stone bears the spark of Your manifestation;
I am not Moses to traverse the Mount of Sinai."

This couplet beautifully captures the essence of experiencing divine presence in the world around us. It emphasizes that every element of nature, every stone, radiates the spark of Allahís existence, making His presence felt in every nook of creation. The poet reflects on the profound connection between the divine and the natural world, suggesting that one does not need extraordinary experiences, like those of Prophet Moses at Mount Sinai, to witness the beauty and wonder of Allahís design. Instead, the mundane, everyday elements of life are filled with signs and symbols of His existence. This reflection speaks to a universal truth: that the divine is not confined to grand miracles or sacred sites; rather, it permeates all aspects of existence. By recognizing the divine spark within nature, we cultivate a sense of spirituality that invites us to appreciate the intricate tapestry of life. Each stone, tree, and breeze serves as a reminder of Allahís creative power, urging us to engage in contemplation and appreciation of the world around us. Such reflections deepen our understanding of our purpose and connection to the universe, fostering a sense of harmony with creation and, ultimately, with the Creator.

During our journey, we encountered an array of scenic views. Amidst it all, my attention was drawn to bare, leafless treesó standing exposed, devoid of leaves, and dried by the cold. To many, they might seem unimpressive, yet these trees held a unique beauty in their quiet strength, free from vanity or regret. They did not mourn their lost leaves, nor did they indulge in the narcissism of their ibareî appearance, and there was no desire to cover themselves artificially.

As the poet aptly expresses:

"Bhale hi chhaon na de, aasra to deta hai,
Yeh arzo ka shajar hai, khizan raseeda sahi."

ìThough it may not provide shade, it still offers support;
This is the tree of desires, weathered by autumn, yet still standing.î

Our lives mirror natureís seasons, filled with moments of beauty and joy, as well as phases of loss and simplicity. Lifeís golden chapters can lead us to complacency and even pride. During such times, if we neglect balance, there is a real risk of straying from the path. We may allow arrogance to cloud our judgment, placing ourselves above others and losing the humility that keeps us grounded.

True humility means acknowledging our place without elevating ourselves above others, a trait that earns Allahís favor. However, when we view others as inferior, we risk falling into arrogance. The Prophet Muhammad (PBUH) warned against this pride, saying that on the Day of Judgment, the proud will be raised as tiny ants in human form, cloaked in disgrace, and driven to the prison of Hell called ìBoulas.î A great fire will consume them, and they will be given the filth of Hellís dwellers to drink.

Abu Huraira reported Allah's Messenger (?) as saying (Sahih Muslim 2564 a):

ìDon't harbor grudges and don't manipulate prices against one another. Do not allow hatred or enmity to develop among you, and do not interfere with a transaction once others have entered into it. Instead, be like brothers and servants of Allah. A Muslim is the brother of another Muslim. He neither oppresses him, humiliates him, nor looks down upon him. Piety resides here,î and he pointed to his chest three times. ìIt is a serious evil for a Muslim to look down upon his Muslim brother. All aspects of a Muslimís life are sacred to his fellow Muslim: his blood, his wealth, and his honor.î

This hadith serves as a poignant reminder that pride distances us from the truth. Arrogance clouds our vision, leading us to deny what is right.

As we navigate life, humility and acceptance of impermanence become our guides. Embracing lifeís inevitable changes as natural brings peace, helping us appreciate that time is in a constant state of flow, never lingering in one place.

With each rise comes a fall, just as autumnís fading leaves remind us. They stand as silent testimonies to natureís eternal cycles, encouraging us to accept lifeís turns with grace. This reminder was autumnís gift to me, one I carry forward with gratitude.

As I eagerly await another journey, filled with inspiration and curiosity, I bid farewell to these autumn vistas with a heart full of wisdom:

"Mein loatne ke iradey se ja raha hoon,
Magar safar safar hai, mera intezar mat karna."
"I leave with the intent to return,
Yet, a journey is a journeyódo not wait for my return."

On the Festival of Diwali, take Care of the Environment along with Traditions

Vijay Garg
Retired Principal

As Diwali is approaching, its preparations are increasing. But along with that, a concern is also deepening that how much will the level of pollution increase this time too? This concern of pollution cannot be suddenly dismissed, but sensible steps can definitely be taken towards reducing it. For this, you will have to make changes in both the way and mood of celebrating Diwali. And you have to start it from your home: Illuminate our home with lamps.Believe so much in shortcuts. That we have found alternatives to lamps also. Lights that look like candles and lamps have now started illuminating our Diwali. But, have you ever wondered why we used to light mustard oil lamps? These small lamps not only provide light but also ward off pollution and insects. According to Naturopath Dr. Rajesh Mishra, mustard oil contains magnesium, triglyceride and allyl isothiocyanate. Allel attracts insects towards itself. Did you see white particles deposited near the lamp?Which is possible due to the magnesium in the oil. The toxic elements become heavy and fall to the ground, the air becomes light and we are able to breathe easily. Along with earthen lamps, you can also use lamps made from cow dung, which after burning can also be used as fertilizer for trees. use natural things It is a bit difficult to imagine Diwali without decorations. But, to celebrate eco-friendly Diwali, this time try to fill maximum colors of nature in your decoration.Try it. Instead of plastic artificial flowers and garlands, decorate the door of your house with strings of fresh flowers and garlands of flowers and leaves. You can use roses for home decoration. This will calm the mind and also remove stress. Jasmine spreads positive energy. The fragrance of this flower makes the entire atmosphere stress free. Try to keep rangoli free from chemical colours. For this, rangoli can be made from flowers to grains. add fragrance Sugandh on the occasion of DiwaliIt will affect our home as well as our personality. Psychiatrist Dr. explains that fragrance affects the part of our brain which is responsible for memory and mood. It can increase our energy. At the same time, fragrance also reduces our stress significantly. It can also prove helpful in eliminating our feelings of fear. It is said that concentration can also be increased by proper use of fragrance. Not only this, with this you can also get relief from problems related to the nervous system and depression.Get it. So definitely connect yourself and your home with the fragrance this Diwali. Take the help of a diffuser to keep the house fragrant. add desi tadka to dishes Festival means a period of eating and feeding. Where you have lots of options. But, here tradition or rather desi tadka will be a profitable deal. Therefore, serve your dishes only after garnishing them with local spices. According to Dr. Smita, our local spices also help in reducing our stress. Like the scent of cinnamon, cloves etc. helps in balancing our mind.It works. Curcumin present in turmeric has anti-inflammatory properties that protect against oxidative stress. good distance from fireworks Every year the smog of Diwali firecrackers causes breathing problems. The accumulated smog also increases our troubles. So why not celebrate Diwali without crackers this time. If you have to run, choose eco-friendly options like sparklers. Qandeel can also celebrate Diwali beautifully by choosing options like sky lanterns. Show wisdom in gifts tooExchange of gifts is inevitable during festivals. But, the unwanted waste that comes with it i.e. the packaging wrapped to make it attractive becomes a big problem for our nature. To prevent this problem from increasing further, you can use cloth or jute bags to give gifts. Gifts can also be kept environment friendly.

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 276

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

31 OCT TO 06 NOV , 2024

Economic Agriculture of J&K, its Challenges and initiatives

Agriculture has always been the bedrock of any economy in the world. It is not only the backbone of economy at the national level but at the regional level in jammu and Kashmir. It is serving as the primarily livelihood for the majority of its population. Despite the challenges of political and economic in the region, Agriculture remains as a fundamental pillar , to contribute in rural and economic sustenance.TheArgo-climatic conditions of J&K is very diverse,it allows for growing a wide range of crops with high economic values that is a key contribution in the economy of J&K.

Agro-Diversedd crops

The topography and the climate of jammu and kashmiris ranging from subtropical plains in jammu to the cool temperate in the valley of Kashmir, this ideal condition creates a wide range of growing different types of crops in whole region. The major crops of the jammu region include rice, wheat and maiz,which provides the staple food for the population. The cooler climate of the Kashmir valley that is suited mainly for growing Horticultural crops includes famous apples of Kashmir valley .This crop is not only renowned at the National level but its presence is seen in the global markets also .Farmers of the valley are also growing regions most famous pears, apricots, cherris,walnuts, etc. Saffron is the most famous and highly economic valued crop of the valley. This is the king product in Agriculture, it is cultivated in south of valley in pamporeregion, saffron is highly prized globally for its qualityand uses. There are many other items that are cultivated in the whole of the jammu and Kashmir regions like pulses,oil seeds etc.

Livestock and Dairy

Livestock rearing is the another part of the agrarian lifestyle in jammu and Kashmir,in which sheep rearing is widely the employment of the people of j&K. The contribution of wool production, mutton, and dairy is playing very important role in the economy of the region. This sector is mostly managed by the pastoral communities such as the Gujjars and Bakarwals, who migrate seasonally to graze their animals. The distinct geography of the J&K with high altitudes meadows, makes it ideal for the livestock farming and dairy production like milk ,gee, and other daily use products. This sector increases the economic growth that activates the market and cater the needs of the consumption of the common masses in the whole region.

Employment and livelihood

Agriculture in jammu and Kashmir is the only one source that directly provides employment to the wider population of the J&K particularly in rural areas. This is estimated as more than 70% of population of the union territory of the jammu and Kashmir is directly involved either in agriculture or its related sectors. This region lacks in growing industrial sector ,that is why maximum population has no other alternatives to survive their life on any other sector.The population of the J&K is not equally engaged in Argiculture as the land holding also differs. There are three sections of the society ,when we talk about the land holdings in the whole region. First, who holds the number of hectares of land that are the big land lords, second who holds a few kanals of land and the third one section is landless or holding only the residential houses this section is mostly belonging from the obc class of the society. The bigger land lords dominate and small farmers survive easily that gives the opportunity of labour to the third section of the society and makes their survive possible.TheAgriculture sector is very highly activating the economic activities of the region and increases the standard of living of the people of the jammu and Kashmir.so this sector needs to be more focused and use the land judiciously for the growth of agricultural products.

Riyaz-Ullah

Agricultural challenges

Despite its vital importance in the economy and livelihood in the region ,it faces numerous challenges that limits its potential. The most important one issue is low productivity, because the farmers rely on the traditional methods of farming in this modern era of technology and HYV seed facilities.

Water management is the other critical challenge for agricultural sector ,no doubt J&K has the abundance of water resources But its inadequate irrigation infrastructure is the great concern for the farmers. Farmers deeply depend on the heavy rainfall leaving them in vulnerabilitydue to weather and climatic changes.

Disruption in transportation and market blockades affects the sale of Agricultural products that is leading the big or small farmers to unbearable post-harvest losses.in addition to this , farmers lack the proper guideline to uses medicine and fertilizers at proper time, that results more heavy losses.

High quality fertilizers, manures and medicines prices are unaffordable far the cultivators of agricultural products on a large scale, to increase the subsidized rates on the essential items may fill this problem.

Increase in constructions on the productive and cultivable lands is going uncontrolled in the whole region that not only reduces the percentage of Agricultural crops but also increases the unemployment.This is the alarming situation for the population of the J&K if not managed and controlled the constructions on productive lands.

Initiatives and support

Recognizing the need to modernize the agriculture in J&K,there is also a quick need of the governments intervention to take several initiatives to improve productivity and support to the farmers. The department of Agriculture is progressively working to modernize the agriculture But there is a need to mostly focus on the ground realities of the farmers where they face challenges and engage the youth with this sector,who are gradually leaving this sector and shifting themselves to other sectors of economy or prefer to work abroad.

Financial assistance programs, such as Kisan Credit Card and PM KisansammanNidhi needed much financial relief to farmers. In Addition including the different agricultural schemes that benefit the farmers like mission for Integrated Development of Horticulture (MIHD)-to promote high value crops,Pradhan mantra KrishiSinchayeeYojana(PMKSY)-Better use of available water resources.

Shifting the agriculture toward the organic practices that would not only enhance soil health but also offer farmers access to premium markets, as its demand is continuously increasing in domestic and in international markets. The use of modern technology including the precision farming that will help the farmers in addressing some of the key challenges by using satellite data and sensors.

Boosting of the Agro-based industries, is present need and demand of the people related to this sector ,this can be only done by the support and intervention of the government to lead the economy of J&K at the highest growth rates. Setting up the processing units for fruits, vegetables, and dairy products would add the value to the raw production. This will also help in creating new jobs and curb the unemployment problem in the UT.

Improvement in market linkages and infrastructure is also crucial for tapping into the export potential of J&K's Agriculturalproducts. Cold storage facilities and efficient transport networks could significantly reduce post-harvest losses, especially for perishable items.

Thus support and deeply intervention of the government of J&K will help to improve the access to the national and international markets to boost its export profile, generating more income for farmers and reviving the glory of the economy of J&K.By adopting sustainable practices, integrating modern technology, and focusing on Agro-industrial development this will lead, The economic growth and the rural-urban development in J&K and will become a powerful engine for boosting up the Agricultural sector. Its improvement will improve the livelihood and strengthen it overall economy of the J&K. Thus Agriculture will continue to be the lifeline of jammu and kashmir's economic and social landscape.

Writer is teaching at Bansal classes Magam

Preetnama

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

Khara Sach

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 276

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

31 OCT TO 06 NOV , 2024

Celebrate Diwali with diyas, light earthen diyas

Priyanka Saurabh

In the era of modernity, the tradition of lighting earthen diyas on Deepotsav is getting extinct. The possibility of it having a negative impact on society and the environment cannot be denied. To save the environment, it is important that the common people take a pledge to light earthen diyas and not to burst crackers on Deepawali. Light earthen diyas this Deepawali; only then will we be successful in saving the environment.In the era of modernity, the tradition of lighting earthen diyas on Deepawali is getting extinct. The possibility of it having a negative impact on society and the environment cannot be denied. To save the environment, it is important that the common people take a pledge to light earthen diyas and not to burst crackers on Deepawali. Light earthen diyas this Deepawali; only then will we be successful in saving the environment.

In today's fast-paced life, people are forgetting their traditions. The result of this is that today many types of problems are arising in the country along with environmental crises. Due to which the lives of all people and animals are in danger. One of these traditions is to light earthen lamps on the festival of Diwali. People are forgetting this today and are using electronic lights in its place. But the beauty that is seen when earthen lamps are lit cannot be seen when electronic lights are lit. People themselves are accepting this and are also expressing concern over people forgetting this tradition. Lighting earthen lamps is our culture along with tradition. How can anyone forget their culture? Everyone should keep this in mind. There are many benefits of lighting earthen lamps. Mention of which can be seen and heard at many places. Therefore, everyone should light earthen lamps.

The festival of Diwali is associated with earthen lamps. It is deeply ingrained in our culture. The tradition of lighting lamps has been there since ancient times. The people of Ayodhya had lit lamps in every house in the joy of Lord Rama's return to Ayodhya; since then, there has been a tradition of celebrating this festival of lamps in the month of Kartik. The craze for artificial lights has increased in the last two decades. In the storm of modernity, we have left our ancient tradition and started bursting loud crackers with electric lighting on Diwali. On one hand, this has led to darkness in the houses of potters associated with the clay business, and on the other hand, they have put their breathing in danger by adopting crackers that cause noise and air pollution. Due to being away from their traditions, the Potter community is moving away from their ancestral business. They have started depending on other jobs. There was a time when people used to order clay diyas from the potter in advance for the Diwali festival. Then all the members of the potter's house in the village or any other village used to be busy with work.

On the Diwali festival, they used to work day and night to fulfill the orders of many people. Although there was not much income at that time, the potters also had an interest in keeping this tradition alive. But today people have gradually reduced lighting earthen lamps, due to which even potters are not taking interest in it. As a result, today people are somehow fulfilling a tradition by lighting two-four earthen lamps in the house on the Diwali festival. Most of the people are trying to illuminate their house with light on the Diwali festival by lighting electronic lights, fringes, and other lights. We are all now polluting the environment in the name of Diwali. Now we have to understand our tradition again. We have to start the tradition of lighting earthen lamps again. This kills insects. Bugs do not die due to fringes and lights. Our culture is to light lamps with mustard oil, make good dishes, eat sweets and feed them to the neighbor, give gifts to people, etc. But people are not that wise now, so crackers will be burst.

People should light earthen lamps. This will not cause pollution, and the tradition will also remain alive. Lighting earthen lamps on the Diwali festival is a tradition created by our ancestors. We all should maintain this. Lighting earthen lamps on Diwali is a very easy way to connect with our culture and nature. It is considered very auspicious and sacred in Indian culture. Earthen lamps are symbols of love, harmony, and knowledge. The beauty of diyas is well known, even on a social and economic basis. This time we have to protect our culture by taking a pledge to light earthen lamps on the day of Diwali. Everyone should light only earthen lamps. Today's young generation is more interested in electronic lights. They are using electronic lights from decorating houses to lighting diyas. Whereas it should be thought that it is on the shoulders of the youth to carry forward our culture and tradition. The potters in the village or any city still make earthen lamps. They do not have the greed for income in this, but they have the enthusiasm to maintain their culture and tradition. But people are forgetting it.

Earthen diyas should be lit to preserve tradition and the environment. They do not cause any pollution. Artificial light is harmful for eyes and skin. The light of earthen diyas provides relief to the eyes. Earthen diyas are an important part of our culture. By lighting them on Diwali, we remember our traditions. This is also a good opportunity to encourage the artisans who make earthen diyas. This Deepawali, let us all light earthen diyas together and contribute to creating a clean and green environment. People should think about this. To maintain our tradition and save the environment, this Deepawali, run a campaign to make people, especially children and youth, aware about lighting earthen diyas.

ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਦੀ ਘੁਸਪੈਠ

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਾਰ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖਤਰਨਾਕ ਰੁਝਾਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਜੋ ਅੱਗੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਸੈਂਬਲੀ ਅਤੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਝੇ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ (ਸਾਰੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ) ਧੜਾ ਧੜ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਬਰ ਛਪੀ ਸੀ ਕਿ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਜਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਇੱਕ ਨਾਮੀ ਗੈਂਗਸਟਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੋਹਤਬਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਨੂੰ ਸਰਪੰਚ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਹੀ ਚੁਣ ਲਏ। ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਨੇ ਸੱਤ ਬਚਨ ਕਹਿ ਕੇ ਫੈਸਲਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਚੂੰ ਤੱਕ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।ਵਿਰੋਧੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਨਾਮਵਰ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਤੋਂ (ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਵਰਤ ਕੇ) ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵਟਸਐਪਨੰਬਰ ਤੋਂ ਕਾਲ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਕਾਗਜ਼ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਾ ਨਹੀਂ ਤੇਰੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਫਲਾਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਹਰ ਤੀਸਰੇ ਪੰਜਾਬੀਦੇ ਬੱਚੇ ਕੈਨੇਡਾ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹਨ ਜਾਂ ਕੰਮ ਕਾਜ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਗੈਂਗਸਟਰ ਨੂੰ ਇਹ ਸੂਚਨਾ ਫੋਨ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਭੱਦਰ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਮੋਹ ਪਿਆਰ ਐਨਾ ਜਿਆਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਕੋਲ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਐਡਰੈੱਸ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਖਤਰਾ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।ਜਦੋਂ ਦੀ ਪੱਟੀ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਤਲਵੰਡੀ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਤਿੰਨ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਸਵਾਰਾਂ ਨੇ ਚਿੱਟੇ ਦਿਨ ਹੱਤਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੇ ਸਾਹ ਸੂਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨੇਤਾ ਸੀ। ਬਟਾਲਾ ਪੁਲਿਸ ਜਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਇੱਕ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਗੈਂਗਸਟਰ ਕਈ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਪੰਚ ਸਰਪੰਚ ਬਣਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਜਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਕਈ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਝਬਾਲ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਸਰਪੰਚ ਸੋਨੂੰ ਚੀਮੇ ਦਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਤਲ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਗੈਂਗਸਟਰ (ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਹ ਖੁਦ ਫੋਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ) ਦੀਆਂ ਧਮਕੀ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਲਾਂ ਆ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ।ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਡਰ ਬੈਠ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੋਨੂੰ ਚੀਮੇ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ਼ੂਟਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਪਕੜੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕੇ।

ਇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਹਰੇਕ ਚੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗੈਰ ਸਮਾਜੀ ਤੱਤ ਤੋਂ ਕੋਈ ਖਤਰਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਥਾਣੇ ਆ ਕੇ ਆਪਣੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅੱਗੋਂ ਬੇਵੱਸ ਐਸ.ਐਚ.ਉ. ਉਸ ਨੂੰ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਵੱਲੋਂ ਆਏ ਹੋਏ ਸਖਤ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣਾ ਪੱਲਾ ਝਾੜ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਹਾਰੀ ਸਾਰੀ ਦੇ ਵੱਸ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਅਤੇ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਜਾਇਜ਼ ਹਥਿਆਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹੜਾ

ਬਲਰਾਜ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਏ.ਆਈ.ਜੀ. (ਰਿਟਾ)
ਪੰਡੋਰੀ ਸਿੱਧਵਾਂ 9501100062

ਲਾਇਸੰਸ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਆ ਰਹੇ ਨਜਾਇਜ਼ ਹਥਿਆਰ ਬਰਾਮਦ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਇੱਕ ਪਿਸਤੌਲ ਜਾਂ ਗੈਂਗਸਟਰ ਪਕੜਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਚਾਰ ਨਵੇਂ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖੂਨ ਖਰਾਬੇ ਵਾਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ22 ਜੂਨ 1991 ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਸਨ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਅੱਤਵਾਦ ਦਾ ਸਿਖਰ ਸੀ ਤੇ ਅੱਤਵਾਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਐਨਾ ਖੂਨ ਖਰਾਬਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਕੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ 21 ਜੂਨ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨੀਆਂ ਪਈਆਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ 24 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਸਮੇਤ 87 ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਿਆਸੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਜੇ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਨਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੀ ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣਾਂ ਵੇਲੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਰੱਦ ਕਰਾਉਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੁਝ ਵਿਧਾਇਕ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਉਸੇ ਰੀਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਪੀੜਤ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਅਨੇਕਾਂ ਰਿੱਟਾਂ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂਸਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ 200 ਦੇ ਕਰੀਬ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣਾਂ 'ਤੇ ਸਟੇਅ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਰ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਿੱਟਾਂ ਲੋਕ ਕਿੱਥੇ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ?ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਾਲੇ ਦੌਰ ਸਮੇਂ ਫਿਰ ਵੀ ਕੁਝ ਅਸੂਲਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਖਾੜਕੂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਖਬਾਰ ਜਾਂ ਚਿੱਠੀ ਰਾਹੀਂ ਧਮਕੀ ਦੇਂਦੇ ਸਨ ਤੇ ਕਤਲ ਕਰ ਕੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਖਾੜਕੂ ਇੱਕ ਖਾਸ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬ, ਦਿੱਲੀ ਜਾਂ ਆਸ ਪਾਸ ਦੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਵਿਚਰਦੇ ਸਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪੁਲਿਸ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਰਹੀ। ਪਰ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਨੇ ਨਾਟੋ ਵਾਂਗ ਰਾਜਸਥਾਨ, ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਆਦਿ ਦੇ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਧਮਕੀ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਨੰਬਰ ਤੋਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਫਾਇਰਿੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਰਿਆਣੇ ਜਾਂ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ। ਸਿੱਧੂ ਮੂਸੇਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਗੈਂਗਸਟਰ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਸਨ।

ਜੇਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਘੁਸਪੈਠ ਮੁੱਢ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਾ ਰੋਕੀ ਗਈ ਤਾਂ ਲੋਕ ਰਾਜ ਲਈ ਇਸ ਦੇ ਬਹੁਤ ਭਿਆਨਕ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲਣਗੇ। ਪੰਜਾਬੀ ਵੈਸੇ ਹੀ ਪੁੱਠੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਰੀਸ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। 'ਤਾਏ ਦੀ ਧੀ ਚੱਲੀ ਤੇ ਮੈਂ ਕਿਉਂ ਰਹਾਂ 'ਕੱਲੀ' ਦੀ ਕਹਾਵਤ ਵਾਂਗ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਬੰਦੇ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੇ ਸਰਪੰਚ ਬਣਿਆ ਹੈ ਪਰ ਨਾਲ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਸਰਪੰਚ ਮੁਫਤੋ ਮੁਫਤੀ ਇੱਕ ਧਮਕੀ ਨਾਲ ਹੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਅਗਲੀ ਵਾਰ ਉਹ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕਰੇਗਾ। ਜਿਹੜੇ ਭੱਦਰ ਪੁਰਸ਼ ਅਜਿਹੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦਿਵਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਉਹ ਵੀ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣ, ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵੇਲੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਵਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ 'ਤੇ ਹੀ ਫਾਇਰਿੰਗ ਕਰਵਾ ਦੇਣ। ਇਹ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਘੈਂਟ ਗੈਂਗਸਟਰ ਦੀ ਮਦਦ ਲੈ ਲਵੇ। ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਸਾਹਨਾਂ ਦੇ ਭੇੜ ਵਿੱਚ ਬੱਕਰੀਆਂ ਦਰੜੀਆਂ ਜਾਣ ਤੇ ਸਰਪੰਚ ਕੋਈ ਤੀਸਰਾਬਣ ਜਾਵੇ।

ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਘਟ ਰਹੀ ਗਿਣਤੀ ਸਬੰਧੀ ਚਿੰਤਨ ...

– ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਫਿਰ ਸਿੱਖ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਘਟ ਗਿਣਤੀ ਤੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਚਿੰਤਾ ਜਾਹਰ ਕਰਦਿਆਂ ਬਿਆਨਬਾਜੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ । ਇਸ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਚਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਤੇ ਬੋਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਨੌਜਵਾਨ ਜੋ ਹੁਣ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵਾਚਦਿਆਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਘੱਟ ਜੰਮੇ ਜਾਣ ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਾਫ਼ੀ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਬੱਚੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਟਦੇ ਗਏ ਤਾਂ ਉਹ ਦਿਨ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਉੱਪਰ ਹੋਰ ਲੋਕ ਰਾਜ ਕਰਨਗੇ । ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਪਿਛਲੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਹ ਚਿੰਤਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਨੀ ਵੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਕੁੱਝ ਪਹਿਲੂਆਂ ਤੇ ਵੱਡਾ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਚਿੰਤਨ ਮੰਥਨ ਕਰਨਾ ਵੀ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਘਟ ਰਹੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਕਾਰਨ ਕੀ ਹਨ ਕਿ ਕਿਓਂ ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕੁੱਝ ਡੂੰਘੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਤੇ ਚਾਤ-ਪਾਉਣੀ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ । ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਅੱਜ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਹ ਪਿਛਲੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਘਟ ਰਹੀ ਹੈ ਇਹ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵੀ ਵੱਡੇ ਹਨ । ਇਸ ਤੇ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਅਤੇ ਚਿੰਤਨ ਮੰਥਨ ਕਰਨਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਸਾਡੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਇਹ ਬਿਆਨ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹਨ ਕਿ ਸਿੱਖ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਜੇਕਰ ਇਹ ਗੱਲ ਤੇ ਝਾਤ ਮਾਰੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟੁੱਟ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ । ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਜ਼ਾਈ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਘੱਟ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਤਬਾਹ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ । ਹਰ ਮਾਂ-ਪਿਓ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਔਲਾਦ ਵੱਡੇ ਹੋ ਕੇ ਕੁਝ ਬਣੇ ਪਰ ਕਿ ਜਿਸ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਬੈਠੇ ਹਾਂ ਉਸ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਬੱਚਾ ਵੱਡਾ ਹੋ ਕੇ ਕੁਝ ਬਣ ਸਕੇਗਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਕੀ ਹੈ । ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹਨ ਪਰ ਕੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਵੇਗਾ ਇਹ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕਿਸਦੀ ਹੈ । ਮਾਂ-ਪਿਓ ਨੂੰ ਤਾਂ ਰੋਟੀ ਦਾ ਫ਼ਿਕਰ ਹੈ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੌਣ ਕਰੇਗਾ । ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕਿਸ ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਇਸ ਤੇ ਚਿੰਤਨ ਮੰਥਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਜ਼ਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ । ਅੱਜ ਜੋ ਹਾਲਾਤ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਉਸਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੱਚੇ ਜੰਮਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਰ ਸੁੱਖੀ ਰਹਿਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਜ ਰੋਟੀ ਦਾ ਮਸਲਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ । ਜਿਸ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਰੋਟੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੀ ਮੁੱਖ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਹੋਵੇ ਉਥੇ ਜਿਆਦਾ ਬੱਚੇ ਜੰਮਣ ਸਿਰਫ ਮੁਰਖਤਾ ਹੀ ਆਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਕਾਫੀ ਮੰਦਾ ਹਾਲ ਹੋਰਨਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਅੰਦਰ ਵੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਵਧ ਰਹੇ ਹਨ । ਬੱਚੇ ਜੰਮਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਝਾਤ ਮਾਰ ਕੇ ਦੇਖੋ ਦੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਕੀ ਹਨ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਫੀਸਾਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਵੇਗਾ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਧਿਆਨ ਮੰਗਦੀਆਂ ਹਨ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ ਹੋਵੇਂਗੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਕੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ । ਪਹਿਲਾਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੋ, ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੈਰਾਂ ਸਿਰ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੋ ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਵਸੀਲੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਤਾਂ ਹੀ ਚੰਗਾ ਰਹੇਗਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਆਖੇਗਾ । ਕਿਉਂਕਿ ਬੱਚੇ ਜੰਮਣੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਸਲੇ ਦਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰਾ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੇਲ ਸਾਬਤ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਆਗੂ ਵੀ ਫਲਾਪ ਸ਼ਾਬਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਸਾਡੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਝਾਤੀ ਮਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਥੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਾਂ । ਸਿਰਫ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਨਾਲ ਮਸਲੇ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਸਗੋਂ ਹੋਰ ਵਿਗੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਹਾਸੇ ਦੇ ਪਾਤਰ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ । ਕੇਵਲ ਬੱਚੇ ਜੰਮਣਾ ਹੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਇਸ ਲਈ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਇਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਹਰ ਆਗੂ ਵੱਲੋਂ ਕੇਵਲ ਤੇ ਕੇਵਲ ਆਪਣਾ ਉੱਲੂ ਸਿੱਧਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਹਾਸੇ ਦਾ ਪਾਤਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਕੁਝ ਆਗੂ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਹਨ ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇ ਕੇ ਅਮਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ ।ਇਕ ਹੋਰ ਗੱਲ ਵੱਡਾ ਧਿਆਨ ਮੰਗਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰਨਾਂ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਬੱਚੇ ਕਿਉਂ ਘੱਟ ਜੰਮ ਰਹੀ ਹੈ । ਇਹ ਸੁਆਲ ਵੱਡਾ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਹੋਰਨਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਤੋਂ ਆ ਕੇ ਕੰਮ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਅਮੀਰ ਗਰੀਬ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਕੰਮ ਰਹੇ ਹਨ ਇਹ ਸਵਾਲ ਅਤੇ ਹੈ ਇਹ ਘੋਖਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਆਖਰ ਕੇਵਲ ਬੱਚੇ ਪੰਜਾਬੀ ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਹੀ ਕਿਉਂ ਘੱਟ ਜੰਮ ਰਹੇ ਹਨ ਜਦ ਕਿ ਦੂਜੇ ਸੂਬਿਆ ਵਾਲੇ ਅਜੇ ਵੀ ਬੱਚੇ ਜੰਮਣ ਦੀ ਬਹੁਤਾਤ ਵਿੱਚ ਹਨ । ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਕਰ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਡਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਵੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਪੈਸਾ ਕਿੱਥੋਂ ਆਵੇਗਾ ਇਹ ਤਾਂ ਇਕ ਕਾਰਨ ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਕਾਰਨ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵੱਖਰੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਬੱਚੇ ਜੰਮਣ ਨਾਲ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇਗਾ । ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਸਾਂਝੇ ਪਰਵਾਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਇਕ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਸੂਬਾ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਜੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਹੁਣ ਬੱਚੇ ਜੰਮਣ ਦੀ ਦਰ ਵੀ ਘੱਟ ਹੈ । ਸਾਂਝੇ ਪਰਵਾਰ ਹੁਣ ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ । ਹਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਇਕ-ਇਕ ਬੱਚਾ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਇਹ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹਿਗਾਈ ਕੀ ਬਹੁਤ ਜਿਆਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਹਨ । ਲੋਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਵੇਂ ਬਸਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ । ਸਾਡੇ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵੱਲੋਂ ਬਿਆਨ ਤਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਬਾਚਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ । ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਕੇਵਲ ਦਾ ਦਾਜ ਦੇ ਪਿਛੇ ਮਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਹੁਣ ਉਹ ਵਰਤਾਰਾ ਘੱਟ ਹੈ । ਕਾਰਨ ਸਪਸ਼ਟ ਹਨ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਲੋਕ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਰੁਝਾਨ ਨੇ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਕਦਰ ਪਾਈ ਹੈ । ਜੇਕਰ ਪੰਜਾਬੀ ਚਾਰ ਜਾਂ ਪੰਜ ਬੱਚੇ ਜੰਮਣਗੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਪੋਸ਼ਣ ਕਿਵੇ ਹੋਵੇਗਾ । ਖਾਸ ਕਰ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਿਵੇਂ ਹੋਣਗੇ । ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹਾਲਤ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਲੁਕੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਦਲਦਲ ਵਿੱਚ ਧਸ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ । ਸਿੱਖਿਆ ਤੰਤਰ ਦਾ ਹਾਲ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਲਈ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਰਜ਼ੇ ਥੱਲੇ ਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਜੇਕਰ ਬੱਚੇ ਚਾਰ ਜਾਂ ਪੰਜ ਹੋਣਗੇ ਤਾਂ ਹਾਲਾਤ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਣ ਕਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀਆਂ ਵੱਧ ਰਹੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਕਚੂੰਬਰ ਕੱਢ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ । ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ । ਸਾਡੇ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਫੋਕੀ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਵਿਹਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕੱਖ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਸਿਰਫ ਆਪਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ-ਬਾਤਾਂ ਨਾਲ ਡੰਗ ਟਪਾਉਣਾ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲੜਕੇ ਲੜਕੀਆਂ ਦਾ ਜੋ ਹਾਲ ਹੈ ਉਹ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਥੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਹਾਲਾਤ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਮਾੜੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਗਿਣਤੀ ਪੱਖੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਸੋਚਣ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਲਈ ਹਾਲਾਤ ਬਦਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਵੀ ਸੋਚ ਨਾਲ ਹਾਲਾਤ ਬਾਦਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਜਰੂਰ ਕਰਨ ਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੱਚੇ ਜੰਮਣ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਮਸਲੇ ਦਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ । ਸਿੱਖਿਆ ਤੰਤਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । ਖਾਸ ਕਰ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਫ਼ਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । ਸਿਹਤ ਮਹਿਕਮੇ ਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬੱਚੇ ਬੱਚੀਆਂ ਜਨਮ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਰਸ ਵਾਲੀ ਕੌਣ ਹੋਵੇਗਾ । ਇਹ ਵੀ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਗੱਲਾਂ ਹਨ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟ ਰਹੀ ਹੈ । ਸਕੂਲ ਪੱਧਰ ਤੇ ਘੱਟ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਤੰਤਰ ਦਾ ਨਿਘਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਫਿਰ ਅਜਿਹੇ ਹਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਬੱਚੇ ਜੰਮਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦੇਣੀ ਕਿਸ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਜਾਵੇਗੀ ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ । ਸਾਡੇ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਭਾਂਵੇ ਇਹ ਬਿਆਨ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘੱਟ ਰਹੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਧ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇਗਾ ਇਹ ਸੁਆਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਆਗੂ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ । ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਅੰਦਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਦੇ ਛੱਕੇ ਛੁਡਾ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਮੋਢਾ ਜੋੜ ਕੇ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਉਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ।

ਸਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੀਰਪੁਰੀ
ਯੂ.ਐਸ.ਏ.5592850841

ਇਸ ਵਾਰ ਦੀਵਾਲੀ !

ਭਿੰਦਾ ਜਨਮ ਤੋਂ ਹੀ ਗਰੀਬੀ ਨਾਲ ਘੁਲਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬਚਪਨ 'ਚ ਹੀ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦਾ ਸਾਇਆ ਸਿਰ ਤੋਂ ਉਠ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਪੜ੍ਹ-ਲਿਖ ਨਾ ਸਕਿਆ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਘਰਵਾਲੀ ਤੇ 3 ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਚੁੱਕਦਾ ਉਹ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਤੋਂ 10 ਸਾਲ ਵੱਡਾ ਜਾਪਦਾ ਸੀ। ਦਿਹਾੜੀ-ਦੱਪਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਗ੍ਰਹਿਸਤ ਰੂਪੀ ਗੱਡੀ ਨੂੰ ਧੱਕਾ ਲਗਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਤਿਓਹਾਰਾਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਦੀਵਾਲੀ ਦੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗਰੀਬੀ 'ਤੇ ਜਿਆਦਾ ਗੁੱਸਾ ਆਉਂਦਾ। ਉਹ ਚਾਹ ਕੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਜਵਾਕਾਂ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਨਾ ਕਰ ਪਾਉਂਦਾ। ਗਲੀ-ਮੁਹੱਲੇ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਾ-ਦੇਖੀ ਓਹਦੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਦੀਵਾਲੀ ਮੌਕੇ ਪਟਾਕਿਆਂ ਅਤੇ ਮਿਠਾਈਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ। ਪਿਛਲੀ ਤੋਂ ਪਿਛਲੀ ਦੀਵਾਲੀ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਉਹ ਕੁਝ ਪੈਸੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਦਾ ਜੁਗਾੜ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆ ਪਰ ਕਦੇ ਦਿਹਾੜੀ ਮਿਲਦੀ ਤੇ ਕਦੇ ਨਾ, ਜੇਕਰ ਮਿਲਦੀ ਵੀ ਤਾਂ ਤੇਲ-ਲੂਣ ਵੀ ਪੂਰਾ ਨਾ ਪੈਂਦਾ।
ਇਸੇ ਉਧੇੜ-ਬੁਣ 'ਚ ਭਿੰਦਾ ਲੇਬਰ ਚੌਕ ਦਿਹਾੜੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੇ ਆ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਆਂਢ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਬਲਦੇਵ ਦੇ ਜਵਾਨ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ 'ਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਦੁੱਖ ਦੀ ਘੜੀ 'ਚ ਪੂਰੇ ਮੁਹੱਲੇ ਨੇ ਦੀਵਾਲੀ ਨਾ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਜਿੱਦ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਗਰੀਬੀ ਤੇ ਅਸਮਰਥਤਾ ਲੁਕਾਉਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰਚਾਇਆ ਕਿ ਏਦਾਂ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ, ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਆਪਾਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਟਾਕੇ ਲਿਆਵਾਂਗੇ।
ਗਰੀਬੀ ਦਾਵੇ 'ਚ ਸਾਲ ਵੀ ਟੱਪ ਗਿਆ ਪਰ ਗਰੀਬੀ ਨੇ ਉਸਦਾ ਸਾਥ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ। ਦੀਵਾਲੇ ਤੋਂ ਦੋ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਹੋਏ ਕਤਲ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਰਹਿੰਦੇ ਦੋ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦਾ ਨਾਂ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਲੈ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਇਹ ਦੀਵਾਲੀ ਵੀ ਸੁੱਕੀ ਲੰਘ ਗਈ। ਭਿੰਦੇ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਫੜੇ ਜਾਣ ਦਾ ਦੁਖ ਤਾਂ ਸੀ ਪਰ ਅੰਦਰੋਂ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਜਿਵੇਂ ਉਸਨੂੰ ਦੀਵਾਲੀ ਨਾ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਇਕ ਬਹਾਨਾ ਜਿਹਾ ਵੀ ਮਿਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਾਲ ਫੇਰ ਦੀਵਾਲੀ 'ਚ ਦੋ ਦਿਨ ਹੀ ਰਹਿ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਜਵਾਕ ਦੀਵਾਲੀ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਬਜ਼ਿੱਦ ਸਨ ਪਰ ਭਿੰਦੇ ਦੀ ਮਾਲੀ ਹਾਲਤ ਜਿਉਂ ਦੀ ਤਿਉਂ ਹੀ ਸੀ। ਭਿੰਦਾ ਉਪਰੇ ਮਨੋਂ ਜਵਾਕਾਂ ਨੂੰ ਧਰਵਾਸ ਤਾਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਸ਼ਾਇਦ ਅੰਦਰੋਂ ਉਹ ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਬਹਾਨੇ ਦੀ ਉਡੀਕ 'ਚ ਸੀ, ਦੀਵਾਲੀ ਨਾ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਦੀ ਉਡੀਕ 'ਚ।

ਅਮਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ
ਸਰਹਿੰਦ ਸ਼ਹਿਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫ਼ਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ
ਮੋਬਾਈਲ ਨੰ: 9888940211

2 ਨਵੰਬਰ ਜਨਮ ਦਿਨ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੇਖ

ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਸਿਰਨਾਵਾਂ ਕਰਮਜੀਤ ਧੂਰੀ

ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੁੱਲਾਂਪੁਰ
9914184794

ਜਦ ਕਿਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਗਾਇਕਾ ਜਾ ਗਾਇਕਾਵਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਚਲਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰਾਂ ਗੁਰਮੀਤ ਬਾਵਾ, ਸਰਦੂਲ ਸਕੰਦਰ, ਹਰਚਰਨ ਗਰੇਵਾਲ, ਰਮੇਸ਼ ਰੰਗੀਲਾ, ਰੰਗੀਲਾ ਜੱਟ, ਕਰਨੈਲ ਗਿੱਲ, ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰਪੁਰੀ, ਸਰਿੰਦਰ ਮੋਹਣੀ ਰਜਿੰਦਰ ਰਾਜਨ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਨਰਿੰਦਰ ਬੀਬਾ, ਸੰਦੇਸ਼ ਕਪੂਰ ਆਦਿ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਇਕ ਨਾਮ ਜੁਬਾਨ ਤੇ ਆ ਖੜਦਾ ਹੈ ਉਹ ਨਾਮ ਹੈ ਕਰਮਜੀਤ ਧੂਰੀ ! ਜੋ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੀ ਜਿੰਦ ਜਾਨ ਸੀ।

ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹਰ ਇਕ ਚੀਜ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਆਉਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦ ਤਵਿਆਂ ਦਾ ਯੁੱਗ ਸੀ। ਜਦ ਵਿਆਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਠਿਆਂ ਤੇ ਸਪੀਕਰ ਵਜਦੇ ਅਲੱਗ ਹੀ ਨਜ਼ਾਰਾ ਹੁੰਦਾ ਦੇਰ ਰਾਤ ਤੱਕ ਕਰਮਜੀਤ ਧੂਰੀ ਦੇ ਗੀਤ ਵੱਜਣੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੇ ਅਨੰਦ ਲੈਣਾ ਪਰ ਜਦ ਉਹ ਸਮਾਂ ਯਾਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਹਿ ਦੇਈਦਾ ਹੁਣ ਉਹ ਸਮਾਂ ਮੁੜ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ ਬੀਤੇ ਵੇਲੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕਰਮਜੀਤ ਧੂਰੀ ਦਾ ਜਨਮ ਪਿਤਾ ਸ੍. ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਹਰਨਾਮ ਕੌਰ ਦੀ ਕੁਖੋਂ 2 ਨਵੰਬਰ 1944 ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਬਤਾਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਪੂਰਥਲਾ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ।ਕਰਮਜੀਤ ਦਾ ਪਿਤਾ ਬੀ ਡੀ ਪੀ ਉਜ ਦਫ਼ਤਰ ਧੂਰੀ (ਸੰਗਰੂਰ) ਵਿਖੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਸੀ।ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਰਮਜੀਤ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ 1957 ਵਿਚ ਧੂਰੀ ਆ ਗਿਆ।ਇੱਥੇ ਹੀ ਮਾਲਵਾ ਖਾਲਸਾ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਦਸਵੀਂ ਪਾਸ ਕੀਤੀ।

ਕਰਮਜੀਤ ਨੂੰ ਛੋਟੇ ਹੁੰਦਿਆ ਹੀ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸੌਂਕ ਸੀ ਹਜੇ ਉਹ ਤੀਸਰੀ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਹੀ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ ਜਦ ਸੁਲਤਾਨ ਪੁਰ ਲੋਧੀ ਵਿਖੇ ਸਟੇਜ ਤੇ ਗਾ ਆਇਆ ਸੀ।

ਕਰਮਜੀਤ ਜਦ ਦਸਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੇ ਪੇਪਰ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਸ ਟਾਇਮ ਬਠਿੰਡੇ ਜਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਭੋਡੀਪੁਰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰ ਆਇਆ।

ਕਰਮਜੀਤ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਧੂਰੀ ਲਾ ਕੇ ਕਰਮਜੀਤ ਧੂਰੀ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ।ਧੂਰੀ ਅਜਿਹਾ ਪਿੰਡ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕਈ ਕਲਾਕਾਰ ਬੈਠੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਲਵਲੀ ਨਿਰਮਾਣ,ਲਵਲੀ ਦਾ ਪਿਤਾ ਗੁਰਦਿਆਲ ਨਿਰਮਾਣ, ਫ਼ਿਲਮੀ ਕਲਾਕਾਰ ਬੀਨੂ ਢਿਲੋਂ,ਰਣਵੀਰ ਰਾਣਾ ਅਤੇ ਗੀਤਕਾਰ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੌਂਕੀ ਆਦਿ ਇਸ ਹੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਹਨ।

ਧੂਰੀ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨਾਂ ਤੇ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਰਮਜੀਤ ਧੂਰੀ ਨੂੰ ਗਾਉਂਦਿਆਂ ਵੇਖ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਦੀ ਪਾਰਖੂ ਅੱਖ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਕਾਲਜ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਲੈ ਗਈ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਉੱਥੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਨ।ਇਸ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਕਰਮਜੀਤ ਨੇ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਚ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਐਮ ਏ ਕੀਤੀ। ਕਰਮਜੀਤ ਧੂਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਉਸਤਾਦ ਨਹੀ ਸੀ।

1965 ਵਿਚ ਕਰਮਜੀਤ ਧੂਰੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਧੂਰੀ ਨੇੜੇ ਬਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਪਿੰਡ ਕੌਲਸੇੜੀ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਦੇ ਘਰ ਦੋ ਬੇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਇਕ ਬੇਟੇ ਮਿੰਟੂ ਧੂਰੀ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ।ਮਿੰਟੂ ਧੂਰੀ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵਧੀਆ ਜਾਣਿਆਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।1965 ਵਿਚ ਕਰਮਜੀਤ ਧੂਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਦਮਾ ਲੱਗਾ ਜਦ ਉਸ ਦਾ ਭਰਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਲੱਗੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਕਈ ਵਾਰ ਉਹ ਇਹ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਇਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਦੋ ਸੋਲੋ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਰਿਕਾਡਿੰਗ 1964 ਵਿਚ ਪੱਥਰ ਦੇ ਤਵੇ ਤੇ ਹੋਈ ਪੱਥਰ ਦੇ ਤਵੇ ਉੱਤੇ ਦੋਨੋਂ ਪਾਸੇ ਇੱਕ ਇੱਕ ਗੀਤ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਇਹ ਗੀਤ ਸਨ @ਚੁੰਨੀ ਲੈ ਕੇ ਸੂਹੇ ਰੰਗ ਦੀ ਗੋਹਾ ਕੂੜਾ ਨਾ ਕਰੀ ਮੁਟਿਆਰੇ ਨੀ ਰੂੜੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗ ਜੂ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਨਾਂ ਫੂਕਦੀ ਗਹਾਰੇ ਦੂਸਰਾ ਗੀਤ @ਵੈਰਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਰੰਗਏ @ ਇਹ ਦੋਨੋ ਗੀਤ ਹਰਨੇਕ ਸਿੰਘ ਸੋਹੀ ਦੇ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਸਨ।ਸੰਗੀਤ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਨਰੂਲਾ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਗੀਤ ਦੋਨੋਂ ਹੀ ਵਧੀਆ ਸਨ ਪਰ ਜਦ @ਚੁੰਨੀ ਲੈ ਕੇ ਸੂਹੇ ਰੰਗ ਦੀ@ ਗੀਤ ਖੁਸ਼ੀ ਟਾਇਮ ਬਨੇਰਿਆਂ ਤੇ ਗੂੰਜਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਨੇ ਕਰਮਜੀਤ ਧੂਰੀ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਪਛਾਣ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ। ਧੂਰੀ ਦੇ ਹੋਰ ਸੋਲੋ ਗੀਤ,ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਬਹਿ ਗਈ ਬੰਤੋ ਚਿੱਟੀ ਕੁੜਤੀ ਗਰਾਰਾ ਕਾਲਾ,ਛੜਿਆਂ ਨੂੰ ਮੌਜ ਬੜੀ ਧੰਦ ਪਿਟਦੇ ਤੀਵੀਆਂ ਵਾਲੇ,ਹੁਕਮ ਤਹਿਸੀਲੋ ਆ ਗਿਆ ਘੁੰਡ ਕੱਢ ਕੇ ਫਿਰੇ ਨਾਂ ਕੋਈ, ਹੱਟੀ ਹੱਟੀ ਫਿਰੇ ਪੁੱਛਦੀ ਉਹਨੂੰ ਆਵੇ ਨਾ ਪਸੰਦ ਕਿਤੋ ਡੋਰੀ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗੀਤ ਗਾਏ ਜੋ ਮਕਬੂਲ ਹੋਏ।ਇਸ ਨੇ ਗਾਇਕਾਂ ਦੀ ਮੰਡੀ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾ ਦੀ ਬੁਕਿੰਗ ਵਾਸਤੇ ਦਫ਼ਤਰ ਨਹੀਂ ਖੋਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਸ ਦੇ ਘਰ ਧੂਰੀ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਹਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਸੀ।

ਕਰਮਜੀਤ ਧੂਰੀ ਦਾ ਗੀਤ @ਮਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਲੂਣ ਦੀ ਡਲੀ ਨੀ ਤੂੰ ਖੰਡ ਮਿਸ਼ਰੀ ਬਰਾਬਰ ਜਾਣੀ@ ਇਹ ਸੋਲੋ ਗੀਤ ਗੁਰਦੇਵ ਮਾਨ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਜਦ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿਚ ਆਇਆ ਤਾਂ ਇਸ ਗੀਤ ਨੇ ਕਰਮਜੀਤ ਧੂਰੀ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਾ ਦਿੱਤੀ।ਇਹ ਗੀਤ ਅੱਜ ਤੱਕ ਵੀ ਉਸ ਤਰਾਂ ਹੀ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।ਇਸ ਗੀਤ ਨੂੰ ਧੂਰੀ ਹਰ ਸਟੇਜ ਤੇ ਗਾਉਂਦਾ ਸੀ।

ਛੋਟਾ ਨਾਮ ਕਾਕਾ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਕਰਮਜੀਤ ਧੂਰੀ ਜਵਾਨੀ ਵੇਲੇ ਇੱਕ ਸੋਹਣਾ ਸੁਨੱਖਾ ਮੁੰਡਾ ਸੀ।ਛੇ ਫੁੱਟ ਜਵਾਨ,ਰੰਗ ਗੋਰਾ ਨੈਣ ਨਕਸ਼ ਤਿੱਖੇ ਸਟੇਜ ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਵੇਲੇ ਰੰਗਦਾਰ ਕੁੜਤਾ ਚਾਦਰਾ ਪਾਉਂਦਾ ਸਿਰ ਤੇ ਤੁਰਲੇ ਵਾਲੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪੱਗ ਬੰਨਦਾ ਸੀ।ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਮਿਠਾਸ ਅਤੇ ਲੰਬੀ ਹੇਕ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ।

ਕਰਮਜੀਤ ਧੂਰੀ ਨੇ ਸੋਲੋ ਗੀਤਾਂ @ਚੋਂ ਚੰਗਾ ਨਾਮ ਖੱਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਗਾਣਾ ਗਾਇਕੀ ਵਿੱਚ ਧਾਂਕ ਜਮਾ ਦਿੱਤੀ ਉਸ ਦੇ ਗੀਤ ਭਾਬੀ ਸਾਗ ਨੂੰ ਨਾਂ ਜਾਈ ਤੇਰਾ ਮੁੰਡਾ ਰੋਊਗਾ, ਟਪੂਸੀਆਂ ਨਾ ਮਾਰ ਵੈਰਨੇ ਡੁੱਲ੍ਹ ਜਾਣਗੇ ਇਹ ਰੂਪ ਦੇ ਕਟੋਰੇ,ਰੁੱਗ ਸਾਰਾ ਕੁੜੀਆਂ ਦਾ ਹੱਥ ਟੁੱਟ ਗਏ ਗਿਧਾ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ, ਸੋਨੇ ਦੇ ਤਬੀਤਾਂ ਵਾਲੀਏ ਤੇਰਾ ਹਰ ਮੱਸਿਆ@ ਤੇ ਗੇੜਾ, ਸਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਪੂਰਾ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਮੂੰਹ ਵੇਖੇ ਨੂੰ, ਅੱਗੇ ਰਾਹੀ ਰਾਹ ਪੁੱਛਦੇ ਹੁਣ ਪੁੱਛਦੇ ਸ਼ਰਾਬ ਵਾਲੇ ਠੇਕੇ, ਨੀ ਜਿਵੇਂ ਫੌਜ਼ੀ ਬੈਂਡ ਵਜਦਾ ਚੀਕੇ ਚਰਖਾ ਗੋਰੀਏ ਤੇਰਾ, ਡੰਡੀਆਂ ਘੜਾਦੇ ਮਿੱਤਰਾ ਜਿੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦੀ ਮਨੁੱਖ ਲੰਘ ਜਾਵੇ, ਛੜਾ ਕੋਠੇ ਤੇ ਸਪੀਕਰ ਲਾਈ ਰੱਖਦਾ, ਤੈਨੂੰ ਲੈਣ ਤੇਰੇ ਬਾਪੂ ਦਾ ਜਵਾਈ ਆ ਗਿਆ ਆਦਿ।

ਕਰਮਜੀਤ ਧੂਰੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗਾਇਕਾਵਾਂ ਨਾਲ ਗੀਤ ਗਾਏ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਕਰਵਾਈ ਜਿਵੇ ਸਵਰਨ ਲਤਾ, ਕੁਮਾਰੀ ਲਾਜ ਦਿੱਲੀ, ਨਰਿੰਦਰ ਬੀਬਾ, ਸਨੇਹ ਲਤਾ, ਮੋਹਣੀ ਨਰੂਲਾ, ਆਦਿ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜੋੜੀ ਸਵਰਨ ਲਤਾ ਨਾਲ ਬਣੀ ਜਿਆਦਾ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਰਿਕਾਡਿੰਗ ਇਸ ਨਾਲ ਹੀ ਕੀਤੀ।

ਕਰਮਜੀਤ ਧੂਰੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਧਾਰਮਿਕ ਗੀਤ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਵਾਏ ਜਿਹੜੇ ਅੱਜ ਵੀ ਤਾਜੇ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।ਹੁੰਦੀਆਂ ਸ਼ਹੀਦ ਜੋੜੀਆਂ ਦਾਦੀ ਵੇਖਦੀ ਬੁਰਜ ਤੇ ਖੜ੍ਹ ਕੇ, ਰੱਬ ਨਾਲ ਠੱਗੀਆਂ ਕਮਾਵੇ ਬੰਦਿਆ ਦਿਨ ਰਾਤ ਪਾਪਾਂ @ਚੋਂ ਗੁਜਾਰੇ ਬੰਦਿਆ, ਨੀਹਾਂ @ਚੋ ਆਵਾਜ਼ਾ ਆਉਂਦੀਆਂ, ਵੱਡੇ ਵੀਰ ਨੂੰ ਛੋਟਾ ਸਮਝਾਵੇ ਆਦਿ ਗੀਤ ਗਾਏ।

ਜਦ ਤਵਿਆਂ ਦਾ ਯੁੱਗ ਖ਼ਤਮ ਹੋਇਆ ਕਰਮਜੀਤ ਧੂਰੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਧਾਰਮਿਕ ਕੈਸਿਟਾਂ @ਪੈਂਦੇ ਨੇ ਮੁੱਲ ਸਿਰਾਂ ਦੇ@ ਤੇ @ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਗਣੀਆਂ@ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿਚ ਆਈਆਂ।

ਆਪ ਨੇ ਦੇਵ ਥਰੀਕੇ ਵਾਲਾ , ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਮਾਨ , ਚਤਰ ਸਿੰਘ ਪਰਵਨਾ, ਹਰਨੇਕ ਸਿੰਘ ਸੋਹੀ , ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਨ , ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੁੱਲਟ , ਹਰਦੇਵ ਖੁੰਡੀ ਕਲਾਂ , ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਧਰੋੜ, ਗੁਲਜਾਰ ਸ਼ੌਂਕੀ, ਸੁਰਜੀਤ ਦੇਵਲ, ਕਰਮ ਜੋਗੀ, ਸਾਜਨ ਰਾਏਕੋਟੀ,ਹਰਚੰਦ ਭੁੱਲਰ,ਦੀਪਕ ਜੈਤੋਈ ਆਦਿ ਗੀਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਏ । ਇਸ ਨੇ 200 ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਕਰਵਾਈ। ਕਰਮਜੀਤ ਧੂਰੀ ਕਲਾਕਾਰ ਵੱਡਾ ਸੀ ਪਰ ਜੀਵਨ ਸਾਦਾ ਬਤੀਤ ਕਰਕੇ ਖੁਸ਼ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ।ਮਿੰਨੀ ਉਲਾਂਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣੀਆਂ ਜਾਦੀਆਂ ਕਿਲ੍ਹਾ ਰਾਏਪੁਰ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਕਰਮਜੀਤ ਧੂਰੀ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਯਕੀਨੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।ਸ਼ਾਮ ਵੇਲੇ ਲੋਕ ਕਰਮਜੀਤ ਧੂਰੀ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਲਈ ਉਤਾਵਲੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਕ ਵਾਰ ਇਹ ਕਿਲ੍ਹਾ ਰਾਏਪੁਰ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਧੂਰੀ ਤੋਂ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਬੈਠ ਗਿਆ ਕਿਲ੍ਹਾ ਰਾਏਪੁਰ ਦੇ ਰੇਲਵੇ ਸ਼ਟੇਸ਼ਨ ਤੇ ਉੱਤਰ ਕੇ ਇੱਕ ਇੱਟਾ ਢੋਅਣ ਵਾਲਾ ਖਾਲੀ ਰੇਹੜਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਸ ਉਪਰ ਲੱਤਾ ਲਮਕਾ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ ਉੱਥੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੇ ਜਾ ਉੱਤਰਿਆ ਜਦ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਜਿਆਦਾ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦਾ ਇਕੱਠ ਇਸ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਇਹ ਸਟੇਜ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ ਕਰਮਜੀਤ ਧੂਰੀ ਬਣ ਸਟੇਜ ਉਪਰ ਜਾ ਚੜ੍ਹਿਆ। ਇਹ ਕਲਾਕਾਰ ਆਪਣੀ ਐਕਟਵਾ ਰਾਹੀ ਧੂਰੀ ਤੋਂ ਨਾਭਾ ਵੱਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਬਾਗੜੀਆਂ (ਅਮਰਗੜ੍ਹ) ਕੋਲ 18 ਮਾਰਚ 2018 ਨੂੰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਜੋ ਇਸ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ 74 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਚਾਹੁੰਣ ਵਾਲੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਸਦਾ ਲਈ ਚਲਿਆ ਗਿਆ।ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬੋਲ ਸਦਾ ਹੀ ਹਵਾ ਵਿਚ ਗੂੰਜਦੇ ਰਹਿਣਗੇ ਸਦਾ ਹੀ ਸਰੋਤੇ ਇਸ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ।

ਸੁਪਨਾ ਸਾਕਾਰ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ

ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਜੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, ÷ਬੱਚਿਓ ! ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕੀ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ?÷ ਸਾਡੀ ਗਿਆਰ੍ਹਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੇ ਕੱਲੇ-ਕੱਲੇ ਬੱਚੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਫੌਜ਼ੀ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਮਾਸਟਰ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਜੱਜ ਕਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਮੇਰੀ ਵਾਰੀ ਆਈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਵੀ ਕਿਹਾ,÷ ਮੈਂ ਫੌਜੀ ਬਣੂਗਾ ਜੀ।÷ ਮੇਰਾ ਸੁਪਨਾ ਵੈਸੇ ਫੌਜ਼ੀ ਬਣਨਾ ਹੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੀ ਭੂਆ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਬੇਟੇ ਫੌਜ਼ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਛੋਟੇ ਹੁੰਦੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਮੈਂ ਤੇ ਮੇਰੇ ਮਾਤਾ ਭੂਆ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਜਾਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਨਸ @ਤੇ ਲੱਗੀਆਂ ਫੌਜੀ ਵਾਲੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ,÷ ਪੜ੍ਹਲੈ ਮੇਰਾ ਪੁੱਤ ! ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਾਂਗ ਫੌਜ਼ੀ ਬਣਾਉਂਗੀ।÷

ਬਾਰ੍ਹਵੀਂ ਦੇ ਪੱਕੇ ਪੇਪਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਛੁੱਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਮਿਸਤਰੀ ਨਾਲ ਦਿਹਾੜੀ ਤੇ ਲੱਗ ਗਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਬਾਰ੍ਹਵੀਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਬੀ. ਏ. ਦੀ ਦਾਖਲਾ ਫੀਸ ਜੋਗੇ ਪੈਸੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਲਵਾਂਗਾ। ਅਚਾਨਕ ਦਸ ਕੁ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਮੇਰੇ ਦਿਹਾੜੀ ਤੇ ਸੱਟ ਲੱਗ ਗਈ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ਦਾ ਇੱਕ ਮਣਕਾ ਨੁਕਸਾਨਿਆ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਮਹੀਨੇ ਮੰਜੇ @ਤੇ ਰਿਹਾ।ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮੇਰਾ ਫੌਜ਼ੀ ਬਣਨ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਟੁੱਟ ਗਿਆ।

ਬੀ.ਏ. ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਨੌਕਰੀ ਲਈ ਕਈ ਪੇਪਰ ਦਿੱਤੇ ਪਰ ਅਸਫ਼ਲ ਰਿਹਾ। ਉਸਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਸੁਖਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿੱਚ ਜੁੱਟ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਪਟਿਆਲੇ ਪੁਲਿਸ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਫਿਜੀਕਲ ਟੈਸਟ ਦੇਣ ਲਈ ਗਏ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਅਸਫ਼ਲ ਰਿਹਾ ਤੇ ਮੇਰਾ ਦੋਸਤ ਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਘਰ ਆ ਕੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕੋਈ ਵੀ ਟੈਸਟ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਮੈਂ ਬੀ.ਏ. ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਘਰੇ ਸਲਾਹ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਬੀ.ਐਡ. ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈ ਲਿਆ ਹੁਣ ਮੇਰਾ ਉਦੇਸ਼ ਮਾਸਟਰ ਬਣਨਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਬੀ.ਐਡ. ਕੋਰਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਟੈੱਟ ਅਤੇ ਸੀ.ਟੈੱਟ ਦੇ ਕਈ ਪੇਪਰ ਦਿੱਤੇ ਪਰ ਹਰ ਵਾਰ ਅਸਫ਼ਲ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ।

ਮੈਂ ਐਮ. ਏ. ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਵੀ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਯੂ. ਜੀ. ਸੀ. ਨੈੱਟ ਦਾ ਪੇਪਰ ਦੇਣਾ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਹਦੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਸਫ਼ਲ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ। ਕਈ ਵਾਰ ਅਸਫ਼ਲ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਪੇਪਰ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ, ਨਾ ਹੀ ਹਾਰ ਮੰਨੀ। ਅਖੀਰ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਪੰਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਸਾਰੇ ਪੇਪਰ ਪੰਜਾਬ ਟੈੱਟ, ਸੀ.ਟੈੱਟ, ਐਚ. ਟੈੱਟ ਅਤੇ ਜੇ. ਆਰ. ਐੱਫ. ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਸ ਹੋ ਗਏ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਮਾਸਟਰ ਬਣਨ ਦਾ ਤਕਰੀਬਨ ਅੱਧਾ ਸੁਪਨਾ ਸਾਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਸਤਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਸਟਰ ਕਾਡਰ ਦਾ ਪੇਪਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਇੱਕ ਸੌ ਪੰਜਾਹ ਅੰਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੌ ਤਰਤਾਲੀ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਅਧਿਆਪਕ ਬਣ ਗਿਆ ਤੇ ਮੇਰਾ ਸੁਪਨਾ ਸਾਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ।

ਮਾਸਟਰ ਹੰਸ ਕਲੇਰ
ਪਿੰਡ ਦੁਗਾਲ 9530570638

ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ

ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਕੇ ਦੱਸੋ ਕੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਅੱਧਾ ਬੋਝ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹੈ ਲੋਕ ਕੀ ਕਹਿਣਗੇ।ਹਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੋਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੀ ਲੋਕ ਵੱਲ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਹੈ।ਗੋਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖੋ ਮਸਤ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਤੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਕੋਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕੀ ਸੋਚਦਾ ਹੈ।ਕੋਈ ਦਿਖਾਵਾ ਨਹੀਂ,ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ।ਜ਼?ਦਗੀ ਵਿੱਚ ਲਾਪ੍ਰਵਾਹ ਕਦੀ ਨਾ ਹੋਵੋ ਪਰ ਬੇਪਰਵਾਹ ਜ਼ਰੂਰ ਬਣੋ।ਹਿੰਮਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕਦੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦਾ ਕਿ ਲੋਕ ਉਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮੰਜ਼?ਲ ਵੱਲ ਤੁਰਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਕੱਪੜੇ ਪਾਉਣ ਲੱਗੀ ਵੀ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਫੰਕਸ਼ਨ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਗਏ ਸੀ ਲੋਕ ਪਛਾਣ ਲੈਣਗੇ ।ਭੁਲਿਓ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਵੱਲ ਇੰਨਾ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ।ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਨੱਕ ਤੇ ਬਦਲਾ ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹੀ ਸਾਡੇ ਵਿਹਾਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।ਵਿਆਹ ਕਿਸੇ ਦਾ ਸੂਟ ਅਸੀਂ ਵੀਹ ਹਜਾਰ ਦਾ ਪਾ ਲੈਣਾ ਕਿਉਂਕਿ ਨੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ।ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਕਿ ਨੱਕ ਰੱਖਦੇ ਰੱਖਦੇ ਸੀ ਦਿਮਾਗ਼ ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਬੋਝ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ।ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਐਵੇਂ ਹੀ ਕਰਜ਼ਾਈ ਹੋਏ ਫਿਰਦੇ।ਇੱਕ ਘਰ ਲੈ ਕੇ ਫਿਰ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਕਾਰ ਦੀ ਲਲਕ ਉੱਠਦੀ ਹੈ।ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਗੁਆਂਢੀ ਕੋਲ ਵੱਡੀ ਕਾਰ ਹੈ।ਜੇ ਸਾਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਛੂਪੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਗੁਆਂਢੀ ਵੱਲ ਕਿਉਂ ਦੇਖੀਏ ।ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੋਵੇ।ਇਸ ਦਿਖਾਵੇ ਨੇ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਕੂਨ ਦਾਅ ਤੇ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਲੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਹੈ ਜੋ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਬੋਝਲ ਕਰਦੀ ਹੈ।ਕਿਸੇ ਨੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਚੰਗਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਮਾੜਾ,ਹੋ ਗਿਆ।ਅਸੀਂ ਉਸ ਸਦਮੇ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ।ਭੁੱਲ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਤਕਲੀਫ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਰ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਭੁੱਲਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ।ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰੀ ਜਾਓ ਦੂਜੇ ਦੀ ਗਲਤੀ ਦੀ ਸਜਾ ਰੱਬ ਉਹਨੂੰ ਜਰੂਰ ਦੇਵੇਗਾ।ਹਾਦਸਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਵਧੀਆ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਓ।ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਕੇ ਜਾਂ ਗੁੱਸਾ ਮਨ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਜ਼?ਦਗੀ ਨੂੰ ਔਖੀ ਨਾ ਕਰੋ।ਕਹਿੰਦੇ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਪਿਸਤੌਲ ਬਾਰੇ ਬੰਦੇ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕਿੱਥੋਂ ਤਕ ਮਾਰ ਕਰਦੀ।ਜਵਾਬ ਮਿਲਿਆ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਖੇਤ ਪਿੱਛੇ ਨੂੰ ਦੱਸ ਖੇਤ।ਪਿੱਛੇ ਨੂੰ ਦੱਸ ਖੇਤ ਸਮਝ ਨਾ ਆਇਆ ਤਾਂ ਬੰਦੇ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖੱਜਲ ਖੁਆਰੀ ਤੇ ਦੱਸ ਖੇਤ ਵਿਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।ਸੂਬਾਈ ਗੁੱਸਾ ਮਨ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।ਭੁੱਲ ਜਾਓ ਤੇ ਅਗਾਂਹ ਵਧੋ।ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ ਰਹੋ।ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਕਲਾਕ੍ਰਿਤੀ ਹੋ।ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਰੱਖੋ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿੱਚ ਰੱਖੋ।ਐਵੇਂ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸਾਮਾਨ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬੋਝ ਥੱਲੇ ਨਾ ਲੱਗੇ ਰਹੋ।ਤੁਹਾਡੀ ਤਿਜੌਰੀ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨਾ ਪੈਸਾ ਹੈ,ਤੁਹਾਡੀ ਨੈਤਿਕ ਕਿੰਨੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ,ਤੁਹਾਡੇ ਲਾਕਰ ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਗਹਿਣੇ ਹਨ ਇਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ।ਤੁਸੀਂ ਖੁਸ਼ ਮਿਜ਼ਾਜ ਹੋ,ਸਲੀਕੇ ਨਾਲ ਕੱਪੜੇ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋ,ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਮੁਸਕੁਰਾਹਟ ਰੱਖਦੇ ਹੋ,ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਮਿਲਦੇ ਹੋ,ਸੜੀਆਂ ਤੇ ਜ਼ਹਿਰ ਭਿੱਜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ,ਤਾਅਨੇ ਨਹੀਂ ਮਾਰਦੇ ਉਹ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਹਰੇਕ ਚੰਗੇ ਲੱਗਦੇ ਹੋ।

ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਸੰਧੂ

ਸ਼ਾਹੀ ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਨਿਜਾਕਤ ਪਾਉਣ ਲਈ ਅੱਜ ਫਿਰ ਲੋੜ ਹੈ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ

ਬੰਦੀ ਛੋੜ ਦਿਵਸ ਹਰ ਸਾਲ ਉਸੇ ਦਿਨ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਦੀਵਾਲੀ ਵੀ ਮਨਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਕਈ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀਵਾਲੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਇਹ ਦਿਨ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਲਈ ਖ਼ਾਸ ਅਹਿਮੀਅਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਭਾਵੇਂ ਪੁਰਾਤਨ ਸਮਿਆਂ ਤੋਂ ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਜ-ਧਜ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ‘ਚ ਇਸ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੇ ਵਿਲੱਖਣ ਪਿਛੋਕੜ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲ ਇਸ ਤਿਉਹਾਰ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਐ ,ਜਦੋਂ ਮੀਰੀ-ਪੀਰੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਗਵਾਲੀਅਰ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚੋਂ 52 ਰਾਜਿਆਂ ਸਮੇਤ ਰਿਹਾਅ ਹੋ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪਹੁੰਚੇ।

ਇਸ ਪਿਛੋਂ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਨਜਰ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤੱਕ ਸਾਮਰਾਜ ਨੂੰ ਫੈਲਾਉਣ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਜਹਾਂਗੀਰ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਮੱਧ ਭਾਰਤ, ਸਗੋਂ ਹਿਮਾਲੀਅਨ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵੀ ਕਈ ਹਿੰਦੂ ਛੋਟੇ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦੀ ਬਣਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਗਵਾਲੀਅਰ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ। ਉਹ ਰੋ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਸਰਬ ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਪ੍ਰਭੂ ਅੱਗੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅਸੀਸਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਇਹਨਾਂ ਮਿੰਨੀ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨੂੰ ਗਵਾਲੀਅਰ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਤੋਂ ਛੁਡਵਾਉਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਚਲੇ ਗਏ।

ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਅਤੇ ਵਧਦੀ ਫੌਜੀ ਸ਼ਕਤੀ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਦਿਆਂ ਹੀ ਡਰ ਵਧ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਚਲਾਕ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਵਾਲੀਅਰ ਦੇ ਕਿਲੇ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਜਹਾਂਗੀਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚਲਾਕ ਦਰਬਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਕੈਦ ਕਰ ਲਿਆ।

ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਹਾਂਗੀਰ ਨੂੰ ਨੀਂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਹੀ। ਉਹ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸੰਤ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਈ। ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਨੇ ਗਵਾਲੀਅਰ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਬ੍ਰਹਮ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਪਾਪ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਹਾਂਗੀਰ ਦੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਸੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਸਹਿਤ ਰਿਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਜਹਾਂਗੀਰ ਨੇ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਾਰੇ ਕੈਦੀ ਰਾਜੇ ਰਿਹਾਅ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ, ਉਹ ਗਵਾਲੀਅਰ ਦਾ ਕਿਲਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣਗੇ। ਜਹਾਂਗੀਰ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਕੈਦੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਗਾਊਨ ਨੂੰ ਫੜ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਬਵੰਜਾ ਲੜੀਆਂ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਚੋਲਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਹਰ ਮੋਹਤਬਰ ਸ਼ਾਸਕ ਨੇ ਚੋਲੇ ਦੀ ਇੱਕ- ਇਕ ਲੜੀ ਫੜੀ ਅਤੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਆਏ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਿਰਜਨਾ ਕੀਤੀ, ਜਿਥੇ ਦੀਵਾਨ ਸਜਦੇ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬੀਰ-ਰਸੀ ਵਾਰਾਂ ਵੀ ਗਾਈਆਂ ਜਾਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਚੰਗੀ ਨਸਲ ਦੇ ਘੋੜੇ ਅਤੇ ਸ਼ਸਤਰ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਅਣਖੀਲੇ ਗੱਭਰੂਆਂ ਦੀ ਫੌਜ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੰਗੀ ਸਿੱਖਿਆਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਲੱਗੀ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚੋਂ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਗੁਣ ਗਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ‘ਦਾਤਾ ਬੰਦੀ ਛੋੜ’ ਕਿਹਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਸ਼ਾਹੀ ਗ਼ੁਲਾਮਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਉਹ ਸਮਾਂ ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪਹੁੰਚੇ, ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਰੱਬੀ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਆਤਮਿਕ ਅਨੰਦ ਵਿੱਚ, ਗਲੀਆਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਦੀਵਿਆਂ ਨਾਲ ਜਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬੰਦੀ ਛੋੜ ਦਿਵਸ ਹਰ ਸਾਲ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੁਆਰਾ ਉਸੇ ਦਿਨ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਸ ਦਿਨ ਹੋਰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦੀਵਾਲੀ ਮਨਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਗਵਾਲੀਅਰ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਕੈਦ ਕੀਤਾ ਤੇ ਫਿਰ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਬਿਨਾਂ ਬੰਦੀ-ਛੋੜ ਦਿਵਸ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਔਖਾ ਹੈ। ਬਾਣੀ ਦੇ ਬੋਹਿਥ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਪੰਜਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਬੇਮਿਸਾਲ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਇਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਮੋੜ ਲੈ ਆਂਦਾ। ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਅਦੁੱਤੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਗੱਲ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਨੂੰ ਠੱਲ ਪਾਉਣ ਲਈ ਹਥਿਆਰ ਚੁੱਕਣੇ ਹੀ ਪੈਣਗੇ। ਇਸ ਲਈ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰ-ਗੱਦੀ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਰਸਮ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਬਦਲਦਿਆਂ ਗੁਰਿਆਈ ਧਾਰਨ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਮੀਰੀ ਤੇ ਪੀਰੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਤਲਵਾਰਾਂ ਪਹਿਨੀਆਂ।

ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਿਰਜਨਾ ਕੀਤੀ, ਜਿਥੇ ਦੀਵਾਨ ਸਜਦੇ ਅਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬੀਰ-ਰਸੀ ਵਾਰਾਂ ਵੀ ਗਾਈਆਂ ਜਾਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਚੰਗੀ ਨਸਲ ਦੇ ਘੋੜੇ ਅਤੇ ਸ਼ਸਤਰ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਅਣਖੀਲੇ ਗੱਭਰੂਆਂ ਦੀ ਫੌਜ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੰਗੀ ਸਿੱਖਿਆਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਲੱਗੀ। ਗੁਰੂ-ਘਰ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਵਿਰੁੱਧ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਜਹਾਂਗੀਰ ਦੇ ਕੰਨ ਭਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ , ਜਿਸ ਦੇ ਫ਼ਲਸਰੂਪ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਬਗਾਵਤ ਦੇ ਝੂਠੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਗਵਾਲੀਅਰ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕੋਈ ਸਾਧਾਰਨ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਲਈ ਇਹ ਖਬਰ ਬੜੀ ਹਿਰਦੇ ਵੇਦਕ ਸੀ। ਪਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਹੁੰਚਣ ਨਾਲ ਗਵਾਲੀਅਰ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਹੀ ਬਦਲ ਗਿਆ ਜਿਥੇ ਦੋਵੇਂ ਵੇਲੇ ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਸਤਿਸੰਗ ਹੋਣ ਲੱਗਾ ਅਤੇ ਕਾਲ-ਕੋਠੜੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਭੂ-ਸਿਮਰਨ ਦੀਆਂ ਮਿੱਠੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਉੱਠਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਸਭ ਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਲੈ ਆਂਦਾ। ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਲੰਬੀ ਹੋ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਬੇਚੈਨੀ ਵਧਣ ਲੱਗੀ।

ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ‘ਚ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਇਕ ਜਥਾ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਅਰਦਾਸ ਕਰਕੇ ਗਵਾਲੀਅਰ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ। ਜਿਥੋਂ-ਜਿਥੋਂ ਇਹ ਜਥਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਗੁਜ਼ਰਦਾ, ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਭਾਰੀ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦੀਆਂ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਜਥਾ ਗਵਾਲੀਅਰ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਜਾਂ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜ਼ਾਜ਼ਤ ਨਾ ਮਿਲ ਸਕੀ। ਪਰ ਇਹ ਜਥਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦਿਆਂ, ਗਵਾਲੀਅਰ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਕਰਮਾ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਭੇਟ ਕਰ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਆਇਆ। ਮੁਸਲਿਮ ਸੂਫੀ ਸੰਤ ਸਾਈਂ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਜਹਾਂਗੀਰ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ‘ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਪ੍ਰੰਤੂ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਕੱਲਿਆਂ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚੋਂ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣਾ ਸਵੀਕਾਰ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਰਹਿਮਤ ਸਦਕਾ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ 52 ਰਾਜਪੂਤ ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬੰਦੀਖਾਨੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਮਿਲੀ। ਇਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ‘ਬੰਦੀ-ਛੋੜ’ ਦਾਤਾ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਵੀ ਜਾਣਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ। ਰਿਹਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਜਿਸ ਦਿਨ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਪੁੱਜੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦਿਨ ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ ਦਿਨ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਪੁੱਜਣ ‘ਤੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਦੇਸੀ ਘਿਉ ਦੇ ਦੀਵੇ ਜਗਾਏ ਅਤੇ ਅਥਾਹ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਨਾਈਆਂ। ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਵੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਦੀਪਮਾਲਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ।ਜੋ ਅੱਜ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਜਿਸ ਦੀ ਚਮਕ ਨੂੰ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇਸਾਂ ਪ੍ਰਦੇਸਾਂ ਤੋਂ ਦੇਖਣ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਇਦ ਇਸੇ ਲਈ ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦਾਲ ਰੋਟੀ ਘਰ ਦੀ ਦੀਵਾਲੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ। ਇਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਵਾਸਤੇ ਦੀਵਾਲੀ ਇਕ ਪਵਿੱਤਰ ਦਿਹਾੜਾ ਬਣ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਹਰ ਸਾਲ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਇਕੱਤਰ ਹੋ ਕੇ ਬੰਦੀ-ਛੋੜ ਦਿਹਾੜਾ ਮਨਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਸਾਹੀ ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਨਿਜਾਕਤ ਪਾਉਣ ਲਈ ਅੱਜ ਫਿਰ ਲੋੜ ਹੈ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ।

ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਫਲੋਰਾ

ਰੌਸ਼ਨੀਆਂ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਦੀਵਾਲੀ

ਡਾ.ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮਹਿਰੋਕ
98885-10185

ਦੀਵਾਲੀ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਵਨਾ, ਸਤਿਕਾਰ, ਉਤਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਚਾਅ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼, ਉਸਦੇ ਰਸਤਿਆਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ, ਉਸਦੀ ਲੰਮੀ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦ ਦੀ ਇਬਾਰਤ ਤੇ ਉਸਦੇ ਹਾਰਨ-ਜਿੱਤਣ ਦੀਆਂ ਗਾਥਾਵਾਂ ਉਸਦੇ ਸਿਰੜ ਜਿੰਨੀਆਂ ਹੀ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਹਨ। ਮਨੁੱਖ ਜਦੋਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਵਿਚੋਂ ਜੇਤੂ ਬਣ ਕੇ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਜਿੱਤ ਦੇ ਅਵਸਰ @ਤੇ ਉਹ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਰੱਜ ਕੇ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਿਆਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੂਣ-ਸਵਾਈ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਲੋਕ ਇਸ ਅਵਸਰ ਦੀਆਂ ਅਥਾਹ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਵੰਡਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਰਲ-ਮਿਲ ਕੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਨਾਉਣ ਵਾਲਾ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਤਿਉਹਾਰ ਲਗ ਪਗ ਹਰੇਕ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੀ ਸੰਪੰਨਤਾ ਦੇ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਫੁਲਿਆ ਨਹੀਂ ਸਮਾਉਂਦਾ।

ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਨੇਹੇ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ,ਦਫਤਰਾਂ, ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ,ਸਾਂਝੇ ਅਸਥਾਨਾਂ, ਵਸਤੂਆਂ, ਵਸਤਰਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਦੀ ਸਫਾਈ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਾਫ ਸੁਥਰਾ ਘਰ, ਦਫਤਰ, ਵਸਤਰ ਆਦਿ ਸਭ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ @ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਉਜਵਲ ਵਿਚਾਰ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਵੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਕੋਲ ਉਜਾਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਸਾਧਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਨ ਜੋ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਭਾਂਤ-ਸੁਭਾਂਤੀ ਮਹਿੰਗੀ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗੀ ਆਤਿਸ਼ਬਾਜ਼ੀ ਹੈ,ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੇ ਬੇਅੰਤ ਪਦਾਰਥ ਹਨ,ਰੰਗ ਤਮਾਸ਼ਿਆਂ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਅਨੇਕ ਸਾਧਨ ਹਨ।ਇਸੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਦੀਵਾਲੀ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਪਛਾਨਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।ਦੀਵਾਲੀ ਦੀਆਂ ਬਹੁਰੰਗੀ ਰੌਸ਼ਨੀਆਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਹਨੇਰੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵੱਲ ਵਧਦਾ ਜਾਵੇ। ਹਨੇਰਾ ਵੀ ਤਾਂ ਜੀਵਨ ਦਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਹੈ... ਜਿਸਨੂੰ ਹਰ ਕੋਈ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਇਕ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਨੇਰੇ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕਲਾ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਕੋਲ ਹੈ।ਹਨੇਰੇ ਨੂੰ ਪਛੰਡਣ ਲਈ ਨਵੇਂ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਦਿਸਹੱਦੇ ਛੂੰਹਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜ ਨਵੀਂ ਨਵੇਲੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਕਰ ਹੀ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਕੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਹਰ ਦੀਵਾਲੀ ਰੌਸ਼ਨੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਿਹਤਮੰਦ ਵਿਚਾਰ ਤਰੰਗਾਂ ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਰੱਜਵੀਂ ਨੀਅਤ ਵਾਲੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਇਰਾਦੇ ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ ਅਸਲ ਤੇ ਸਹੀ ਆਨੰਦ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਅਜੋਕੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਮਨੋ-ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ ਦਾ ਜੰਜਾਲ ਉਸਨੂੰ ਰੌਸ਼ਨੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਲਿਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਲਝਣਾਂ,ਤਣਾਓ, ਗੁੰਝਲਾਂ ਆਦਿ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕਦੇ ਅਜਿਹਾ ਸਮਾਂ ਵੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਛਿਨ-ਭੰਗਰ ਲਈ ਹਨੇਰੇ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੁੰਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਇਕ ਭੁਲਾਂਦਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।ਰੌਸ਼ਨੀ ਕਰਨ,ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਲ ਵਧਣ ਤੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਨੂੰ ਜਗਮਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਅਸਲ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਹੁਲਾਸ, ਨਾ ਹੁਲਾਰਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।ਦੀਵਾਲੀ ਦੇ ਇਸ ਸੰਦੇਸ਼ ਤੇ ਇਸ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ ਉਤਸਵ ਮਹਾਨਤਾ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮਿਥ ਕੇ ਪ੍ਰਾਰੰਭ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇਗਾ,ਉਹ ਮਹੱਤਵ ਅਤੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਅਸੀਂ ਭੁੱਲਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ।ਪੈਸੇ, ਵਸੀਲਿਆਂ ਤੇ ਆਧੁਨਿਕਤਾ ਦੀ ਅੰਨ੍ਹੀ ਦੌੜ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਦੀਵਾਲੀ ਦੇ ਵਾਸਤਵਿਕ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਵਿਸਾਰ ਕੇ ਫੋਕੇ ਵਿਖਾਵੇ, ਖੋਖਲੀ ਸ਼ਾਨੋ-ਸ਼ੌਕਤ,ਇਸ ਤਿਉਹਾਰ ਨੂੰ ਇਕ ਮੌਕੇ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਅਤੇ ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਕਿਸਮ ਦੇ ਆਡੰਬਰਾਂ ਵਿਚ ਉਲਝਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ।ਅਜਿਹੇ ਆਡੰਬਰ ਤੇ ਵਿਖਾਵਾ ਇਸ ਤਿਉਹਾਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਹਿੰਗਾ ਤੇ ਖਰਚੀਲਾ ਬਣਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਖਰੀਦ ਕੇ ਜਾਂ ਕਿਰਾਏ @ਤੇ ਲਿਆਂਦੇ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਬਹੁ ਰੰਗੇ ਬਲਬਾਂ ਨਾਲ ਘਰ ਨੂੰ ਸਜਾਉਣਾ ,ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਨਵੇਂ ਕੱਪੜੇ ਖਰੀਦਣੇ, ਖਿਡਾਉਣੇ ਖਰੀਦਣੇ, ਵਿਤੋਂ ਬਾਹਰੀ ਅਣਲੋੜੀਂਦੀ ਆਤਿਸ਼ਬਾਜ਼ੀ ਖਰੀਦਣੀ, ਦੋਸਤਾਂ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ, ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਨੂੰ ਰੱਖ ਰਖਾਓ ਲਈ ਮਹਿੰਗੇ ਤੋਹਫਿਆਂ ਦਾ ਦੇਣ-ਲੈਣ ਕਰਨਾ, ਘਰ ਨੂੰ ਅਣਲੋੜੀਂਦਾ ਰੰਗ-ਰੋਗਨ ਕਰਵਾਉਣਾ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਦੀ ਲੰਮੀ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਪੂਰਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰਾ ਤਾਣ ਲਾ ਦੇਣਾ ਆਦਿ ਦੀਵਾਲੀ ਦੇ ਅਵਸਰ @ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ।ਗਲਤ ਕਿਸਮ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਇਹ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਇਹ ਕੁਝ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਲੋਕ ਕੀ ਕਹਿਣਗੇ ? ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਆਮ ਆਦਮੀ ਲਈ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਖੜੀਆਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਅਣਕਿਆਸੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸਾਧਾਰਨ ਆਦਮੀ ਲਈ ਦੀਵਾਲੀ ਮਨਾਉਣੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਵੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵੀ। ਇਥੇ ਫਿਰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਫੋਕਾ ਵਿਖਾਵਾ ਕਰਕੇ ਤੇ ਆਡੰਬਰ ਰਚ ਕੇ ਹੀ ਦੀਵਾਲੀ ਮਨਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ? ਕੀ ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਦੀਵਾਲੀ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨਹੀਂ ਮਨਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ? ਕੀ ਉਪਰੋਕਤ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਕੇ ਹੀ ਦੀਵਾਲੀ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ? ਦੀਵਾਲੀ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਬੜੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ @ਤੇ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਖਿਲਾਰਾ ਪਾਉਣ, ਫ਼ਜ਼ੂਲਖਰਚੀ ਕਰਨ,ਖਾਹਮਖਾਹ ਅਣਲੋੜੀਂਦਾ ਵਿਖਾਵਾ ਕਰਨ, ਬੇਹਿਸਾਬੇ ਆਡੰਬਰ ਰਚਣ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਵੀ ਦੀਵਾਲੀ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਨਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਤਿਸ਼ਬਾਜ਼ੀ ਨਾ ਚਲਾਈ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪ੍ਰਤੀਕ ਮਾਤਰ ਚਲਾਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਹਵਾ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸ਼ੋਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਹੋਵਾਂਗੇ। ਉਸ ਦਿਨ/ਰਾਤ ਵਤਾਵਰਣ ਵਿਚ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀਆਂ ਗੈਸਾਂ ਰਲਣ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤਕ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੀਵਾਲੀ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ @ਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਹਰੇਕ ਚੀਜ਼ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਧ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੁੱਲ ਵੱਧ, ਵਸਤੂ ਘਟੀਆ। ਚੋਰ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੀ ਲੋਕਾਂ ਵਲੋਂ ਖਰੀਦੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਵਧ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਵੱਡੇ ਵਪਾਰੀਆਂ,ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਤੇ ਛੋਟੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਧਾ ਦੇਣੀ ਸਰਾਸਰ ਲੁੱਟ ਅਤੇ ਮੌਕੇ ਦਾ ਅਣ-ਉਚਿਤ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ? ਕੀ ਇਹੀ ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਹੈ ? ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੇ ਦਿਨੀਂ ਥਾਂ ਥਾਂ ਲੱਗੇ ਸੇਲ ਦੇ ਬੈਨਰ,ਫਲੈਕਸ, ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਹੋਰਡਿੰਗਜ਼ ਤੇ ਹੋਰ ਮਾਧਿਅਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ ਦੀਵਾਲੀ ਦੇ ਨਾਂ @ਤੇ ਗਾਹਕਾਂ ਨਾਲ ਨਿਰਾ ਧੋਖਾ ਨਹੀਂ ?

ਕੁਝ ਲੋਕ ਦੀਵਾਲੀ ਦੇ ਅਵਸਰ @ਤੇ ਲਛਮੀ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲਛਮੀ ਦੀ ਪੂਜਾ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਉਹ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਗੱਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵੀ ਉੱਠਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਦੌਲਤ ਦੇ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ ਕਿਵੇਂ ਭਰਨਗੇ ? ਕੀ ਫਿਰ ਲਛਮੀ ਪੂਜਾ ਸਵਾਰਥ ਹਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ ? ਜੇ ਸਵਾਲ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ ਭਰਪੂਰ ਕਰਨ ਤੇ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਮਾਲਾ ਮਾਲ ਹੋਣ ਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਖੁਦਗਰਜ਼ੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਦੀਵਾਲੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਜਾਂ ਰਾਤ ਸਮੇਂ ਧੰਨ ਦੌਲਤ ਦੀ ਪੂਜਾ ਹੀ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਲੁੱਟ ਕਰਨੀ ਹੈ,ਸ਼ਰਾਬ ਜਾਂ ਹੋਰ ਨਸ਼ੇ ਪੀਣੇ ਖਾਣੇ ਹਨ,ਜੂਆ ਖੇਡਣਾ ਹੈ, ਲੱਚਰ ਗੀਤ ਵੇਖਣੇ/ਸੁਣਨੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਧੁਨੀਆਂ/ਬੋਲਾਂ @ਤੇ ਬੇਹੂਦਾ ਕਿਸਮ ਦੇ ਨਾਚ ਨੱਚਣੇ ਹਨ ਤਾਂ ਲੱਛਮੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੀ ਲਾਭ ? ਕੀ ਇਸੇ ਲਈ ਹੀ ਅਸੀਂ ਹਰੇਕ ਸਾਲ ਦੀਵਾਲੀ ਦੀ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ?

ਸਾਡਾ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਰਸਾ ਬਹੁਤ ਮਹਾਨ ਹੈ। ਦੀਵਾਲੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂਆਂ, ਭਗਤਾਂ, ਸੰਤਾਂ, ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵਡਮੁੱਲੀਆਂ ਤੇ ਮਹਾਨ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਬਰ,ਸੰਤੋਖ, ਧੀਰਜ ਤੇ ਸੰਜਮ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਤਿਉਹਾਰ ਮਨਾਉਣ ਤੇ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਨ ਦਾ ਆਨੰਦ ਉਠਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਕੋਰੋਨਾ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਆਪੀ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦੀ ਕਰੋਪੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ,ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਸਮੂਹਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਵਧ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਹੁਣ ਵੀ ਦੀਵਾਲੀ ਦੇ ਅਵਸਰ @ਤੇ ਅਣਗਹਿਲੀ ਨਹੀਂ ਵਰਤਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।ਸਗੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿਚ ਸਵੈ ਜ਼ਾਬਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਵਧੇਰੇ ਲੋੜ ਹੈ।ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਘਟ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਾਮਿਆਂ ਕੋਲੋਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਖੁਸ ਰਿਹਾ ਹੈ।ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਤੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਧਾਰਨ ਮਨੁੱਖ ਬੇਚੈਨ ਹੈ।ਕਿਸਾਨਾਂ, ਮਜਦੂਰਾਂ, ਘੱਟ ਤਨਖਾਹਾਂ @ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਤੇ ਕੱਚੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ਼ ਦੀ ਅਨਿਸਚਿਤਤਾ,ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਉਠਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਨੁਕਸਾਨ ਤੇ ਝੱਲੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣਾ ਕਠਿਨ ਹੈ।ਇਸ ਸਮੇਂ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੇ ਮੌਕੇ @ਤੇ ਬੇਹੱਦ ਸੰਜਮ ਵਰਤਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਦੀਵਾਲੀ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ @ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਵੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਾਵਧਾਨੀਆਂ ਵਰਤ ਕੇ ਸੰਜਮਤਾ ਨਾਲ ਦੀਵਾਲੀ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਵੀ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੰਗ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ @ਤੇ ਗੌਰ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਦੀਵਾਲੀ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਦੀਵਾਲੀ ਨੂੰ ਯਾਦਗਾਰੀ ਤਿਉਹਾਰ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਬਣਦਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

185-ਵਸੰਤ ਵਿਹਾਰ, ਡੀ.ਸੀ. ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸ ਰੋਡ,
ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ -146 001

ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੀ ਬਦਲਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ

ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਕਾਲ ਤੋਂ ਹੀ ਭਾਰਤ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤਿਉਹਾਰ ਸਾਡੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਅੰਗ ਹਨ। ਅਗਸਤ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖੜੀ ਤੋਂ ਤਿਉਹਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਅਪ੍ਰੈਲ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਚਲਦੇ ਹਨ।ਫਿਰ ਚੜ੍ਹਦੇ ਸਿਆਲ ਹੀ ਨਵਰਾਤਰੇ, ਦੁਸਹਿਰਾ, ਦੀਵਾਲੀ ਆਦਿ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦਾ ਸੀਜ਼ਨ ਚੱਲ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵੀ ਚਰਮ ਸੀਮਾ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੀ ਮਾਰ ਮੱਧ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਗ਼ਰੀਬੀ ਦੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਨੀਚੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਝੱਲਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦਾ ਬਜਟ ਹਿੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਵੀ ਜਿਵੇਂ ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਨੇੜੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਕਤ ਬਦਲਣ ਨਾਲ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਤੌਰ ਤਰੀਕੇ ਵੀ ਬਦਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਅਜੋਕੇ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਤੇ ਬਜ਼ਾਰ ਭਾਰੂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦਾ ਵਜੂਦ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਚਕਾਚੌਂਧ ਵਿੱਚ ਸਿਮਟ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਚੋਂ ਰੌਣਕ ਤੇ ਸਾਦਗੀ,ਸਹਿਜ ਗਾਇਬ ਹੈ । ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਖਾਵਾ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਰੋੜਾਂ ਦਾ ਧੰਦਾ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਮਿਲਾਵਟਖੋਰ ਵੀ ਪੱਬਾਂ ਭਾਰ ਹੋਏ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਰੈਡੀਮੇਡ ਤੇ ਮਹਿੰਗੇ ਭਾਅ ਵਿਕਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੇ ਗਲਬੇ ਹੇਠ ਦੱਬੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਹਿੰਗੇ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗੇ ਤੋਹਫ਼ਿਆਂ ਦਾ ਲੈਣ ਦੇਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਿਫ਼ਟ ਪੈਕ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸਾਡੀ ਸਿਹਤ ਲਈ ਵੀ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਹਨ ।

ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਭਾਅ ਅਸਮਾਨੀ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੁੰਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਘਰ ਵਿੱਚ ਬਣਦੀਆਂ ਮਿੱਠੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਵਿਕਦੀਆਂ ਮਿਲਾਵਟੀ ਮਠਿਆਈਆਂ ਨੇ ਲੈ ਲਈ ਹੈ ਜੋ ਸਿਹਤ ਲਈ ਖਤਰੇ ਦੀ ਘੰਟੀ ਹੈ। ਹਾਨੀਕਾਰਕ ,ਰੰਗਾਂ ਤੇ ਮਿਲਾਵਟੀ ਦੁੱਧ ਖੋਏ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਮਠਿਆਈਆਂ ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਬੜੇ ਧੜੱਲੇ ਨਾਲ ਵਿਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਕੁੰਭਕਰਨ ਦੀ ਨੀਂਦ ਸੁੱਤਾ ਹੋਇਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਦੀਵਿਆਂ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਚਾਈਨਾ ਲੜੀਆਂ ਨੇ ਲੈ ਲਈ ਹੈ।ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ ਨਾਲ ਦੀਵੇ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਘੁਮਿਆਰ ਦੇ ਧੰਦੇ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਸੱਟ ਵੱਜੀ ਹੈ। ਰੰਗ ਬਿਰੰਗੀਆਂ ਲੜੀਆਂ, ਫੁੱਲ ,ਪਟਾਕੇ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਿਥੇ ਇਹ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੀ ਸ਼ੋਭਾ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ ਉਥੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੀ ਜੇਬ ਤੇ ਵੀ ਭਾਰੂ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ।ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਟਾਕੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।ਜਿੱਥੇ ਪਟਾਕੇ ਸਾਡਾ ਪੈਸਾ ਬਰਬਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉੱਥੇ ਅਨੇਕਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਵੀ ਪਟਾਕਿਆਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਟਾਕੇ ਚਲਾਉਣਾ ਸਮਝੋ ਪੈਸਿਆਂ ਨੂੰ ਫੂਕਣਾ ਹੀ ਹੈ। ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਦੌਰ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।ਹਰ ਕੰਪਨੀ ਨਵੇਂ ਹੱਥ ਕੰਡੇ ਅਪਣਾ ਕੇ ਆਪਣਾ ਸਾਮਾਨ ਵੇਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬਰਾਂਡਿਡ ਵਸਤੂਆਂ ਨੇ ਅਜੋਕੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਤੋਂ ਨੂੰ ਇਸ ਕਦਰ ਆਪਣੀ ਲਪੇਟ 'ਚ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਤੋਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਡਿਸਕਾਉਂਟ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੀ ਆੜ 'ਚ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਲੁੱਟਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਵਸਤੂਆਂ ਤੇ ਭਾਰੀ ਛੂਟ ਦਾ ਲੇਬਲ ਲਗਾ ਕੇ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਖਿੱਚਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਲਾਲਚ ਨੇ ਇਸ ਤਿਉਹਾਰ ਨੂੰ ਖਰਚੀਲਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ।

ਹਰ ਨਿੱਕੇ ਮੋਟੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵੱਡੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਤੱਕ ਹਰੇਕ ਦੀ ਇਸ ਤਿਉਹਾਰ ਵਿਚ ਚਾਂਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਦਿਹਾੜੀਦਾਰ ਜਾਂ ਰਿਕਸ਼ਾ ਚਾਲਕ ਇਸ ਚਮਕ ਦਮਕ ਵਾਲੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਅੱਗੇ ਬੇਵੱਸ ਹੋਇਆ ਝੂਰਦਾ ਦਿੱਸਦਾ ਹੈ। ਮਹਿੰਗੇ ਤੋਹਫਿਆਂ ਦੇ ਆਦਾਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਖੇੜੇ ਗਾਇਬ ਹਨ ।ਸੋ ਲੋੜ ਹੈ ਦੀਵਾਲੀ ਨੂੰ ਪੁਰਾਤਨ ਰਵਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨਾਉਣ ਦੀ।ਮਹਿੰਗੇ ਤੋਹਫਿਆਂ ਨੂੰ ਤੌਬਾ ਕਰੀਏ। ਸਾਦੀ ਤੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਰਹਿਤ ਦੀਵਾਲੀ ਮਨਾਈਏ ਤਾਂ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਆਵਦੀ ਜੇਬ ਬਚਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਗੁਰਜੀਤ ਕੌਰ 'ਮੋਗਾ'

ਹਰੀ ਦੀਵਾਲੀ ਮਨਾਈਏ, ਖ਼ੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਦੀਪ ਜਗਾਈਏ

ਰਾਜਿੰਦਰ ਰਾਣੀ
ਪਿੰਡ ਗੰਢੂਆਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ

ਦੀਵਾਲੀ ਰੁੱਤ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦਾ ਮੌਸਮੀ ਤਿਉਹਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਕੱਤਕ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਮੱਸਿਆ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਚਾਨਣ ਦੀ ਹਨੇਰੇ ’ਤੇ, ਭਲੇ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ’ਤੇ, ਗਿਆਨਤਾ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ’ਤੇ ਫ਼ਤਿਹ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਇਹ ਤਿਉਹਾਰ ਸਮਾਜ ’ਚ ਖ਼ੁਸ਼ੀ, ਭਾਈਚਾਰੇ ਤੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਫੈਲਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਦੀਵਾਲੀ ਰੁੱਤ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦਾ ਮੌਸਮੀ ਤਿਉਹਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਕੱਤਕ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਮੱਸਿਆ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਚਾਨਣ ਦੀ ਹਨੇਰੇ ’ਤੇ, ਭਲੇ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ’ਤੇ, ਗਿਆਨਤਾ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ’ਤੇ ਫ਼ਤਿਹ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਇਹ ਤਿਉਹਾਰ ਸਮਾਜ ’ਚ ਖ਼ੁਸ਼ੀ, ਭਾਈਚਾਰੇ ਤੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਫੈਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਦੀਵਾਲੀ ਸ਼ਬਦ ਦੀਪਾਵਲੀ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ‘ਦੀਵਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ।’ ਦੀਵਾਲੀ ਦੀ ਰਾਤ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਦੀਵਿਆਂ ਨਾਲ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੀਵੇ ਖ਼ੁਦ ਜਲ ਕੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦਾ ਮਾਰਗ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣਾ ਆਪ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰ ਕੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਆਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਤਿਉਹਾਰ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ

ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ’ਚ ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਅਯੁੱਧਿਆ ਦੇ ਰਾਜਾ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਹ 14 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਬਨਵਾਸ ਕੱਟ ਕੇ ਤੇ ਲੰਕਾਂ ਦੇ ਰਾਜੇ ਰਾਵਣ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਕੈਦ ’ਚੋਂ ਸੀਤਾ ਮਾਤਾ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਵਾ ਕੇ ਅਯੁੱਧਿਆ ਵਾਪਸ ਆਏ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਅਯੁੱਧਿਆ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ’ਚ ਘਿਉ ਦੇ ਦੀਵੇ ਜਗਾਏ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ ਇਹ ਤਿਉਹਾਰ ਬੜੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ’ਚ ਵੀ ਦੀਵਾਲੀ ਦੇ ਦਿਨ ਦਾ ਵੱਡਾ ਮਹੱਤਵ ਹੈ। ਦੀਵਾਲੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਗਵਾਲੀਅਰ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਤੋਂ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਜਹਾਂਗੀਰ ਦੀ ਕੈਦ ਵਿੱਚੋਂ 52 ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੁੱਜਣ ’ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦੇਸੀ ਘਿਉ ਦੇ ਦੀਵੇ ਜਗਾ ਕੇ ਰੋਸ਼ਨੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਦੀਵਾਲੀ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਨੂੰ ‘ਬੰਦੀ ਛੋੜ ਦਿਵਸ’ ਵਜੋਂ ਮਨਾਇਆ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆ।

ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ ਹਨ ਪਟਾਕੇ

ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਇਕਸੁਰਤਾ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾੜ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਦੀਵਾਲੀ ਦੀ ਰਾਤ ਪਟਾਕੇ ਚਲਾਉਣ ਕਾਰਨ ਕਈ ਦੁਖਦਾਈ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਈ ਥਾਵਾਂ ’ਤੇ ਅੱਗ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਖੇਤਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਟਾਕੇ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ’ਚ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹਵਾ ’ਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਰਸਾਇਣ ਦਮਾ, ਖੰਘ, ਜ਼ੁਕਾਮ, ਛਾਤੀ ਰੋਗ, ਕੈਂਸਰ, ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਬੇਚੈਨੀ, ਅਧਰੰਗ, ਫੇਫੜਿਆਂ ਦਾ ਕੈਂਸਰ, ਕੰਨਾਂ ਦੇ ਰੋਗ ਆਦਿ ਅਨੇਕਾਂ ਗੰਭੀਰ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਖ਼ੁਦ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਜਾਗਰੂਕ ਹੋ ਕੇ ਪਟਾਕਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਸਾਨੂੰ ‘ਹਰੀ ਦੀਵਾਲੀ’ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਦੂਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਰੇ ਪੌਦੇ ਲਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ’ਚ ਹਰੀ ਦੀਵਾਲੀ ਮਨਾਈ ਜਾ ਸਕੇ। ਦੀਵਾਲੀ ਦੀਆਂ ਖ਼ੁਸ਼ੀਆਂ ’ਚ ਅਕਸਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਪਟਾਕਿਆਂ ਕਾਰਨ ਇਸ ਦਿਨ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂਕਿ ਬਾਜ਼ਾਰ ’ਚ ’ਚ ਈਕੋ ਫਰੈਂਡਲੀ ਪਟਾਕੇ ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਦੀਵੇ ਹਨ ਈਕੋ ਫਰੈਂਡਲੀ

ਦੀਵਾਲੀ ਰੋਸ਼ਨੀਆਂ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਹੈ। ਰੋਸ਼ਨੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਤਿਉਹਾਰ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਬਿਜਲੀ ਦੀਆਂ ਰੰਗ-ਬਰੰਗੀਆਂ ਲੜੀਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਦੀਵੇ ਜਗਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇ ਕਿ ਦੀਵਾਲੀ ਦੀਵਿਆਂ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਹੈ। ਰਵਾਇਤੀ ਸਰ੍ਹੋਂ ਦੇ ਤੇਲ ਦੀ ਦੀਪਮਾਲਾ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਰੋਸ਼ਨੀ ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਤੋਂ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੋ ਕੇ ਕੀਟ-ਪਤੰਗੇ ਵੀ ਮਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੇਸਟ ਕੰਟਰੋਲ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜਗਮਗਾਉਂਦੀਆਂ ਲਾਈਟਾਂ ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਦੀਵਿਆਂ ਨੂੰ ਜਲਾਉਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਖਪਤ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬਿਜਲੀ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਐੱਲਈਡੀ ਲਾਈਟਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਊਰਜਾ ਦੀ ਖਪਤ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੀਵਾਲੀ ਮੌਕੇ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਜਾਂ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਹਰਬਲ ਗਿਫਟ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਬਣੀਆਂ ਮੋਮਬੱਤੀਆਂ ਜਾਂ ਖ਼ਾਸ ਪੌਦੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਗਰੀਨ ਦੀਵਾਲੀ, ਕਲੀਨ ਦੀਵਾਲੀ

ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਆਉਣ ’ਤੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਸਾਫ਼-ਸਫ਼ਾਈ ਵੱਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ, ਦੁਕਾਨਾਂ, ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸਫ਼ਾਈਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਘਰਾਂ ’ਚ ਰੰਗ-ਰੋਗਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਦੀਵਾਲੀ ’ਤੇ ਘਰ ਸੁੰਦਰ ਤੇ ਸਾਫ਼ ਦਿਸਣ। ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਆਮ ਹੀ ਗੱਲ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਸਾਫ਼-ਸਫ਼ਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਬਰਕਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਖ਼ੁਸ਼ੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਅਸੀਂ ਮਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਅੱਜ ਦਾ ਇਨਸਾਨ ਵੈਰ, ਵਿਰੋਧ, ਈਰਖਾ, ਨਫ਼ਰਤ, ਬੁਰੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਸਮੇਤ ਕਈ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਮਨਾਂ ’ਚ ਰੱਖ ਕੇ ਬੈਠਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਮਾਜ ’ਚ ਗੰਦਗੀ ਫੈਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੁਰਾਈਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਗੁਰੂਆਂ-ਪੀਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ’ਚ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਮਨ ’ਚ ਇਹ ਬੁਰਾਈਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਕਦੇ ਖ਼ੁਸ਼ੀਆਂ-ਖੇੜੇ ਤੇ ਅਧਿਆਤਮਕ ਸੁੱਖ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਅਸੀਂ ਜਾਣੇ-ਅਣਜਾਣੇ ’ਚ ਕੂੜੇ ਨੂੰ ਗ਼ਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਸੇ-ਪਾਸੇ ਸੁੱਟ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਦੀਵਾਲੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਅੱਧੀਆਂ ਜਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਮੋਮਬੱਤੀਆਂ, ਦੀਵੇ ਤੇ ਚੱਲੇ ਹੋਏ ਪਟਾਕੇ ਇਧਰ-ਉਧਰ ਖਿੱਲਰੇ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ।

ਸਾਨੂੰ ਗਰੀਨ ਦੀਵਾਲੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਲੀਨ ਦੀਵਾਲੀ ਵੀ ਮਨਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਯਾਨੀ ਦੀਵਾਲੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ’ਚ ਕੂੜੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਥਾਂ ’ਤੇ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਮੁਕਤ ਰੱਖ ਕੇ ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ ਅਸਲੀ ਮਜ਼ਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮਠਿਆਈਆਂ ਦਾ ਜ਼ਹਿਰ

ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਮੌਕੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਮੁਨਾਫ਼ਾਖੋਰੀ ਦੇ ਚੱਕਰ ’ਚ ਮਨੁੱਖੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾੜ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੀਵਾਲੀ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਮੌਕੇ ਸਾਨੂੰ ਮਠਿਆਈਆਂ ਦੇ ਸੁਆਦ ਤੇ ਮਿੱਠੇ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਜੰਜ਼ਾਲ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਕਲੀ ਮਠਿਆਈਆਂ, ਪਨੀਰ, ਦੁੱਧ ਆਦਿ ਪਦਾਰਥ ਇਸ ਮੌਕੇ ਧੜੱਲੇ ਨਾਲ ਵਿਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅਸੀਂ ਸਮਝਦਾਰੀ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਮਿੱਠੇ ਜ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ’ਚ ਵਿਕਦੀ ਮਿਲਾਵਟੀ ਮਠਿਆਈ ਦੀ ਥਾਂ ਘਰਾਂ ’ਚ ਰਲ-ਮਿਲ ਕੇ ਮਠਿਆਈ ਬਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਸਜਾਵਟ ਲਈ ਕਰੋ

ਕੁਦਰਤੀ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ

ਸਾਨੂੰ ਆਪਣਾ ਘਰ ਸਜਾਉਣ ਲਈ ਬਨਾਵਟੀ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਰੰਗੋਲੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜੈਵਿਕ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ ਜਾਂ ਫਿਰ ਫੁੱਲਾਂ ਤੇ ਪੱਤਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਵੀ ਘਰ ਸਜਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੀਵਾਲੀ ਦੀ ਰਾਤ ਵਰਤੋਂ ’ਚ ਲਿਆਂਦੇ ਦੀਵਿਆਂ ਨੂੰ ਕੂੜੇ ’ਚ ਨਾ ਸੁੱਟੋ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਫਿਰ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਪੈਸੇ ਦੀ ਬੱਚਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਘਰ ਨੂੰ ਸਜਾਉਣ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਬਾਜ਼ਾਰ ਪਲਾਸਟਿਕ ਤੋਂ ਬਣੇ ਸਜਾਵਟੀ ਸਮਾਨ ਨਾਲ ਭਰੇ ਪਏ ਹਨ, ਜੋ ਦੀਵਾਲੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਧਰ-ਉਧਰ ਖਿੱਲਰਿਆ ਪਿਆ ਦਿਸਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਲਾਸਟਿਕ ਮਿੱਟੀ ’ਚ ਜਾ ਕੇ ਨਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਤੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ

ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਤਿਉਹਾਰ ਸੌਗਾਤਾਂ ਵਰਗੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਬਾਲ ਮਨ ਹਰ ਪਲ ਖ਼ੁਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬਟੋਰਨਾ ਲੋਚਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੱਦ ਅੱਗੇ ਸਾਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਝੁਕਣਾ ਵੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੱਦ ਨੂੰ ਹੱਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਕਈ ਵਾਰ ਬੱਚੇ ਪਟਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਡਰ ਕੇ ਦੌੜਦੇ-ਭੱਜਦੇ ਅਕਸਰ ਗੰਭੀਰ ਹਾਦਸੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦਾ ਮਜ਼ਾ ਖ਼ਰਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੀਵਾਲੀ ਮੌਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਬੇਹੱਦ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਬੱਚਿਓ ! ਆਓ ਨਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੀਵਾਲੀ ਮਨਾਈਏ,
ਸਾਰੇ ਮਿਲ ਕੇ ਇਕ-ਇਕ ਰੁੱਖ ਲਗਾਈਏ।
ਰੁੱਖ ਲਗਾ ਕੇ ਜਗ ਦੀਆਂ ਅਸੀਸਾਂ ਝੋਲੀ ਪਾਈਏ,
ਆਓ ! ਨਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੀਵਾਲੀ ਮਨਾਈਏ।

ਦੀਵਾਲੀ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ

ਕੱਤਕ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਮੱਸਿਆ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਮਨਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਇਕ ਪਵਿੱਤਰ ਤਿਉਹਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿਹਾੜਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਤਿਉਹਾਰ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ, ਸਿੱਖਾਂ, ਨਿਪਾਲੀਆਂ, ਬੋਧੀਆਂ ਆਦਿ ਵੱਲੋਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਢੰਗ ਅਤੇ ਰਵਾਇਤ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ ’ਤੇ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਨਿਪਾਲ, ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ, ਮੋਰੇਸ਼ੀਅਸ, ਸੁਰੀਨਾਮ, ਮੀਆਂਮਾਰ, ਮਲੇਸ਼ੀਆ, ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਅਤੇ ਫ਼ਿਜ਼ੀ ਆਦਿ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦਿਨ ਸਰਕਾਰੀ ਛੁੱਟੀ ਵੀ ਐਲਾਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਹਿੰਦੂ ਮੱਤ ਅਨੁਸਾਰ ਦੀਵਾਲੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਭਾਵ ਕੱਤਕ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਮੱਸਿਆ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਅਯੁੱਧਿਆ ਦੇ ਰਾਜਾ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਲੰਕਾ ਦੇ ਰਾਜਾ ਰਾਵਣ ਦੀ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਹੱਤਿਆ ਕਰਕੇ ਅਯੁੱਧਿਆ ਪਰਤੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਪਸ ਪਰਤਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਅਯੁੱਧਿਆ ਵਾਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਘਿਓ ਦੇ ਦੀਵੇ ਬਾਲ ਕੇ ਰੌਸ਼ਨੀ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜੋ ਰਵਇਤ ਅੱਜ ਵੀ ਨਿਰਵਿਘਨ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸੇ ਦਿਨ ਭਗਵਾਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰੀ ਰਾਜਾ ਨਰਕਾਸੁਰ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚੋਂ 16,000 ਕੰਨਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕਤ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸੇ ਦਿਨ ਭਗਵਾਨ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਨੇ ਭਗਤ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਚਮਤਕਾਰੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਰਸਿੰਘ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ ਦੈਂਤਰਾਜ ਹਰਨਾਕਸ਼ ਦਾ ਅੰਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਦੀਵਾਲੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਸਮੁੰਦਰ ਮੰਥਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਲਕਸ਼ਮੀ ਜੀ ਅਤੇ ਧਨਵੰਤਰੀ ਜੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ ਸਨ। ਜੈਨੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮੱਤ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 24ਵੇਂ ਤਿਰੰਥਕਾਰ ਮਹਾਂਵੀਰ ਸਵਾਮੀ ਜੀ ਨੂੰ 527 ਬੀ. ਸੀ. ਵਿਚ ਦੀਵਾਲੀ ਦੇ ਦਿਨ ਹੀ ਪਟਨਾ ਦੀ ਪਾਵਾਪੁਰੀ ਵਿਚ ਮੋਕਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਜੈਨ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮਹਾਂਵੀਰ ਸਵਾਮੀ ਨੇ ਦੀਵਾਲੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਸਮੇਂ ਆਪਣਾ ਆਖ਼ਰੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਆਖ਼ਰੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਤਰਾਧਿਆਨ ਸੂਤਰ ਨਾਂਅ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਇਸੇ ਦਿਨ ਮਹਾਤਮਾ ਗੌਤਮ ਬੁੱਧ ਦੇ ਅਨੁਆਈਆਂ ਨੇ 2500 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਗੌਤਮ ਬੁੱਧ ਦੇ ਸਵਾਗਤ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਦੀਪਮਾਲਾ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਮਰਾਟ ਵਿਕ੍ਰਮਾਦਿਤ ਦੀਵਾਲੀ ਦੇ ਦਿਨ ਹੀ ਰਾਜ ਤਖ਼ਤ ’ਤੇ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਕੋਟਲਿਆ ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੱਤਕ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਮੱਸਿਆ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਮੰਦਰਾਂ ਅਤੇ ਘਾਟਾਂ (ਨਦੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰਾ) ’ਤੇ ਘਿਓ ਦੇ ਦੀਵੇ ਜਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਪੁਰਾਤੱਤਵ ਮਾਹਿਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 500 ਈ: ਪੂ: ਮਹਿੰਜੋਦੜੋ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੇ ਮਿਲੇ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਦੀ ਵਿਚ ਵੀ ਦੀਵਾਲੀ ਮਨਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਦੀਪਮਾਲਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਮੁਗ਼ਲ ਸ਼ਾਸਕ ਬਾਬਰ ਦੀਵਾਲੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ’ਤੇ ਗਰੀਬਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰਤਮੰਦਾਂ ਨੂੰ ਕੱਪੜੇ, ਮਿਠਾਈਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਦਾਨ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਮਹੱਲ ਵਿਚ ਰੌਸ਼ਨੀ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਰਿਵਾਇਤ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹਮਾਯੂੰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰਹੀ। ਖੁਦ ਨੂੰ ਦੀਨ-ਏ-ਇਲਾਹੀ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਮੁਗ਼ਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਅਕਬਰ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨਕਾਲ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਾਹੀ ਕਿਲ੍ਹੇ ’ਚ ਆਪਣੇ ਦੌਲਤਖ਼ਾਨੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 40 ਫੁੱਟ ਉੱਚੇ ਲੱਕੜੀ ਦੇ ਖੰਭੇ ’ਤੇ ਇਕ ਵੱਡਾ ਆਕਾਸ਼ਦੀਪ ਦੀਵਾਲੀ ਦੇ ਦਿਨ ਲਟਕਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਜਹਾਂਗੀਰ ਵੀ ਦੀਵਾਲੀ ਧੂਮਧਾਮ ਨਾਲ ਮਨਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਮੁਗ਼ਲ ਵੰਸ਼ ਦੇ ਆਖਰੀ ਸਮਰਾਟ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਜਫ਼ਰ ਦੀਵਾਲੀ ਨੂੰ ਤਿਉਹਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਨਾਉਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ’ਤੇ ਕਰਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿਚ ਖੁਦ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਸ਼ਾਹ ਆਲਮ (ਦੂਸਰਾ) ਦੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਸਾਰੇ ਸ਼ਾਹੀ ਮਹੱਲ ਨੂੰ ਦੀਵਿਆਂ ਨਾਲ ਸਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਨਿਪਾਲੀਆਂ ਲਈ ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਇਸ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਤੱਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸੇ ਦਿਨ ਨਿਪਾਲ ਸੰਮਤ ਵਿਚ ਨਵਾਂ ਸਾਲ ਆਰੰਭ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਬੰਦੀ ਛੋੜ ਦਿਵਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ-ਘਰ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੀਆਂ ਝੂਠੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ’ਤੇ ਮੁਗ਼ਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਜਹਾਂਗੀਰ ਵੱਲੋਂ ਗਵਾਲੀਅਰ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ’ਚ ਕੈਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਦੀਵਾਲੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਕੈਦ ਹੋਰਨਾਂ 52 ਰਾਜਪੂਤ ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਬੰਦੀ-ਮੁਕਤ ਕਰਵਾ ਕੇ ਵਾਪਸ ਪਰਤੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਪਸ ਪਰਤਣ ਅਤੇ ਬੰਧਣਮੁਕਤ ਹੋਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਉਸ ਰਾਤ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਅੰਮਿ ?ਤਸਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਦੀਪਮਾਲਾ ਕਰਕੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਨਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਸ਼ਹੀਦ ਬਿਲਾਸ, ਭਾਈ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਭੱਟਖਰੀ (ਗੁਰਮੁਖੀ ’ਚ ਉਤਾਰਾ ਸ: ਛੱਜੂ ਸਿੰਘ) ਅਨੁਸਾਰ-ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸੰਮਤ 1790 ਬਿ: (1733 ਈ:) ਦੀ ਦੀਵਾਲੀ ਦੇ ਮੇਲੇ ਦੀ ਦਸ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਭਾਈ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਸੂਰੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਸੁਬੇਗ ਸਿੰਘ ਜੰਬਰ ਦੀ ਮਾਰਫ਼ਤ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਸੂਬੇਦਾਰ ਜ਼ਕਰੀਆ ਖ਼ਾਂ ਪਾਸੋਂ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦੇਣੇ ਕਰਕੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈ, ਪਰ ਜਦ ਮੇਲਾ ਨੇੜੇ ਆਇਆ ਤਾਂ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਨੀਯਤ ਬਦਲ ਗਈ। ਮੁਖਬਰਾਂ ਨੇ ਸੂਬੇ ਲਾਹੌਰ ਨੂੰ ਉਕਸਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੇਲੇ ’ਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਗਿ ?ਫ਼ਤਾਰ ਕਰਕੇ ਮਾਰ-ਮੁਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਕਨਸੋਆਂ ਲਾਹੌਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਰਾਹੀਂ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਬਾਹਰਲੇ ਸਿੰਘਾਂ ਪਾਸ ਪੁੱਜ ਗਈਆਂ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈ ਗਈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿੰਘ ਦੀਵਾਲੀ ਸਮੇਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਨਾ ਆ ਸਕਿਆ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਭੇਟਾ ਨਾ ਚੜ੍ਹਨ ’ਤੇ ਸੂਬੇ ਨੂੰ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਿਆ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਟੈਕਸ ਦੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੇ ਹੋਰ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਕੇ ਲਾਹੌਰ ਲੈ ਜਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬੰਦ-ਬੰਦ ਕੱਟ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ 10 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1762 ਨੂੰ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਨੀਂਹਾਂ ਹੇਠ ਬਾਰੂਦ ਦੇ ਕੁੱਪੇ ਰਖਵਾ ਕੇ ਸੱਚਖੰਡ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨਦੋਜ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਰੋਵਰ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਭੰਗ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀਵਾਲੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਕਰੀਬ 60,000 ਸਿੰਘ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਸਰੋਵਰ ਦੀ ਕਾਰਸੇਵਾ ਆਰੰਭੀ ਗਈ।

ਆਓ ਇਸ ਦਿਵਾਲੀ ਜਗਾਈਏ ਆਸਾ ਦੇ ਦੀਵੇ

ਛੋਟੇ ਹੁੰਦੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਪੜਦੇ ਜਦ "ਸਾਡੇ ਤਿਉਹਾਰ" ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਲੇਖ ਲਿਖਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸੁਰੂਆਤੀ ਲਾਈਨ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ " ਭਾਰਤ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦਾ ਤੇ ਮੇਲਿਆਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ। " ਉਸ ਸਮੇਂ ਐਨੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਚਮੁੱਚ ਹੀ ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਵਿਲੱਖਣ ਦੇਸ਼ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲੋ ਵੱਧ ਤਿਉਹਾਰ ਮਨਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਉਸਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਹਰ ਇੱਕ ਤਿਉਹਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਇਤਹਾਸਿਕ ਮਹਾਨਤਾ ਜਰੂਰ ਹੈ। ਹਰ ਤਿਉਹਾਰ ਨਾਲ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਇਤਹਾਸਿਕ ਘਟਨਾ ਜਰੂਰ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਆਉਂਦੀ ਗਈ ਤਿਵੇਂ ਤਿਵੇਂ ਸਾਡੇ ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ ਅਤੇ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਤੌਰ ਤਰੀਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਤਬਦੀਲੀ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਸਾਡੇ ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਆਹਾਂ ਵਰਗਾ ਚਾਅ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਸਾਰੇ ਘਰ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਜਾ ਦੇਣਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਸਜ ਵਿਆਹੀ ਨੇ ਘਰ ਪੈਰ ਪਾਉਣਾ ਹੋਵੇ। ਤਿਉਹਾਰ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਬਰਾਂ ਦੀ ਪਸੰਦ ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਬਣਨੀਆਂ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰੂਘਰ ਦੇ ਪਾਠੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਾਉਣਾ। ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਤੇ ਨਵੇਂ ਕੱਪੜੇ ਪਾਉਣ ਦਾ ਚਾਅ ਤੇ ਪਟਾਕੇ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਰਾਤ ਦਾ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਇੰਤਜਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਅੱਜ ਵੀ ਬੀਤ ਗਏ ਸਮੇਂ ਦੀ ਯਾਦ ਦਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਗੱਲਾਂ ਸੀ ਬੀਤੇ ਹੋਏ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ, ਅੱਜ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਤੌਰ ਤਰੀਕੇ ਭਾਵੇਂ ਬਦਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਜਿਆਦਾ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਪਹਿਲਾਂ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਦਿਵਾਲੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਕੇ ਤਿਉਹਾਰ ਮਨਾਉਂਦੇ ਸਾਂ, ਉੱਥੇ ਅੱਜ ਬਹੁਤਾਂਤ ਲੋਕ ਘਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਖਾਣਾ ਖਾ ਕੇ ਜਾਂ ਡਿਸਕੋ ਕਲੱਬਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਤਿਉਹਾਰ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਹਾਂ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਵਰਗ ਵੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਭਾਗਾਂ ਭਰੇ ਦਿਨ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਲੇਖੇ ਵੀ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਹੈ। ਦਿਵਾਲੀ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵਿਲੱਖਣ ਤਿਉਹਾਰ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਤਿਉਹਾਰ ਜੋ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਰੋਸ਼ਨੀਆਂ ਹੀ ਰੋਸ਼ਨੀਆਂ ਬਿਖੇਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਹਨੇਰੀਆਂ ਰਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਛੱਤਾਂ ਤੇ ਜੱਗਦੇ ਦੀਵੇ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਵੀ ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਵਿਛੀ ਚਾਦਰ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਹਰ ਦਿਵਾਲੀ ਉੱਤੇ ਦੱਸਦੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਇਹ ਦੀਵੇ ਕੇਵਲ ਦੀਵੇ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਬਲਕਿ ਹਨੇਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚਾਨਣ ਕਰਨ ਦੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਤੇ ਆਸ ਹਨ। ਮੈਂ ਵੀ ਹੈਰਾਨ ਹੋਕੇ ਦੇਖਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਹਰ ਇੱਕ ਦੀਵਾ, ਹਨੇਰੀ ਰਾਤ ਵਿੱਚ ਚਾਨਣ ਕਰਨ ਲਈ ਜੱਦੋ ਜਹਿਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੀਵਿਆਂ ਨੂੰ ਜੱਗਦਾ ਦੇਖ ਮੈਂ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਬਕ ਸਿੱਖਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਦੀਵਾ ਆਪ ਜਲ ਕਿ ਆਪਣਾ ਚਾਰ ਚੁਫੇਰਾ ਰੁਸ਼ਨਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਸਾ ਦਾ ਦੀਵਾ ਬਾਲ ਇੱਕ ਇਨਸਾਨ ਵੀ ਆਪਣੀ ਹਨੇਰੀ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਰੋਸ਼ਨੀਆਂ ਭਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਮੌਜੂਦਾ ਸਾਲ ਦੇ ਵੱਲ ਝਾਤ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਅਸੀ ਹਰ ਸਾਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਮਨਾ ਤਾਂ ਇੱਕ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਖੇੜੇ ਤੇ ਨਵੇਂ ਜਜਬਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਤੇ ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਨਵੇਂ ਰਾਹ ਖੋਲਣ ਵੱਜੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਜਿੱਥੇ ਹਾਲਾਤ ਬਹੁਤ ਵਿਗੜ ਗਏ, ਉੱਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੁਪਨੇ ਸਜਾਈ ਬੈਠੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਆਸਾ ਤੇ ਪਾਣੀ ਫਿਰ ਗਿਆ। ਪਰ ਸਿਆਣੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਾਲਾਤ ਸਦਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਨਹੀ ਰਹਿੰਦੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਮਾਂ ਵੀ ਬੀਤ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਆਸ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣੀ ਹੈ। ਢਹਿ ਢੇਰੀ ਹੋ ਕੇ ਨਹੀਂ ਬੈਠਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਿਵਾਲੀ ਤੇ ਅਸੀ ਜਿੱਥੇ ਤੇਲ ਦੇ ਦੀਵੇ ਜਗਾ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਰੁਸ਼ਨਾਉਣੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਆਸਾ ਦੇ ਦੀਵੇ ਬਾਲ ਆਪਣੀ ਜਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਛਾਏ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਸੋਚ ਅਤੇ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਨੂੰ ਵੀ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਕੰਲਪ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੀਵੇ ਕੇਵਲ ਸਾਡੇ ਚਾਰ ਚੁਫੇਰੇ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸਾਡੇ ਮਨ ਨੂੰ ਵੀ ਰੁਸ਼ਨਾਉਣ । ਸਾਡਾ ਯਤਨ ਰਹੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਵੀ ਪਿਆਰ, ਮਹੁੱਬਤ, ਏਕਤਾ, ਮਿਲਵਰਤਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇਪਣ ਦੇ ਦੀਪ ਜਗਾਈਏ ਤਾਂ ਜੋ ਸੱਚਮੁੱਚ ਦਿਵਾਲੀ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਚੰਗੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰ ਸਕੀਏ।

ਹਰਕੀਰਤ ਕੌਰ 9779118066

ਗ੍ਰੀਨ ਦੀਵਾਲੀ : ਪ੍ਰਦੂਸਣ ਰਹਿਤ ਦੀਵਾਲੀ ਕਿਵੇਂ ਮਨਾਈਏ

ਰੋਸਨੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਨੇੜੇ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਹਰਿਆ ਭਰਿਆ ਹੋਣ ਅਤੇ ਹਮੇਸਾ ਵਾਂਗ ਬੇਮਿਸਾਲ ਤਿਉਹਾਰ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਹੈ !

ਹਰੀ ਦੀਵਾਲੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਦੀਵਾਲੀ

ਪ੍ਰਦੂਸਣ ਅਤੇ ਗਲੋਬਲ ਵਾਰਮਿੰਗ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਧਣ ਦੇ ਨਾਲ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸਾਲ ਹਰੀ ਦੀਵਾਲੀ ਲਈ ਆਪਣੀ ਮੁਹਿੰਮ ਤੇਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕਰੋਨਾਵਾਇਰਸ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪਟਾਕਿਆਂ, ਥਰਮੋਕੋਲ ਪਲੇਟਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਮਠਿਆਈਆਂ ਲਈ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਡੱਬਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਖਤਰਿਆਂ ਵੱਲ ਇਸਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਗ੍ਰੀਨ ਦੀਵਾਲੀ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸੁਰਖੀਆਂ ਬਣ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਸਾਲ ਇਸ ਤਿਉਹਾਰ ਨੂੰ ਹਰੀ ਪਟਾਕਿਆਂ ਨਾਲ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪੱਖੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਿਹਤ ਦੇ ਖਤਰੇ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਦੂਸਣ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਵਾਤਾਵਰਣ 'ਤੇ ਨਜਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਇਸ ਸਾਲ ਦੀ ਦੀਵਾਲੀ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਪੰਜ ਨਵੀਨਤਾਕਾਰੀ ਅਤੇ ਮਜੇਦਾਰ ਤਰੀਕੇ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਹਾਂ:

1. ਹਰੇ ਪਟਾਕੇ

ਗ੍ਰੀਨ ਪਟਾਕੇ ਈਕੋ-ਫ੍ਰੈਂਡਲੀ ਪਟਾਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਨ। ਆਓ ਅਸੀਂ ਜੰਿਮੇਵਾਰ ਬਣੀਏ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਵਾਲੀ 'ਤੇ ਹਰੇ ਪਟਾਕਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੀਏ। ਪਟਾਕਿਆਂ ਦੇ ਧੂੰਏਂ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਰੋਨਾਵਾਇਰਸ ਮਰੀਜਾਂ 'ਤੇ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹ ਅਤੇ ਫੇਫੜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹਨ। ਇਸ ਸਾਲ ਦੀ ਦੀਵਾਲੀ ਹਰੇ ਪਟਾਕਿਆਂ ਨਾਲ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਕਰੋ।

2. ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਦੀਵੇ/ਵਾਤਾਵਰਣ-ਅਨੁਕੂਲ ਮੋਮਬੱਤੀਆਂ

ਦੀਵਾਲੀ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਆਕਰਸਣ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਨੂੰ ਲਾਈਟਾਂ ਅਤੇ ਦੀਵਿਆਂ ਨਾਲ ਸਜਾਉਣਾ ਹੈ। ਐਲਈਡੀ ਲਾਈਟਾਂ ਜਾਂ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਲੈਂਪਾਂ ਨੂੰ ਨਾਂ ਕਹੋ ਜੋ ਬਾਜਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਉਪਲਬਧ ਹਨ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਦੀਵੇ ਖਰੀਦੋ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰਦੂਸਣ-ਮੁਕਤ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ-ਅਨੁਕੂਲ ਦੀਵਾਲੀ ਮਨਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਦੀਵੇ ਤੁਹਾਡੇ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗੇ ਦੋਸਤ ਹਨ। ਦੀਵੇ ਖਰੀਦ ਕੇ, ਤੁਸੀਂ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਦੀਆ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਵੇਚਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਵੀ ਮਦਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਵੋਗੇ।

3. ਆਰਗੈਨਿਕ ਰੰਗੋਲੀ

ਆਓ ਇਸ ਦੀਵਾਲੀ ਲਈ ਕੁਦਰਤੀ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਢੰਗ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਚੱਲੀਏ। ਇਸ ਤਿਉਹਾਰੀ ਸੀਜਨ ਲਈ, ਆਓ ਇਸਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਤੱਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚਾਵਲ ਪਾਊਡਰ, ਲੌਂਗ/ਦਾਲਚੀਨੀ (ਭੂਰਾ), ਹਲਦੀ ਜਾਂ ਹਲਦੀ (ਪੀਲੀ), ਆਦਿ ਨਾਲ ਜੈਵਿਕ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸਸਿ ਕਰੀਏ। ਸਧਾਰਨ ਪਰ ਸਾਨਦਾਰ ! ਫੁੱਲ 'ਗੋਗ੍ਰੀਨ ਦੀਵਾਲੀ' ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਵਿਕਲਪ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵਾਤਾਵਰਣ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਇਓ-ਡਿਗਰੇਡੇਬਲ ਹਨ।

4. ਬੀਜ ਕਰੈਕਰ

ਕੀ ਕਦੇ ਬੀਜ ਪਟਾਕਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ? ਖੈਰ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਪਟਾਕਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪ ਹਨ। ਬੀਜ ਪਟਾਕੇ ਦੀਵਾਲੀ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਸੰਪੂਰਣ ਹੱਲ ਹਨ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਪ੍ਰਦੂਸਕ ਕੋਵਿਡ -19 ਦੇ ਮਰੀਜਾਂ ਲਈ

ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸੋਰ ਅਤੇ ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸਣ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਤ, ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਨੇ ਪਟਾਕਿਆਂ ਦੀ ਸਹੀ ਪ੍ਰਤੀਰੂਪ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਬੀਜ ਪਟਾਕੇ ਇੱਕ ਪੌਦੇ ਵਿੱਚ ਫਟਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਿਹਤ-ਖਤਰੇ ਦੇ ਹਨ।

5. ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਰੈਪਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾਂਹ ਕਹੋ

ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਈਕੋ-ਫ੍ਰੈਂਡਲੀ ਦੀਵਾਲੀ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੋਹਫਿਆਂ ਅਤੇ ਸਜਾਵਟ ਲਈ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਰੈਪਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾਂਹ ਕਹੋ। ਤੋਹਫਿਆਂ ਨੂੰ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਪੈਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਬਾਇਓ-ਡਿਗਰੇਡੇਬਲ ਬੈਗਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਜੋ ਕਿ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਪੋਸਟੇਬਲ ਹਨ। ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਡੱਬੇ ਗੈਰ-ਬਾਇਓਡੀਗ੍ਰੇਡੇਬਲ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਹਨ।

ਵਿਜੈ ਗਰਗ ਸਾਬਕਾ ਪੀ.ਈ.ਐੱਸ.-1
ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਮਲੋਟ ਪੰਜਾਬ

ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਤੇ ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਕਰੋ:

ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅੱਸੂ ਦੇ ਨੌਰਾਤੇ ਸੂਰੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਰੌਣਕ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬਜਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਚਹਿਲ-ਪਹਿਲ ਸੂਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਲੋਕ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚੀਜਾਂ ਖਰੀਦਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਘਰ ਨਵਾਂ ਫਰਨੀਚਰ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਘਰ ਸਟੀਲ ਦੇ ਨਵੇ ਭਾਂਡੇ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੇ ਸੀਜਨ ਵਿੱਚ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੇ ਸੀਜਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਮਾਨ ਸਸਤਾ ਵਿਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਦਾ ਸਮਾਨ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਨਹੀ ਵਿਕਦਾ ਹੈ, ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੇ ਸੀਜਨ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਚੁੱਕ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਤੇ ਘਟੀਆ ਸਮਾਨ ਸਸਤੇ ਰੇਟਾਂ ਤੇ ਵੇਚ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਸਤਾ ਦੇਖ ਕੇ ਗਾਹਕ ਲੁੱਟਿਆਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।ਪਰ ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਮਹਿੰਗਾਈ ਬਹੁਤ ਵਧ ਗਈ ਹੈ।ਭਾਰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦੀ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।ਹੁਣ ਕਰੋਨਾ ਮਹਾਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਆਰਥਿਕਤਾ ਡਗਮਗਾ ਗਈ ਹੈ। ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੇ ਸੀਜਨ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਵਟੀ ਸਮਾਨ ਬਹੁਤ ਵਿਕਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਕੱਲ ਤਾਂ ਕੱਪੜੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਕੱਢਦੇ।ਤੁਸੀਂ ਮਾਲ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਜਾਓ,ਇੱਕ ਕਮੀਜ ਨਾਲ ਦੋ ਕਮੀਜ ਮੁਫਤ ਦੀ ਆਫਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।ਅਜਿਹੇ ਕੱਪੜੇ ਤਾਂ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੱਢਦੇ।ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੇ ਸੀਜਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਘਟੀਆ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣਾ ਮਾਲ ਕਢਦੇ ਹਨ। ਤੇ ਉਸ ਸਾਮਾਨ ਤੇ ਛੂਟ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਲੋਕ ਸਸਤਾ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹ ਨਕਲੀ ਸਮਾਨ ਖਰੀਦ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।ਜੋ ਕਿ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।ਚਾਹੇ ਉਹ ਸਟੀਲ, ਮਿਠਾਈ, ਕੱਪੜਾ, ਫਰਨੀਚਰ ਆਦਿ।ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੇ ਸੀਜਨ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਵਟ ਦਾ ਬਹੁਤ ਜਆਿਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।ਆਮ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੇ ਸੀਜਨ ਵਿੱਚ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰਾਲਾ ਮਿਠਾਈ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਦੀ ਚੈਕਿੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਕਸਰ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਕਲੀ ਮਿਠਿਆਈਆਂ ਫੜੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ।ਕੁਇੰਟਲਾਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਖੋਆ ਫੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।ਦੀਵਾਲੀ ਤੋਂ ਕਈ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਲਵਾਈ ਨਕਲੀ ਦੁੱਧ ਨਾਲ ਮਿਠਾਈ ਬਣਾਉਣੀ ਸੂਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ।ਜਿੱਥੇ ਹਲਵਾਈ ਮਿਠਾਈਆਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਇਥੇ ਸਾਫ-ਸਫਾਈ ਨਾ ਬਰਾਬਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੇ ਸੀਜਨ ਵਿੱਚ ਹਲਵਾਈ ਦੂਜੇ ਸੂਬਿਆਂ ਤੋਂ ਨਕਲੀ ਦੁੱਧ, ਖੋਆ ਪਨੀਰ ਲਿਆ ਕੇ ਮਿਠਾਈਆਂ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੋ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜਿਆਦਾ ਨੁਕਸਾਨਦਾਇਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਹਲਵਾਈ ਸਿੰਥੈਟਿਕ ਦੁੱਧ, ਨਕਲੀ ਖੋਆ ਨਾਲ ਫੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਜੁਰਮਾਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਿਹਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਮਿਠਾਈਆਂ ਦੀ ਦੁਕਾਨਾਂ ਦੀ ਚੈਕਿੰਗ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾੜ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ।ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਬਣੇ ਮਿੱਠੇ ਚੌਲ, ਦੇਸੀ ਘਿਉ ਦੀ ਦੇਗ ਖਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹੋ ਸਕੇ ਤਾਂ ਜਲੇਬੀ ਜਾਂ ਅਮਰਤੀ ਖਾਓ। ਰਿਸਤੇਦਾਰ ਕਰੀਬੀ ਮਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿੰਗੇ ਤੋਹਫੇ, ਡਰਾਈ ਫਰੂਟ ਦੇਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ ਕਰੋ। ਅਸੀਂ ਕਰੀਬੀ ਮਿੱਤਰ, ਦੋਸਤ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਰਸਾਲਾ , ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ ,ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸੰਜੀਵ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ, ਮੋਹਾਲੀ

ਦੀਵਿਆਂ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਦੀਵਾਲੀ

ਨਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਉ ਦੀਵਾਲੀ ਮਨਾਈਏ, ਸਾਰੇ ਮਿਲ ਕੇ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਰੁੱਖ ਲਗਾਈਏ। ਨਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ... ਬੇਸ਼ੱਕ ਰੰਗ-ਰੋਗਨ ਕਰਵਾ ਕੇ ਘਰ ਚਮਕਾਉ, ਪਰ ਧਰਤੀ ਮਾਂ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਵੱਲ ਵੀ ਧਿਆਨ ਲਗਾਉ। ਹਰੇ-ਭਰੇ ਰੁੱਖ ਲਗਾ, ਇਹਦੀ ਸ਼ਾਨ ਵਧਾਈਏ, ਨਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ... ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਤਾਵਰਨ ਹੈ ਗੰਧਲਾ ਹੋਇਆ, ਹਰ ਬੰਦਾ ਨਾਲ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਫਿਰਦਾ ਹੈ ਅਧਮੋਇਆ। ਰੁੱਖ ਲਗਾ ਕੇ ਸਭ ਨੂੰ ਸੁਖ ਦਾ ਸਾਹ ਦਿਵਾਈਏ, ਨਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ... ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਦਿਸੇ ਹਰ ਪਾਸੇ ਹਰਿਆਲੀ-ਹਰਿਆਲੀ, ਰਾਤ ਹੋਵੇ ਪਰ ਲਟ-ਲਟ ਬਲਦੇ ਦੀਵਿਆਂ ਵਾਲੀ।

ਦੀਵਾਲੀ ਤੁਹਾਡੇ ਬੂਹੇ ’ਤੇ ਦਸਤਕ ਦੇਣ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਨਿੰਮੀ-ਨਿੰਮੀ ਲੋਅ ਵਾਂਗ ਟਿਮ-ਟਿਮਾਉਂਦੀ ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੇ ਵਿਚ ਨਵੰਬਰ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਬੜੀ ਧੂਮਧਾਮ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੀਵਾਲੀ ਭਾਰਤ ਦਾ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਤਿਉਹਾਰ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਦੇਸਾਂ ਵਿਚ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦੀਵਾਲੀ ਸਬਦ ਦੀਪਾਵਲੀ ਤੋਂ ਬਨਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ‘ਦੀਵਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ’। ਦੀਵਾਲੀ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਦੀਵਿਆਂ ਨਾਲ ਰੌਸਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੀਵੇ ਆਪ ਜਲ ਕੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦਾ ਮਾਰਗ ਰੋਸਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣਾ ਆਪ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਕੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਆਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਿਨ ਲੋਕ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਮਿਠਾਈਆਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਸੁਭਕਾਮਨਾਵਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਦੀਵਾਲੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਸੀਤਾ ਨੂੰ ਰਾਵਣ ਦੀ ਕੈਦ ‘ਚੋਂ ਛੁਡਾਉਣ ਲਈ ਉਸਦਾ ਅੰਤ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਰਾਜਾ ਦਸਰਥ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲਿਆ 14 ਸਾਲ ਦਾ ਬਨਵਾਸ ਕੱਟ ਕੇ ਅਯੁੱਧਿਆ ਵਾਪਸ ਆਏ ਸਨ। ਅਯੁੱਧਿਆ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਖੁਸੀ ਵਿਚ ਘਿਉ ਦੇ ਦੀਵੇ ਜਗਾਏ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ ਇਹ ਤਿਉਹਾਰ ਲਗਾਤਾਰ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਾਸੀਆਂ ਵਲੋਂ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਵੀ ਦੀਵਾਲੀ ਦੇ ਦਿਨ ਦਾ ਵੱਡਾ ਮਹੱਤਵ ਹੈ। ਦੀਵਾਲੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਿਸਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਗਵਾਲੀਅਰ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਤੋਂ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸਾਹ ਜਹਾਂਗੀਰ ਦੀ ਕੈਦ ਵਿਚੋਂ 52 ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੁੱਜਣ ‘ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦੇਸੀ ਘਿਉ ਦੇ ਦੀਵੇ ਜਗਾ ਕੇ ਰੌਸਨੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਦੀਵਾਲੀ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਨੂੰ ‘ਬੰਦੀ ਛੋੜ ਦਿਵਸ’ ਵਜੋਂ ਮਨਾਇਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ।

ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਇਕਸੁਰਤਾ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਪਰੰਤੂ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾੜ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਦੀਵਾਲੀ ਦੀ ਰਾਤ ਪਟਾਕੇ ਚਲਾਉਣ ਕਾਰਨ ਕਈ ਦੁੱਖਦਾਈ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਈ ਥਾਵਾਂ ‘ਤੇ ਅੱਗ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਖੇਤਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਟਾਕੇ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ‘ਚ ਪ੍ਰਦੂਸਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਪਟਾਕਿਆਂ ਨਾਲ ਹਵਾ ‘ਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਰਸਾਇਣ ਦਮਾ, ਖੰਘ, ਜ਼ੁਕਾਮ, ਛਾਤੀ ਰੋਗ, ਕੈਂਸਰ, ਕਮਜੋਰੀ, ਬੇਚੈਨੀ, ਅਧਰੰਗ, ਫੇਫੜਿਆਂ ਦਾ ਕੈਂਸਰ, ਕੰਨਾਂ ਦੇ ਰੋਗ ਆਦਿ ਅਨੇਕਾਂ ਗੰਭੀਰ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪ ਹੀ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਜਾਗਰੂਕ ਹੋ ਕੇ ਪਟਾਕਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਸਾਨੂੰ ‘ਹਰੀ ਦੀਵਾਲੀ’ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਦੂਸਤਿ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਾਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਰੇ ਪੌਦੇ ਲਗਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ‘ਚ ਹਰੀ ਦੀਵਾਲੀ ਮਨਾਈ ਜਾ ਸਕੇ।

ਬਿਜਲੀ ਦੀਆਂ ਰੰਗ-ਬਿਰੰਗੀਆਂ ਲੜੀਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ‘ਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਦੀਵੇ ਜਗਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਨਜਰ ਆਵੇ ਕਿ ਦੀਵਾਲੀ ਦੀਵਿਆਂ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਬੱਚਤ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੀਵਾਲੀ ਮੌਕੇ ਆਪਣੇ ਰਿਸਤੇਦਾਰਾਂ ਜਾਂ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਹਰਬਲ ਗਿਫਟ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਬਣੀਆਂ ਮੋਮਬੱਤੀਆਂ ਜਾਂ ਖਾਸ ਪੌਦੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਸਾਨੂੰ ਆਪਣਾ ਘਰ ਸਜਾਉਣ ਲਈ ਬਨਾਵਟੀ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ‘ਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਰੰਗੋਲੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਹਮੇਸਾ ਜੈਵਿਕ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਫੁੱਲਾਂ ਅਤੇ ਪੱਤਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਵੀ ਘਰ ਸਜਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਾਜਾਰਾਂ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਮਿਲਾਵਟੀ ਮਿਠਾਈਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ‘ਚ ਹੀ ਰਲ-ਮਿਲ ਕੇ ਮਿਠਾਈਆਂ ਬਣਾਉਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੀਵਾਲੀ ਦੀ ਰਾਤ ਵਰਤੋਂ ‘ਚ ਲਿਆਂਦੇ ਦੀਵਿਆਂ ਨੂੰ ਕੂੜੇ ‘ਚ ਨਾ ਸੁੱਟੋ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਫਿਰ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਪੈਸੇ ਦੀ ਬੱਚਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਬੜੇ ਹੀ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ, ਦੁਕਾਨਾਂ, ਦਫਤਰਾਂ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਸਫਾਈਆਂ ਬੜੇ ਚਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਰੰਗ ਰੋਗਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਦੀਵਾਲੀ’ਤੇ ਘਰ ਸੁੰਦਰ ਅਤੇ ਸਾਫ ਦਿਖਣ। ਇਸਦੇ ਪਿਛੇ ਇਕ ਆਮ ਹੀ ਗੱਲ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੇ ਸਾਫ ਸਫਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਬਰਕਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਮਾਹੌਲ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਅਸੀਂ ਮਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਅੱਜ ਦਾ ਇਨਸਾਨ ਵੈਰ, ਵਿਰੋਧ, ਈਰਖਾ, ਨਫਰਤ, ਬੁਰੀਆਂ ਸੋਚਾਂ ਸਮੇਤ ਕਈ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਮਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਬੈਠਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵਿਚ ਗੰਦਗੀ ਫੈਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸਾਨੂੰ ਅੱਜਕਲ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਨਾਂ ਬੁਰਾਈਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਗੁਰੂਆਂ ਪੀਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਗੁਰੂਆਂ ਪੀਰਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇਹ ਬੁਰਾਈਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਉਥੇ ਕਦੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ, ਖੇੜੇ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਸੁੱਖ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ। ਇਸਦੇ ਲਈ ਮਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਨਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣਾ ਬਹੁਤ ਜਰੂਰੀ ਹੈ। ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਸ਼ਰੇਆਮ ਕਤਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਚੋਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਲੁੱਟਖੋਹ ਤਾਂ ਆਮ ਜਿਹੀ ਹੀ ਗੱਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰਾਂ ਨੇ ਨਸ਼ੇ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਵਧਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਜਗਦੇ ਚਿਰਾਗ ਬੁਝਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਆਏ ਦਿਨ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਦਿਲਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਦਰਦ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਤਿਉਹਾਰ ਚਾਹੇ ਉਹ ਜਿਨਾਂ ਹੀ ਵੱਡਾ ਤਿਉਹਾਰ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ ਉਸਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਨੂੰ ਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰਾਂ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਲੋਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜੋ ਕਿ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈਆਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਵਿਚ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬੁਰਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸਾਫ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਸ ਤਰਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਮਾਜ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਦਿਸ਼ਾਹੀਨ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈਆਂ ਦੀ ਗੰਦਗੀ ਫੈਲ ਰਹੀ ਹੈ ਉਸ ਲਈ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਇਕੱਠਿਆ ਹੋ ਕੇ ਇਨਾਂ ਬੁਰਾਈਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਝੰਡਾ ਚੁੱਕਣਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਵੀ ਹੈ।

ਦੀਵਾਲੀ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਜਿਨੇ ਵੀ ਤਿਉਹਾਰ ਤਾਂ ਹੀ ਮਨਾਏ ਜਾ ਸਕਣਗੇ ਜੇਕਰ ਮਾਹੌਲ ਸਾਂਤਮਈ ਹੋਵੇਗਾ, ਗੁਆਢੀਆਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਅੱਗ ਲਗੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਮਨਾਈਏ, ਇਹ ਗੱਲ ਕੋਈ ਜਚਦੀ ਨਹੀਂ। ਆਉ ਸਾਰੇ ਮਿਲਕੇ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੋਈਏ ਤਾਂ ਜੋ ਦੀਵਾਲੀ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਹਰ ਘਰ ਦੇ ਵਿਚ ਹੋ ਸਕੇ।

ਨਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਉ ਦੀਵਾਲੀ ਮਨਾਈਏ, ਸਾਰੇ ਮਿਲ ਕੇ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਰੁੱਖ ਲਗਾਈਏ। ਨਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ... ਬੇਸ਼ੱਕ ਰੰਗ-ਰੋਗਨ ਕਰਵਾ ਕੇ ਘਰ ਚਮਕਾਉ, ਪਰ ਧਰਤੀ ਮਾਂ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਵੱਲ ਵੀ ਧਿਆਨ ਲਗਾਉ। ਹਰੇ-ਭਰੇ ਰੁੱਖ ਲਗਾ, ਇਹਦੀ ਸ਼ਾਨ ਵਧਾਈਏ, ਨਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ... ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਤਾਵਰਨ ਹੈ ਗੰਧਲਾ ਹੋਇਆ, ਹਰ ਬੰਦਾ ਨਾਲ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਫਿਰਦਾ ਹੈ ਅਧਮੋਇਆ। ਰੁੱਖ ਲਗਾ ਕੇ ਸਭ ਨੂੰ ਸੁਖ ਦਾ ਸਾਹ ਦਿਵਾਈਏ, ਨਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ... ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਦਿਸੇ ਹਰ ਪਾਸੇ ਹਰਿਆਲੀ-ਹਰਿਆਲੀ, ਰਾਤ ਹੋਵੇ ਪਰ ਲਟ-ਲਟ ਬਲਦੇ ਦੀਵਿਆਂ ਵਾਲੀ। ਜਗਮਗ-ਜਗਮਗ ਰੋਸ਼ਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮਨ ਰੁਸ਼ਨਾਈਏ, ਨਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ... ਆਤਿਸ਼ਬਾਜ਼ੀ ਭੁੱਲ ਕੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚਲਾਉਣੀ ਬੱਚਿਓ, ਧੁਨੀ-ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਣੀ ਬੱਚਿਓ। ਰੁੱਖ ਲਗਾ ਕੇ ਜਗ ਦੀਆਂ ਅਸੀਸਾਂ ਝੋਲੀ ਪਾਈਏ, ਨਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੀਵਾਲੀ ਮਨਾਈਏ। ਆਓ ਦੀਵਾਲੀ ਮਨਾਈਏ, ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਦਿਲਾਂ ਦੀ ਪਾਈਏ। ਸ਼ੋਰ-ਸ਼ਰਾਬਾ ਪਟਾਕਿਆਂ ਦਾ ਨਾ ਪਾਈਏ, ਖ਼ੁਸ਼ ਰਹਿ ਕੇ ਹਾਸਿਆਂ ਦੇ ਦੀਪ ਜਗਾਈਏ। ਬਾਰੂਦ ਚਲਾ ਕੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨਾ ਗੰਦਾ ਕਰੀਏ, ਜੂਆ ਖੇਡ, ਸ਼ਰਾਬਾਂ ਪੀ, ਨਾ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਲੜੀਏ। ਮਿਲਾਵਟੀ ਖੋਆ ਤੇ ਹੋਰ ਮਠਿਆਈ ਨਾ ਖਾਈਏ, ਟੂਣੇ-ਟੱਪੇ ਕਰਨ ਲਈ, ਨਾ ਕਿਸੇ ਸਾਧ ਦੇ ਜਾਈਏ। ਮੋਮਬੱਤੀਆਂ ਤੇ ਦੀਵਿਆਂ ਨਾਲ ਬਨੇਰੇ ਸਜਾਈਏ, ਵੈਰ-ਈਰਖਾ ਕੱਢ ਦਿਲਾਂ ’ਚੋਂ ਪਿਆਰ ਫੈਲਾਈਏ। ਚੰਗੀਆਂ-ਚੰਗੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ, ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਅਪਨਾਈਏ, ਇੱਕ-ਇੱਕ ਬੂਟਾ ਲਾ ਕੇ, ਇਸ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਬਚਾਈਏ। ਸੰਭਲ ਜਾਈਏ ਹੁਣ ਤੋਂ, ਹੋਰ ਕੁਝ ਗਵਾਈਏ ਨਾ, ਹਰੀ ਇਹ ਦੀਵਾਲੀ ਹੋਵੇ, ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਹੋਰ ਫੈਲਾਈਏ ਨਾ। ਮਨਾਂ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵੀ ਦੂਰ ਕਰ ਲਈਏ, ਪੌਦੇ ਲਾ ਕੇ, ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਵੀ ਕਰਦੇ ਰਹੀਏ। ਦੀਵਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਤੇਲ ਹੈ ਪਾਉਣਾ, ਰੂੰ ਦੀਆਂ ਬੱਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਟਿਕਾਉਣਾ, ਫਿਰ ਸਭ ਦੀਵੇ ਤੁਸੀਂ ਜਗਾਇਉ। ਵੱਡੇ ਬੰਬ ਨਾ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣਾ, ਫੁਲਝੜੀਆਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਚਲਾਉਣਾ, ਮੋਮਬੱਤੀਆਂ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਜਗਾਇਉ।ਸੇਬ ਤੇ ਕੇਲੇ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣਾ, ਮਠਿਆਈ ਨੂੰ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਲਾਉਣਾ, ਡਰਾਈ ਫਰੂਟ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਲਿਆਉਣਾ। ਬੱਚਿਉ ! ਦੀਵਾਲੀ ਇੰਜ ਮਨਾਇਉ।

ਰਾਜਿੰਦਰ ਰਾਣੀ ਪਿੰਡ ਗੰਢੂਆਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ
8146859585

ਮਾਂ

ਬਲਵਿੰਦਰ ਬਾਲਮ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ
ਉਂਕਾਰ ਨਗਰ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ, ਪੰਜਾਬ
ਮੋ. 98156-25409

ਰਜਨੀ ਦਾ ਪਤੀ ਇੱਕ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੀ। ਉਹ ਸ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਦਸ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਹੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਪਿਆਰਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਚਾਨਕ ਹਿਰਦੇ ਦੀ ਗਤੀ ਰੁਕਣ ਕਰਕੇ। ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਘਰ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ ਉੱਚ ਦਰਜ਼ੇ ਦਾ ਸੀ। ਰਜਨੀ ਪੜੀ ਲਿਖੀ ਤਾਂ ਸੀ ਪਰ ਉਸਨੇ ਕੋਈ ਨੌਕਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ।

ਰਜਨੀ ਦਾ ਅੱਠ ਸਾਲ ਦਾ ਇੱਕ ਲੜਕਾ ਸੀ ਰਾਜੇਸ਼। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਸੁੱਖ ਸੁਵਿਧਾ ਲਈ ਤਨ-ਮਨ-ਧਨ ਤੋਂ ਕੁਰਬਾਨ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਰਾਜੇਸ਼ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ 'ਚ ਹੀ ਉਸਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਮਾਂ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਹੀ ਨਈਂ ਬਲਕਿ ਬਾਪ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਵੀ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਨਿਭਾਂਦੀ। ਰਾਜੇਸ਼ ਉਸਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸੀ ਉਸਦੇ ਸਾਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ, ਉਸਦੇ ਮੋਹ ਦੀ ਕੀਮਤ, ਉਸਦੇ ਨੈਣਾਂ ਦੀ ਜੋਤੀ। ਮੰਦਿਰ ਸੀ ਰਾਜੇਸ਼ ਉਸ ਲਈ ਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਪੁਜਾਰਨ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸਭ ਕੁਝ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਬੰਦਗੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ।

ਰਾਜੇਸ਼ ਉੱਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਹਾਸਿਲ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਉੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਪਦ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਧੂਮ-ਧਾਮ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਔਕਾਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖਰਚੀਲੇ ਖਰਚਿਆਂ ਨਾਲ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜੀ ਸੀ। ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਰਜਨੀ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਦੀ ਬੁਲੰਦੀ 'ਤੇ ਸੀ।

ਰਾਜੇਸ਼ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸੁੰਦਰ ਤੇ ਸੁਸ਼ੀਲ ਸੀ। ਉਹ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਸੀ। ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਬਾਅਦ ਰਜਨੀ ਦੇ ਆਂਗਣ ਵਿੱਚ ਪੋਤੇ ਦੀ ਆਮਦ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਬੰਦਨਵਾਰ ਸਜਾ ਦਿੱਤੇ। ਰਜਨੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਅੰਬਰ ਦੀਆਂ ਕੰਨੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡੀ ਜਾਪਣ ਲੱਗੀ। ਉਹ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਕਰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਦੂਸਰਾ ਜਨਮ ਵੇਖਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਪੋਤਾ ਪੋਤੀ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਦੂਸਰਾ ਜਨਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਪੋਤੇ ਦਾ ਨਾਂ ਰਵੀ ਰੱਖਿਆ। ਰਵੀ ਦੇ ਅਰਥ ਸੂਰਜ। ਹੁਣ ਉਸਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸਵੇਰਾ ਹੀ ਸਵੇਰਾ ਦਸਤਕ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਸਮਾਂ ਹਿਰਨੀ ਵਾਂਗ ਕੁਲਾਚੇ ਮਾਰਦਾ ਹੋਇਆ ਦੌੜਦਾ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਰਜਨੀ ਦਾ ਪੋਤਾ ਲਗਭਗ 10 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਪੋਤਰੇ ਦੀ ਹਰ ਖਵਾਹਿਸ਼ ਤੋਂ ਕੁਰਬਾਨ ਸੀ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਦਾਦੀ-ਪੋਤੇ ਦਾ ਮੋਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ। ਘਰਦੇ ਹਰ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਰਜਨੀ ਆਪਣੀ ਹਿੰਮਤ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਜ਼ਰਬ ਦੇ ਕੇ ਦੌੜੀ ਫਿਰਦੀ। ਨੂੰਹ ਪੁੱਤ ਦੀ ਇੱਕ ਸੇਵਿਕਾ ਵਾਂਗੂੰ ਕਾਰਜ ਵੀ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਵੱਲ ਵਧਦੀ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ। ਜਿਵੇਂ ਉਸਦੀ ਇੱਕ ਜੰਨਤ ਹੋਵੇ।

ਰਜਨੀ ਸੇਵਾ-ਮੁਕਤ ਹੋ ਗਈ। ਉਹ ਬਜ਼ੁਰਗ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਘਰ ਦੇ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਕੰਮਾਂ-ਕਾਰਾਂ ਲਈ ਹੱਥ ਵਟਾਉਂਦੀ ਨਾ ਥੱਕਦੀ। ਖੁਸ਼ੀ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਥਕਾਵਟ ਖੰਭ ਲਾ ਕੇ ਉੱਡ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ-ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਮਿਲੇ ਬਕਾਏ ਦੀ ਧਨਰਾਸ਼ੀ ਰਾਜੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਮ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਰਜਨੀ ਹੁਣ ਲਗਭਗ 65 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਪਾਰ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਕਈ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਨੇ ਘੇਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ, ਸ਼ੂਗਰ, ਗੋਡਿਆਂ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ, ਨਜ਼ਰ ਦਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਣਾ ਆਦਿ। ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਚਲਣਾ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਲਗਦਾ। ਆਸਰਾ ਭਾਲ ਕੇ ਹੀ ਚਲਦੀ। ਮੰਜੀ ਦਾ ਆਸਰਾ ਹੀ ਉਸਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਣ ਗਿਆ।

ਇਕ ਦਿਨ ਰਾਜੇਸ਼ ਦੀ ਪਤਨੀ ਉਸ ਨੂੰ ਬੜੇ ਪਿਆਰ ਤੇ ਹਲੀਮੀ ਨਾਲ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਜੀ ਮਾਤਾ ਜੀ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਖਊ ਖਊ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਹਨ। ਰਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਖੇਡਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਰਵੀ ਨੂੰ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਚੁੰਮਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ। ਮੇਰਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝ ਹੀ ਗਏ ਹੋ, ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ, ਰਵੀ ਸਕੂਲ ਚਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਥੱਕੇ ਟੁੱਟੇ ਆ ਕੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣਾ ਕਿੰਨਾ ਔਖਾ ਹੁੰਦਾ ਏ। ਕੰਮ-ਜ-ਕੰਮ ਮੈਂ ਤਾਂ ਨਈਂ ਸੰਭਾਲ ਸਕਦੀ। ਬੰਦੇ ਦੇ ਕੁਝ ਆਪਣੇ ਵੀ ਮਨੋਰੰਜਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ-ਕੱਲ ਨੌਕਰ ਰੱਖਣੇ ਤਾਂ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਪੈਸੇ ਬੜੇ ਮੰਗਦੇ ਨੇ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੀ ਹਾਂ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਬਿਰਧ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਆਈਏ ਉੱਥੇ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਵੀ ਠੀਕ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ ਆਪਾਂ ਵੀ ਸੁਰਖ਼ਰੂ। ਆਇਆ ਗਿਆ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉੱਥੇ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਜੀ ਵੀ ਲੱਗਾ ਰਵੇਗਾ।

ਪਰ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਜਿਸ ਮਾਂ ਨੇ ਅਨੇਕਾਂ ਦੁੱਖ ਤਕਲੀਫਾਂ ਝਲ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਉਮਰ 'ਚ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਆਈਏ ਕੋਈ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਨਈਂ। ਸਮਾਜ ਕੀ ਕਵੇਗਾ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਕੀ ਕਹਿਣਗੇ ? ਪੋਤਰੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਬੜਾ ਮੋਹ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਬਾਜੋ ਤਾਂ ਉਹ ਮਰ ਜਾਏਗੀ। ਉਹ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਜਿੰਦ ਜਾਨ ਹੈ। ਪੋਤੇ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਦਿਨ ਚੜਦਾ ਤੇ ਰਾਤ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਮਾਂ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪਰ ਪਤਨੀ ਨੇ ਏਨਾ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਰਾਜੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਹਥਿਆਰ ਸੁੱਟਣੇ ਪਏ।

ਇੱਕ ਦਿਨ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਬੈਡ ਤੇ ਸਿਰਾਣੇ ਦੀ ਢਾਰਸ ਲਾ ਕੇ ਬੈਠੀ ਮਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾ ਬੈਠਾ ਕਲੇਜੇ ਨੂੰ ਸੀਨੇ 'ਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ, ਹਿੰਮਤ ਦਾ ਅਸਮਾਨ ਬੰਨ ਕੇ ਮਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ਮਾਂ ਇੱਕ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਏ ?

"ਹਾਂ ਪੁੱਤ ਦੱਸ, ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਏ" ?

"ਮਾਂ ਕੀ ਦੱਸਾਂ ?"

"ਦੱਸ ਨਾ ਮੇਰਾ ਪੁੱਤ, ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਗੱਲ ਕਰ, ਡਰਦਾ ਡਰਦਾ ਗੱਲ ਕਿਉਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਏਂ ਮੇਰਾ ਪੁੱਤ! ਅੱਜ ਤੱਕ ਤੂੰ ਇਸ ਘਬਰਾਹਟ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਦੱਸ ਮੇਰਾ ਪੁੱਤ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਗੱਲ ਕਰ ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਹਰ ਸ਼ਰਤ ਪੂਰੀ ਕਰਾਂਗੀ। ਮੇਰੇ ਸੋਹਣੇ ਲਾਡਲੇ ਪੁੱਤਰ! ਆਖ਼ਿਰ ਗੱਲ ਹੈ ਕੀ ਕਿ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੂੰ ਏਨਾ ਲਮਕਾ ਕੇ ਕਰ ਰਿਹਾ ਏ ?

ਉੱਪਰੋਂ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਆ ਗਈ ਤੇ ਉਸਨੇ ਹਿਚਕਚਾਹਟ ਦੇ ਖੰਭ ਕੁਤਰਦਿਆਂ ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ ਸੱਯਾਦ ਵਾਂਗੂ ਕਿਹਾ, "ਮਾਂ ਜੀ, ਦਰ ਅਸਲ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਬਿਰਧ-ਆਸ਼ਰਮ ਚਲੇ ਜਾਓ। ਉੱਥੇ ਤੁਹਾਡੀ ਦੇਖਭਾਲ ਵੀ ਪੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਖਰਚਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਦੇਂਦੇ ਹੀ ਹਾਂ। ਘਰ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਯਾਰਾਂ ਦੋਸਤਾਂ ਦਾ ਆਣਾ ਜਾਣਾ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਿਰਧ ਆਸ਼ਰਮ ਦੀਆਂ ਸੁੱਖ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਆਈਏ ਉੱਥੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਹੂਲਤਾਂ ਹਨ। ਤੁਹਾਡਾ ਉੱਥੇ ਜੀਅ ਵੀ ਲੱਗਾ ਰਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉੱਥੇ ਮਿਲਣ ਗਿਲਣ ਆਉਂਦੇ ਹੀ ਰਹਿਣਾਂ।"

ਮਾਂ ਨੇ ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ ਝੱਟ ਹੀ ਕਿਹਾ, "ਹਾਂ ਪੁੱਤ ਮੈਂ ਤਿਆਰ ਹਾਂ ਪੁੱਤਰ! ਇਹ ਮੈਂ ਵੀ ਸੋਚਦੀ ਹਾਂ, ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਪੁੱਤ। ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਆਇਓ ਪੁੱਤ। ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ। ਤੁਸੀਂ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ।"

ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਡਬ-ਡਬਾਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚੋਂ ਜਿਵੇਂ ਧੂਆਂ ਨਿਕਲ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਉਸਨੇ ਚੁਫੇਰੇ ਵੇਖਿਆ। ਨੂੰਹ-ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਗਹੂ ਨਾਲ। ਪੋਤਰੇ ਵੱਲ ਗਹੁ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ। ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਨੀਵੀਂ ਕਰਕੇ ਖ਼ੂਨ ਦੇ ਹੰਝੂ ਕਲੇਜੇ ਦੇ ਕਾਸੇ ਵਿਚ ਸੁੱਟਦੀ ਚਲੀ ਗਈ ਸ਼ਾਇਦ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ। ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਬੱਲ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਹਿੰਮਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ।

ਨੂੰਹ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮਾਂ ਜੀ ਅੱਜ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਸੋਮਵਾਰ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਿਰਧ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿਚ ਛੱਡ ਆਵਾਂਗੇ। ਤੁਹਾਡੀ ਤਿਆਰੀ ਵੀ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।"

ਰਜਨੀ ਪਤੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਅੰਦਰੋਂ-ਅੰਦਰੀ ਭੁੱਬਾਂ ਮਾਰ-ਮਾਰ ਕੇ ਕਲੇਜੇ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਥਾਣੀ ਰੋ ਕੇ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਨੂੰਹ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਤੇ ਸੱਸ ਦੇ ਹੰਝੂ ਦੋ ਵਿਪਰੀਤ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਤਮਾਨ ਇੱਕ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਰਚਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਬੈਡ 'ਤੇ ਪਈ ਇਕੱਲੀ ਰਜਨੀ ਸੋਚ ਰਹੀ ਸੀ, "ਕਾਸ਼! ਉਹ ਅੱਜ ਜਿੰਦਾ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਵਾਹ ਵੱਲ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵੇਖ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਘਰ ਮੇਰਾ ਹੋਣਾ ਸੀ ਜੋ ਅੱਜ ਮੇਰਾ ਨਹੀਂ। ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਈਂ ਹੁਣ ਏਥੇ। ਉਹ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਸੋਚਣ ਲੱਗੀ। ਨੂੰਹ ਪੁੱਤ ਤੋਂ ਤਾਂ ਦੂਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹਾਂ ਪਰ ਪੋਤੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋਣਾ ਤਾਂ ਇੱਕ ਮੌਤ ਹੈ। ਰਵੀ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਮੈਂ ਜਿੰਦਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ। ਰਵੀ ਮੇਰਾ ਦਿਨ ਵੀ ਰਾਤ ਵੀ ਦੁਪਹਿਰ ਵੀ ਮੇਰੀ ਨਸ ਨਸ ਵਿੱਚ ਰਵੀ ਹੈ। ਉਹ ਸੋਚਣ ਲੱਗੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕਿਹੜੇ ਜਨਮਾਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈ ਰਿਹਾ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਜਿਉਂਦੇ ਜੀ ਸਭ ਕੁਝ ਖੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਾਂ ਬਾਪ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਿਆਰ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਸਿਖਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਵਿਵਹਾਰਿਕ ਜੀਵਨ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਖੁਦ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਸਮਾਜ ਤੋਂ ਚੌਗਿਰਦੇ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਮਾਂ ਬਾਪ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਵਿਵਹਾਰਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਪੜੇ ਲਿਖੇ ਵੀ ਵਧੀਆ ਹੋਵਣ, ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਕਈ ਖਿਆਲ ਆਉਂਦੇ ਤੇ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਂਦੇ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਕੀ ਅਰਥ ਹਨ ?, ਉਹ ਇਸ ਸੋਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਈ।

ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਮਾਂ ਨੂੰ ਬਿਰਧ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਆਏ ਪੋਤਾ ਗੁੰਮ-ਸੁੰਮ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਸਦਾ ਕੀਮਤੀ ਖਿਡੌਣਾ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਕੁਝ ਬੋਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਦਾਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਉਥੇ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਉਂ ਆਏ ਹੋ ?" ਤਾਂ ਮਾਂ ਨੇ ਉਸਦੇ ਮੂੰਹ ਤੇ ਇੱਕ ਚਪੇੜ ਜੜ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਜਵਾਬ ਮਾਂ ਨੇ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਰੋ-ਰੋ ਚੁੱਪ ਹੋ ਗਿਆ

ਦਾਦੀ ਮਾਂ ਦੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਜਿਵੇਂ ਉਸਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਹੀ ਲੁੱਟੀ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਹਨ੍ਹੇਰਾ ਛਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਜਿਵੇਂ ਉਸਦੇ ਹੱਥ-ਪੈਰ ਸੁੰਨ ਹੋ ਗਏ ਹੋਣ। ਜਿਸਮ ਪੱਥਰ ਬਣ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਤੇ ਉਦਾਸੀ ਉਸਦੇ ਜਿਸਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਗਈ ਸੀ।

ਰਜਨੀ ਬਿਰਧ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਬਿਰਧ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿਚ ਸਵੇਰੇ-ਸ਼ਾਮ ਮੰਦਿਰ ਵਿਚ ਜਾਂਦੀ, ਆਪਣੇ ਪੋਤਰੇ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਭਗਵਾਨ 'ਚ ਕਰਨ ਲਈ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਭਗਵਾਨ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਨੂੰ ਚੁੰਮਦੀ, ਪਿਆਰ ਕਰਦੀ, ਵੇਖ-ਵੇਖ ਰੋਂਦੀ, ਘੁੱਟ-ਘੁੱਟ ਕੇ ਗਲੇ ਲਗਾਉਂਦੀ, ਪੂਜਾ ਅਰਚਨਾ ਉਤਾਰਦੀ ਨਾ ਥੱਕਦੀ। ਆਪਣੀਆਂ ਰੀਝਾਂ ਉਤਾਰਦੀ।

ਧਾਰਮਿਕ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰਵਚਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਧਿਆਪਕ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਸਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਗਿਆਨ ਵੀ ਬਹੁਤ ਜਿ ?ਆਦਾ ਸੀ। ਸਾਰਾ ਆਸ਼ਰਮ ਉਸਦਾ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਵਚਨ ਉਸਦਾ ਆਸਾਰਾ ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਕੋਸਣਾ ਛੱਡ ਕੇ ਉਸਨੇ ਹਿੰਮਤ ਦੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਰੱਖ ਲਿਆ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਆਸ਼ਰਮ ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਜੀਣ ਦੀ ਕਲਾ ਦੱਸ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਪਤੀ ਦੀ ਯਾਦ ਕਲੇਜੇ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਵੱਲ ਵਧਦੀ ਚਲੀ ਗਈ।

ਕਦੀ-ਕਦਾਈ ਹੀ ਨੂੰਹ-ਪੁੱਤ ਦੇ ਪੋਤਰਾ ਮਿਲਣ ਆਉਂਦੇ ਸੀ। ਕੇਵਲ ਇਕ ਉਪਚਾਰਿਕਤਾ ਵੱਸ। ਦਾਦੀ ਮਾਂ ਪੋਤੇ ਦੀਆਂ ਘੁੱਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਸਮਝਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਉਹ ਚੁੱਪ ਸੀ। ਪੋਤੇ ਤੋਂ ਦੂਰੀ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਦੀ ਸੀ, ਕਿਧਰੇ ਮੋਹ ਉਸਦੀ ਉਦਾਸੀ ਬਣਕੇ ਉਸ ਦੀ ਸਿਹਤ ਤੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਜਦ ਪੋਤਾ ਚਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਇਕੱਲੀ ਬੈਠ ਕੇ ਰੋਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਤੇ ਫਿਰ ਖ਼ੁਦ ਨੂੰ ਹੌਸਲਾ ਦੇ ਕੇ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਹਿੰਮਤ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਕੇ ਇਕ ਝੂਠੀ ਤਸੱਲੀ ਵਿਚ ਉਤਰ ਜਾਂਦੀ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਰਧ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸਾਲ ਹੀ ਲੰਘੇ ਸਨ ਕਿ ਰਜਨੀ ਸਖ਼ਤ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਗਈ।

ਰਜਨੀ ਨੇ ਬਿਰਧ ਆਸ਼ਰਮ ਦੀ ਇੰਚਾਰਜ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ! ਉਸ ਨੂੰ ਬੁਲਾਓ।"

ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਫ਼ੋਨ 'ਤੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, "ਰਾਜੇਸ਼ ਤੁਹਾਡੀ ਮਾਂ ਸਖ਼ਤ ਬਿਮਾਰ ਹੈ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ।"

ਰਾਜੇਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਅੱਜ ਬੁੱਧਵਾਰ ਹੈ ਤੇ ਮੈਂ ਐਤਵਾਰ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਮਿਲਣ ਆਵਾਂਗਾ।"

ਐਤਵਾਰ ਰਾਜੇਸ਼ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਗਿਆ ਤਾਂ ਰਾਜੇਸ਼ ਨੇ ਮਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, "ਮਾਂ ਤੁਸੀਂ ਯਾਦ ਕੀਤਾ, ਸਿਹਤ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ ਨਾ ?"

"ਹਾਂ ਪੁੱਤ, ਠੀਕ-ਠਾਕ ਹੀ ਹਾਂ।"

ਮਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਪੁੱਤਰ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ।"

"ਹਾਂ ਮਾਂ ਦੱਸੋ", ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਕਿਹਾ।

"ਪੁੱਤਰ , ਇੱਥੇ ਗਰਮੀ ਬਹੁਤ ਏ, ਇੱਥੇ ਏ.ਸੀ. ਲਗਵਾ ਦੇ, ਪੱਖੇ ਦੀ ਹਵਾ ਬਹੁਤ ਗਰਮ ਹੁੰਦੀ ਏ, ਇੱਥੇ ਰੋਟੀ ਠੰਢੀ ਮਿਲਦੀ ਏ, ਇਕ ਓਵਨ ਲਿਆ ਦੇ, ਖ਼ਾਣਾ ਠੰਢਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਮੈਨੂੰ ਭੁੱਖਿਆ ਸੌਣਾ ਪੈਂਦਾ ਏ, ਪੁੱਤਰ ਇੱਥੇ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਏ, ਕੋਈ ਛੋਟੀ-ਮੋਟੀ ਫਰਿਜ਼ ਲਿਆ ਦੇ, ਇੱਥੇ ਬੈਡ ਪੁਰਾਣੇ ਹਨ, ਨੀਂਦ ਨਈਂ ਆਉਂਦੀ। ਪੁੱਤਰ ਇਹ ਸਭ ਚੀਜਾਂ ਲਿਆ ਦੇ।"

ਰਾਜੇਸ਼ ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਹੈਰਾਨੀ ਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਵਿਚ ਬਿਹਬਲ ਹੋ ਕੇ ਮਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਮਾਂ ਕਈਆਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤੂੰ ਇੱਥੇ ਰਹਿ ਰਹੀ ਏਂ, ਤੂੰ ਕਦੀ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਡੀਮਾਂਡ ਨਈਂ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਜਦਕਿ ਤੂੰ ਉਮਰ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਦਸ਼ਾ ਵਿਚ ਏ ਤਾਂ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਲਈ ਲਾਲਸਾ ਕਿਉ ? ਕੀ ਇੰਦਾ ਦਾ ਖਰਚ ਨਿਰਰਥਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ?

ਮਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਪੁੱਤਰ, ਨਈਂ, ਇਹ ਗੱਲ ਨਈਂ, ਇੱਥੇ ਬਹੁਤ ਤਕਲੀਫ਼ਾ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਤੇਰਾ ਖ਼ਿਆਲ ਏ ਪੁੱਤਰ, ਕਿਉਂਕਿ ਤੇਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਤੈਨੂੰ ਇੱਥੇ ਛੱਡਣ ਆਉਣਾ ਏ। ਤੈਨੂੰ ਕੋਈ ਤਕਲੀਫ਼ ਨਾ ਹੋਏ ਪੁੱਤਰ।

ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਜੀ ਜ਼ਰਾ ਦਸਿਓ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਆ ਜਾਣਗੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ?

ਸੂਬੇਦਾਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਭੁਲੇਰੀਆ ਮਮਦੋਟ
7589155501

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਦੇ ਸਿਰ ਉਤੇ ਰਾਜੇ ਦਾ ਤਾਜ਼ ਸਜ਼ਿਆ ਹੈ ।ਉਸ ਨੇ ਗੱਲ ਕਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ।ਸਗੋਂ ਗੱਲ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ।ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਲਗਾਤਾਰ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ।ਜਦੋਂ ਜਦੋ ਵੀ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਆਈ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਦਾਅਵੇ ਤੇ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ।ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਗਰੀਬੀ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ।ਜੋ ਸਿਰਫ ਲਾਊਡ ਸਪੀਕਰਾਂ ਤਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਰਹਿ ਕੇ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਉੱਡ ਗਈਆਂ ।ਅਕਾਲੀਆਂ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਵਾਰੀ ਬੱਧੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ।ਕਦੇ ਉਹ ਤੇ ਕਦੇ ਉਹ ।ਪਰ ਅਚਾਨਕ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਮਰਨ ਵਰਤ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਰਾਮ ਲੀਲ੍ਹਾ ਗਰਾਉਂਡ ਵਿੱਚੋ ਇੱਕ ਬਦਲਾਵ ਦੀ ਹਨ੍ਹੇਰੀ ਝੁਲਾ ਦਿੱਤੀ ।ਜਿਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਤਰਥੱਲੀ ਮਚਾ ਦਿਤੀ ।ਵੱਡਿਆ ਵੱਡਿਆ ਨੂੰ ਹਾਰ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ।ਰਾਹ ਜਾਂਦਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਜਿੱਤ ਦੇ ਹਾਰ ਆਪਣੇ ਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੁਆ ਲਏ ।ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਈਸਟ ਮੰਨ ਕੇ ਸੌਂਹਾਂ ਖਾਂਦੇ ਰਹੇ ।ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਆਤਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਤਖਲੀਫ ਉਠਾਉਣੀ ਪਈ ।ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦਿਨੋਂ ਦਿਨ ਥੱਲੇ ਹੀ ਗਿਆ ਤੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ।ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਉਤੇ ਪਾਣੀ ਫਿਰ ਗਿਆ ।ਮਾਪੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥੋਂ ਹੀਰੇ ਖੁਹਾ ਬੈਠੇ ।ਕੁੱਝ ਨੌਕਰੀ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਰਕੇ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹ ਗਏ ।ਕੁੱਝ ਜਹਾਜ਼ ਚੜ੍ਹ ਗਏ ਜਿਹੜੇ ਕਦੇ ਵਾਪਿਸ ਨਹੀਂ ਆ ਸੱਕਣਗੇ ।ਕਈ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਟੈਂਕੀਆਂ ਤੇ ਚੜ ਗਏ ।ਕਈ ਧਰਨੇ ਤੇ ਮੁਹਜ਼ਾਰੇ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਬੋਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸਿਸ ਕਰਨ ਲਗ ਪਏ ।ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸੋਸ਼ਣ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਬਹੁਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਠੇਕੇ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਨੌਕਰ ਬਣਾ ਲਿਆ ।ਬਾਹਰਲੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਰਹਿੰਦੀ ਕਸਰ ਵੀ ਕੱਢ ਦਿਤੀ ।ਜ਼ਿਮੀਦਾਰ ,ਮਜ਼ਦੂਰ ਤੇ ਗਰੀਬ ਤੱਬਕੇ ਨੂੰ ਕੰਗਾਲ ਕਰ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ।ਕੰਮ ਖੋਹ ਕੇ ਭਿਖਾਰੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ।ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਮਿਹਨਤਾਨਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ।ਲੰਡਾ ਲੁੱਚਾ ਚੌਧਰੀ ਗੁੰਡੀ ਰੰਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਥਾ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ ।ਕੋਈ ਵੀ ਮਹਿਕਮਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਜਿਹੜੇ ਧਰਨਿਆਂ ਤੇ ਨਾ ਬੈਠੇ ਹੋਣ ।ਇਹ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਦੁਖਾਂਤ ਹੈ ।ਜਿਹੜਾ ਬੋਲ ਕੇ ਜਾਂ ਲਿਖ ਕੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ।ਸਿਰਫ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ।ਬਦਲੱਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੇ ਖੜ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ।ਕਿ ਮੇਰੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ ਇਥੇ ਨੌਕਰੀਆਂ ਕਰਨ ਆਉਣਗੇ ।ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮੁੰਡੇ ਕੁੜੀਆਂ ਹੁਣ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਗੇ ।ਸਗੋਂ ਉਧਰੋਂ ਵਾਪਿਸ ਆ ਇਥੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨਗੇ ।ਰੇਤਾ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਫਰੀ ਵਰਗਾ ਮਿਲਿਆ ਕਰੇਗਾ ,ਨਸ਼ਾ ਦੇ ਵਪਾਰ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਂਗਾ ।ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਧਾਇਕ ਜਾਂ ਮੰਤਰੀ ਭ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ।ਰਿਸ਼ਵਤ ਜੜ੍ਹੋ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ।ਸਭ ਕੁਝ ਉਲਟ ਹੋ ਗਿਆ ।ਪੰਜਾਬ ਵੀ ਸੋਚਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਵਕੂਫ ਬਣਾ ਕੇ ਆਹ ਹੁਣ ਕੀ ਕਰਤੂਤਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ।ਕਿਸੇ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ ਨੇ ਇੱਥੇ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ ।ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਦੂਰ ਰਹੀ ਇਥੇ ਕੋਈ ਘੁੰਮਣ ਫਿਰਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ ।ਦਿਨ ਦਿਹਾੜੇ ਲੋਕਾਂ ਲੁੱਟਿਆ ਤੇ ਕੁਟਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ।ਹੁਣ ਤਾਂ ਉਹ ਗੱਲ ਹੀ ਮੰਨਣੀ ਪਊ ।ਦੜ੍ਹ ਵੱਟ ਜ਼ਮਾਨਾ ਕੱਟ ਭਲੇ ਦਿਨ ਆਉਣਗੇ ।ਪਰ ਕਦੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਤੇ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜਾਣੇ ।

Preetnama
ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ
Khara Sach
On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM
Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180
Vol 4, Issue 276
Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com
31 OCT TO 06 NOV , 2024

Japan Itinerary

10 DAYS TRIP

KYOTO DAY 4

- Breakfast in hotel & Meet English Speaking Guide
- Checkout & proceed for Mt Fuji & Hakone sightseeing
- Visit Mt Fuji 5th station & Lake Ashi Cruise
- Visit Hakone Owakudani Ropeway
- After sightseeing drop at Mishima station
- Board Bullet train from Mishima to Kyoto station
- Upon arrival at Kyoto head for dinner at Indian Restaurant
- After dinner transfer to Hotel & check in

KYOTO DAY 5

- Breakfast in hotel & Meet English Speaking Guide
- Visit Arashiyama Bamboo Grooves & Philosopher's Path
- Visit Asakusa temple, Nakamise street & Akhibara market
- Visit Fushimi Inari shrine
- Japanese Tea ceremony & Kimono Wearing experience
- After dinner transfer to Hotel

KYOTO DAY 6

- Breakfast in hotel & Meet English Speaking Guide
- Visit Kinkakuji Temple & Nijo castle
- Visit Todaiji temple & Nara Deer Park
- Dinner at Indian Restaurant
- After dinner transfer to Hotel

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਧਿਆਈਐ...

ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ 'ਦਿਲਾ ਰਾਮ'
ਖੋਜਾਰਥੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਰਲਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਸ੍ਰੀ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ
ਸੰਪਰਕ 99147-22933

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਾਹਿਬ ਹਨ ਜਿੰਨਾ ਨੂੰ 'ਬਾਲਾ ਪ੍ਰੀਤਮ' ਤੇ 'ਅਸ਼ਟਮ ਬਲਬੀਰਾ' ਜਿਹੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ (ਦੂਜੇ) ਲਿਖਦੇ ਹਨ :- ਹਰਿਕਿਸਨ ਭਯੋ ਅਸਟਮ ਬਲਬੀਰਾ। ਜਿਨ ਪਹੁੰਚਿ ਦੇਹਲੀ ਭਜਿਓ ਸਰੀਰਾ।

ਗੁਰੂ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ 7 ਜੁਲਾਈ1656 ਈ: ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਏ ਜੀ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਖੇ ਮਾਤਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੌਰ ਜੀ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਕੀਰਤਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਜਦੋਂ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੇ ਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਇ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾਵਾ ਭੇਜਿਆ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਸਪੁੱਤਰ ਰਾਮਿਰਾਇ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਭੇਜਿਆ ਸੱਚ ਬੋਲਣਾ, ਨਿਡਰ ਹੋ ਕੇ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾਂ ਕੋਈ ਕਰਾਮਾਤ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਉਣੀ।

ਮਹਿਮਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਫੁਰਮਾਇਆ:- ਸੁਨੋ ਪੁੱਤਰ ਮੈਂ ਬਚਨ ਜੋ ਕਹੋਂ। ਤੁਮਰੇ ਸੰਗ ਸਦਾ ਮੈਂ ਰਹੋਂ। ਦਿੱਲੀ ਪਤ ਸੋ ਜਾਇ ਤੁਮ ਮਿਲੋ। ਕੁਛ ਸ਼ੰਕ ਭੈ ਨਹੀ ਮਨ ਮੈ ਗਿਲੋ। ਤੁਮਾਰਾ ਬਚਨ ਬਚਨ ਸਫਲ ਸਭ ਹੋਏ। ਤੁਮ ਸਮਾਨ ਬਲੀ ਨਹੀਂ ਕੋਏ। ਜੋ ਪੂਛੈ ਸੋ ਸਤ ਕਹਿ ਦੀਜੇ। ਕਛੁ ਕਰਾਮਾਤ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀ ਕੀਜੇ। (ਸਾਖੀ 18)

ਪਰ ਬਾਬਾ ਰਾਮਰਾਇ ਜੀ ਨੇ ਔਰੰਗਜੇਬ ਦੇ ਅਸਰ-ਰਸੂਖ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਖਾਤਰ 52 ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਦਿਖਾਈਆਂ ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੀ ਪੰਕਤੀ 'ਮਿਟੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕੀ ਪੇੜੈ ਪਈ ਕੁਮਿਆਰ' ਦੀ ਥਾਂ 'ਮਿੱਟੀ ਬੇਈਮਾਨ ਕੀ@ ਕਹਿ ਕੇ ਉਚਾਰਣ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਇ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਰਾਮਰਾਇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੱਥੇ ਨਾ ਲੱਗਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਜੋਤੀ-ਜੋਤ ਸਮਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨੇੜੇ ਆਉਣ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਸਪੁੱਤਰ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰਿਆਈ ਲਈ ਹਰ ਪੱਖ ਤੋਂ ਯੋਗ ਸਮਝਿਆ। ਸੰਨ 1661 ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਹੋ ਕੇ ਗੁਰੂ ਹਰਿਰਾਇ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰਿਆਈ ਬਖਸ਼ ਦਿੱਤੀ।ਏ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਾਹਿਬ ਅੱਠਵੀਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਵਜੋਂ ਗੁਰਿਆਈ ਨਸ਼ੀਨ ਹੋਏ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਉਮਰ 5 ਸਾਲ 3 ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਰਾਮ ਰਾਇ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਜਿਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਤਾਏ ਧੀਰ ਮੱਲ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਕੇ ਕੁਝ ਮਸੰਦਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਗੰਢਿਆ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਪਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਇ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਤਿ ਕਹਿ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿੱਖ ਨੇ ਰਾਮ ਰਾਇ ਨੂੰ ਵੀ ਗੁਰੂ ਨਾ ਮੰਨਿਆ। ਇੱਧਰੋਂ ਮੂੰਹ ਦੀ ਖਾ ਕੇ ਉਹ ਸਿੱਧਾ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤੇ ਆਖਣ ਲੱਗਿਆ ÷ਬਾਦਸ਼ਾਹ ! ਵੱਡਾ ਪੁੱਤਰ ਮੈਂ ਹਾਂ ਤੇ ਗੁਰਿਆਈ @ਤੇ ਹੱਕ ਵੀ ਮੇਰਾ ਹੀ ਹੈ। ਰਾਮ ਰਾਇ ਨੇ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਕੇ ਕਾਫ਼ੀ ਵਿਉਂਤਾਂ ਗੁੰਦੀਆਂ ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਕਸਦ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਖ਼ਲ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਪਰੰਤੂ ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਵਿਉਂਤ ਗੁੰਦੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਰਾਮ ਰਾਇ ਗੁਰੂ ਬਣ ਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਚੱਲੇਗਾ ਤਾਂ ਹਕੂਮਤ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਬੇ-ਫ਼ਿਕਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੇ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਆਉਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਭੇਜਿਆ ਪਰ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਇ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਨੂੰ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੇ ਮੱਥੇ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਵਰਜ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਕਵੀ ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ:-
ਸੁਨ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿ ਕਿਸਨ ਸੁਜਾਨਾ। ਸਭਨ ਸੁਨਾਵਤ ਬਾਕ ਬਖਾਨਾ। ਨਹਿ ਮਲੇਛ ਕੋ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਹੈ। ਹੋਇ ਸਮੀਪ ਤਿਨ ਕੋ ਨਹਿ ਲੈ ਹੈ। ਇਹੀ ਨੇਮ ਪਿਤ ਕੀਨ ਹਮਾਰੇ। ਤਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਮ ਭੀ ਉਰ ਧਾਰੇ।

ਗੁਰੂ ਹਰਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਨੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਦਿਆਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਅਣਖ਼ ਅਤੇ ਸ਼ੋਭਾ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਦਰਬਾਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਆਸ ਪਾਸ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੇ ਰਾਜਾ ਜੈ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਆਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੇ ਰਾਜਾ ਜੈ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਸੱਦੋ। ਰਾਜਾ ਜੈ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੀਵਾਨ ਪਰਸ ਰਾਮ ਨੂੰ ਪੰਜਾਹ ਸਵਾਰ ਦੇ ਕੇ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੀਰਤਪੁਰ ਜਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਆਉਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨੀ ਤੇ ਬੜੇ ਆਦਰ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਪਾਲਕੀ @ਚ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣਾ। ਕੀਰਤਪੁਰ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਜਿੰਨਾ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੇ ਸੱਦੇ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਸਭ ਨੂੰ ਤੌਖਲਾ ਹੋਇਆ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਤੁਰਨ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਭਾਰੀ ਭੀੜ ਬਣ ਗਈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਭ ਨੂੰ ਧੀਰਜ ਤੇ ਹੌਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਸੈਂਕੜੇ ਸਿੱਖ ਨਾਲ ਚੱਲ ਪਏ। ਅੰਬਾਲੇ ਜਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਪੰਜੋਖਰੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕੁੱਝ ਉੱਘੇ ਸਿੱਖਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਬਾਕੀ ਸਭ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਪੰਜੋਖਰੇ ਵਿੱਚ ਇਕ ਪੰਡਿਤ ਲਾਲ ਚੰਦ ਸੀ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਖਿਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ਤੁਸੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਖਵਾਉਂਦੇ ਹੋ ? ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਡੇ ਬਣਦੇ ਹੋ ? ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੇ ਤਾਂ ਗੀਤਾ ਲਿਖੀ ਸੀ, ਤੁਸੀਂ ਉਸਦੇ ਅਰਥ ਕਰਕੇ ਹੀ ਵਿਖਾਓ ਅਤੇ ਨਾਲੇ ਸ਼ਾਸ਼ਤਰਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਲਵੋ।

ਹੰਕਾਰੀ ਪੰਡਤ ਦੀ ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਬ੍ਰਹਮ-ਗਿਆਨ ਦੇ ਪੁੰਜ ਤੇ ਸਰਬ-ਕਲਾ ਸਮਰੱਥ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਅਸੀ ਤਾਂ ਰੱਬ ਦੇ ਸੇਵਕ ਹਾਂ। ਵੱਡੇ ਬਣ-ਬਣ ਕੇ ਬਹਿਣਾ ਅਸੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਪਰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਸ਼ਤਰਾਰਥ ਤੁਸੀਂ ਫੇਰ ਕਰਿਓ, ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਸੀ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਚੁਣੇ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਨਾਲ ਟਾਕਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਵੇਖੋ। ਜਾਓ ! ਪਿੰਡ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਲੈ ਆਓ, ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉੱਤਰ ਦੇ ਕੇ ਤੁਹਾਡੀ ਨਿਸ਼ਾ ਕਰੇਗਾ।

ਪੰਡਤ ਲਾਲ ਚੰਦ ਜਾ ਕੇ ਛੱਜੂ ਨਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹਾਂਮੂਰਖ਼ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਲੈ ਆਇਆ ਜੋ ਉਸ ਪਿੰਡ ਦਾ ਝਿਊਰ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਛੱਜੂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਅੱਖਾਂ ਰਲਾ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਛੱਜੂ ਤੂੰ ਹੁਣ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਦਵਾਨ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈਂ। ਇਸ ਪੰਡਤ ਨਾਲ ਸ਼ਾਸ਼ਤਰ-ਅਰਥ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾ ਕਰ ਦੇ।' ਫੇਰ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਛੱਜੂ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਆਪਣੀ ਸੋਟੀ ਦਾ ਸਿਰਾ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਪੁੱਛੋ ਜੋ ਪੁੱਛਣਾ ਜੇ। ਤਾਂ ਪੰਡਤ ਨੇ ਛੱਜੂ ਪਾਸੋਂ ਗੀਤਾ ਦੇ ਔਖੇ ਤੋਂ ਔਖੇ ਵਾਕਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਪੁੱਛੇ ਤੇ ਛੱਜੂ ਫਟਾ-ਫਟ ਦੱਸੀ ਗਿਆ। ਲਾਲ ਚੰਦ ਦਾ ਹੰਕਾਰ ਟੁੱਟ ਗਿਆ, ਉਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨੀਂ ਢਹਿ ਕੇ ਸਿੱਖ ਬਣ ਗਿਆ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਹੋਰ ਫੈਲ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਸੰਗਤ ਸਮੇਤ ਆਪ ਦਿੱਲੀ ਪੁੱਜੇ ਤਾਂ ਰਾਜਾ ਜੈ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੰਗਲੇ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰਾ ਕਰਵਾਇਆ। (ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਹੁਣ ਬੰਗਲਾ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂਦੁਆਰਾ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਹੈ) ਰਾਜਾ ਜੈ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਾਣੀ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਬਾਲਕ ਉਮਰ ਬਾਰੇ ਵਹਿਮ-ਭਰਮ ਕੁਝ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੇ ਭਰ ਦਿੱਤੇ ਸੀ ਰਾਣੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਪਰਖ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀ ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਅਮੀਰ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਹਿਲ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾ ਲਿਆ ਤੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਧਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਜੇ ਗੁਰੂ ਸੱਚਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਮੇਰੀ ਗੋਦ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਬੈਠੇ। ਬਾਲ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ, ਹੋਰ ਸਭਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘ ਕੇ ਰਾਜਾ ਜੈ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਾਣੀ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿੱਚ ਜਾ ਬੈਠੇ। ਰਾਣੀ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾ ਹੋ ਗਈ। ਦਿੱਲੀ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਰਾਜਾ ਜੈ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬੰਗਲੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲੱਗੀ। ਸਤਿਸੰਗ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੀਆਂ। ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਮੁਅੱਜ਼ਮ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ। ਉਸਨੂੰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਤਮਿਕ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ। ਰਾਮ ਰਾਇ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਬਾਰੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਕਹਿ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਗੁਰਗੱਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਜਾਂ ਜੱਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਾਮ ਰਾਇ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਤੁਕ ਉਲਟਾਈ ਤੇ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਧੀਕੀ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਬੇ-ਇਨਸਾਫ਼ੀ ਹੈ।ਬਾਦਸ਼ਾਹ, ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਅਜ਼ਮਤ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੇਖ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਪਰ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੇ ਰਾਮ ਰਾਇ ਦੀ ਚੁੱਕਣਾ @ਚ ਆ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਨੂੰ ਸੱਤ ਪਿੰਡ ਖੁਰਵੜਾ, ਧਮਵਾਲ, ਚਮਾਧਰੀ, ਦਰਤਨਾਵਲੀ, ਪੰਡਿਤਵਾੜੀ, ਮਿਆਵਲ ਅਤੇ ਰਾਜਪੁਰਾ ਜਾਗੀਰ ਵਜੋਂ ਦੇ ਦਿੱਤੇ। ਇੱਥੇ ਹੀ ਪਿੱਛੋਂ ਡੇਹਰਾਦੂਨ ਵਸਿਆ। ਰਾਮ ਰਾਇ ਆਪਣੀ ਜਾਗੀਰ ਵੱਲ ਚਲਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਬਣਾ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਅਜੇ ਦਿੱਲੀ ਹੀ ਸਨ ਕਿ ਸੰਨ 1664 ਵਿੱਚ ਚੇਚਕ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਫੈਲ ਗਈ। ਲੋਕ ਬਿਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਮਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਭ ਪਾਸੇ ਹਾਹਾਕਾਰ ਮੱਚੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਦੁਖੀ ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਦਸਵੰਧ ਦੀ ਭੇਟਾ ਨੂੰ ਇਸੇ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪਣੀ ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਿਸਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਇਕ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਬੁਖ਼ਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਉਪਰ ਵੀ ਚੇਚਕ ਨਾਂਅ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਲੱਛਣ ਦਿਸਣ ਲੱਗੇ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਜੋਤੀ-ਜੋਤ ਸਮਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨੇੜੇ ਜਾਣ ਬੈਠੀ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸੰਕੇਤਕ ਰੂਪ @ਚ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਗਲਾ ਗੁਰੂ 'ਬਾਬਾ ਬਕਾਲੇ'। ਜਿਸਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪਿੱਛੋਂ ਗੁਰਿਆਈ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੰਭਾਲਣ ਵਾਲਾ ਮਹਾਂ ਪੁਰਖ ਪਿੰਡ ਬਕਾਲੇ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਆਪ 30 ਮਾਰਚ, ਸੰਨ 1664 ਨੂੰ ਜੋਤੀ-ਜੋਤ ਸਮਾ ਗਏ। ਜਮਨਾ ਦੇ ਕੰਢੇ, ਜਿਸ ਜਗ੍ਹਾ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸਸਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਹੁਣ ਬਾਲਾ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰੂਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਹੈ। ਜੋਤੀ-ਜੋਤ ਸਮਾਉਣ ਵੇਲੇ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਉਮਰ ਕਰੀਬ ਪੌਣੇ ਕੁ ਅੱਠ ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਤਕਰੀਬਨ ਤਿੰਨ ਕੁ ਸਾਲ ਦੇ ਕਰੀਬ ਗੁਰਤਾਗੱਦੀ ਸੰਭਾਲੀ। ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਗੁਰੂ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਧਿਆਉਂਦਾ ਹੈ ਉਸਦੇ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੁੱਖਾਂ ਦੀ ਨਿਵਰਤੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਚੰਡੀ ਦੀ ਵਾਰ ਵਿਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ:- ÷ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਧਿਆਈਐਂ, ਜਿਸ ਡਿੱਠੇ ਸਭਿ ਦੁਖ ਜਾਇ॥

ਸੱਚ ਦੇ ਰੂਬਰੂ : ਏਕਲਵਿਆ ਬਨਾਮ ਦਰੋਣਾਚਾਰੀਆ

ਏਕਲਵਿਆ ਅਤੇ ਦਰੋਣਾਚਾਰੀਆ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਕਾਫ਼ੀ ਲੋਕ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਇਕ ਵਾਰ ਇਸ ਪ੍ਰਚਲਤ ਕਹਾਣੀ ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਜਿਹੀ ਝਾਤ ਮਾਰ ਲ ?ਈਏ।

ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ÷ਏਕਲਵਿਆ@ ਤੀਰ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਸਿੱਖਣ ਲਈ @ਕਾਰਵਾਂ ਪਾਂਡਵਾਂ@ ਦੇ ਗੁਰੂ @ਦਰੋਣਾਚਾਰੀਆ@ ਜੀ ਦੇ ਪਾਸ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਕੌਰਵਾਂ ਪਾਂਡਵਾਂ ਦੇ ਗੁਰੂ ਦਰੋਣਾਚਾਰੀਆ ਨੇ ਏਕਲਵਿਆ ਨੂੰ ਅਛੂਤ ਜ਼ਾਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਨੇੜੇ ਢੁੱਕਣ ਨਾ ਦਿੱਤਾ।÷

ਫਿਰ ਕਹਿੰਦੇ ÷ਏਕਲਵਿਆ ਨੇ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਆਕੇ ਦਰੋਣਾਚਾਰੀਆ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਬਣਾਕੇ ਉਸਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮੰਨਕੇ ਨਿੱਤ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਕੇ ਤੀਰ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਅਤੇ ਅਖੀਰ ਸਫ਼ਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਕ ਵਾਰ ਦਰੋਣਾਚਾਰੀਆ ਜੀ ਆਪਣੇ ਸ਼ਿਸ਼ @ਅਰਜਨ@ ਜੀ ਨਾਲ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਰਹੇ ਸੀ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਕੇ ਇਕ ਕੁੱਤਾ ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਭੌਂਕਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।ਜਦ ਏਕਲਵਿਆ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਇਹ ਕੁੱਤਾ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਭੌਂਕ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਦੂਰੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਤੀਰ ਛੱਡੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੁੱਤੇ ਦਾ ਤੀਰਾਂ ਨਾਲ ਮੂੰਹ ਭਰ ਗਿਆ। ਕੁੱਤਾ ਇਕ ਦਮ ਚੁੱਪ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਕ ਦਮ ਕੁੱਤੇ ਦੇ ਚੁੱਪ ਹੋਣ ਤੇ ਦਰੋਣਾਚਾਰੀਆ ਜੀ ਅਤੇ ਅਰਜਨ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਏ,ਜਦ ਉਹਨਾਂ ਅੱਗੇ ਜਾਕੇ ਕੁੱਤੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਵੱਜੇ ਤੀਰ ਵੇਖੇ ਤਾਂ ਦਰੋਣਾਚਾਰੀਆ ਜੀ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਏ, ਇਸ ਤਰਾਂ ਦਾ ਤੀਰ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੌਣ ਹੋ ਸਕਦਾ ? ਕੁਝ ਕੁ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਏਕਲਵਿਆ ਵੀ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ, ਆਪਣੀ ਜਾਣ ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਈ, ਇਹ ਸੁਣਕੇ ਦਰੋਣਾਚਾਰੀਆ ਜੀ ਬੇਹੱਦ ਹੈਰਾਨ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ !

ਫਿਰ ਏਕਲਵਿਆ ਨੇ ਗੁਰੂ ਦਰੋਣਾਚਾਰੀਆ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦਖਸ਼ਣਾ ਲੈਣ ਲਈ ਤਰਲਾ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਦਰੋਣਾਚਾਰੀਆ ਨੇ ਇਹ ਸੋਚਕੇ ਕਿ ਮੇਰੇ ਸਿਖਾਏ ਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਉੱਪਰ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਬਣੇ ਚੇਲੇ ਦਾ ਅੰਗੂਠਾ ਦਖਸ਼ਣਾ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ।÷

ਇਸ ਤਰਾਂ ਦੀ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਵਿੱਚੋਂ ਆਈ ਹੈ। ਇਸ ਤਰਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਮਿਥਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਖੂਨ ਵਿੱਚ ਰਚੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ , ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਚੰਗੇ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਲੋਕ ਵੀ (ਬਿਨਾਂ ਸੋਚੇ ਵਿਚਾਰੇ) ਮੰਨ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

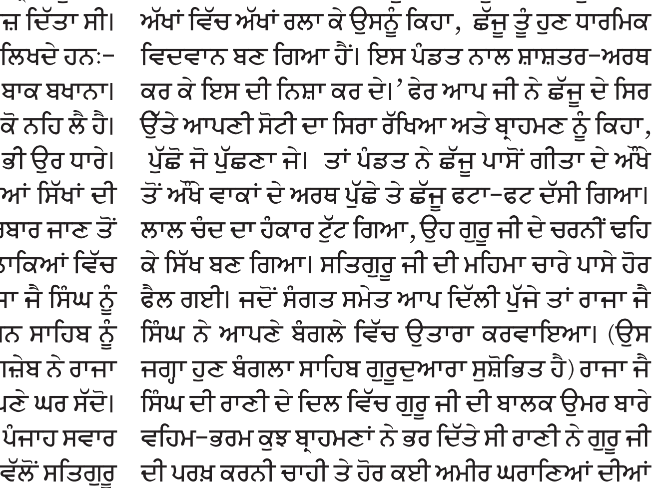

ਆਓ ਅੱਜ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਡੂੰਘਾਈ ਤੱਕ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੀਏ, ਇਸ ਦੀ ਸਚਾਈ ਕੀ ਹੈ।

ਕਾਫ਼ੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ, ਕਿ ਏਕਲਵਿਆ @ਭੀਲ@ ਜਾਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਅਖੌਤੀ ਅਛੂਤ ਜਾਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। @ਭੀਲ@ ਭਾਰਤ ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਜਾਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਮੁੱਖ ਤੌਰ @ਤੇ ਆਦਿਵਾਸੀ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਭੀਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੂਰਬੀ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਸਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਗੁਜਰਾਤ, ਮਹਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰ, ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। @ਭੀਲ@ ਧਨੁਸ਼ ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਕੁਸ਼ਲਤਾਪੂਰਵਕ ਮਾਹਰ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੌਰ @ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਰਹਿਣਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਏਕਲਵਿਆ ਦਾ ਖ਼ਾਨਦਾਨ ਧਨੁਸ਼ ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਖ਼ਾਨਦਾਨੀ ਮਾਹਰ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡਕੇ ਕਿਸੇ ਕੋਲੋਂ ਇਸ ਕਲਾ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੰਨ ਲਵੋ ਉਸ ਵਕਤ ਦਰੋਣਾਚਾਰੀਆ ਜੀ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਮਾਨਤਾ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਏਕਲਵਿਆ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਗੁਰੂ ਧਾਰਨ ਦੀ ਮਨ ਵਿਚ ਧਾਰ ਲਈ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਹੀ, ਉਸ ਟਾਇਮ ਉਹ ਕੌਰਵਾਂ ਪਾਂਡਵਾਂ ਦਾ ਗੁਰੂ, ਦਰੋਣਾਚਾਰੀਆ ਜੀ ਉੱਚ ਕੋਟੀ ਦਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹੈ। (ਜਿਸ ਦੇ ਅੱਗੋ ਦੀ ਅਛੂਤ ਜਾਤੀ ਦੇ ਲੋਕ ਲੰਘ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਸੀ। ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਤਾਂ ਦੂਰ ਗੱਲ ਹੈ।)

ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰੇਗਾ ?

ਅਗਲੀ ਗੱਲ, ਰਾਜ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਦਰੋਣਾਚਾਰੀਆ ਕੋਈ ਆਮ ਤਾਂ ਤੁਰਿਆ ਫਿਰਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ, ਜਿਥੇ ਜੀ ਕਰਿਆ ਅੱਗੇ ਹੋਕੇ ਮਿਲ ਪਿਆ, ਦਰੋਣਾਚਾਰੀਆ ਕੋਲ ਰਾਜ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਉੱਚਾ ਰੁਤਬਾ ਸੀ,ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸੈਨਾ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀ ਚਲਦੇ ਸੀ, ਅਛੂਤ ਤਾਂ ਕੀ, ਕੋਈ ਹੋਰ ਵੀ ਛੇਤੀ ਕਿਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਵੱਡੀ ਪੁੱਛ ਪੜਤਾਲ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਇਕ ਅਛੂਤ ਵਿਆਕਤੀ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਦਰੋਣਾਚਾਰੀਆ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ? ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਤਰਕ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਕਿਤੇ ਸਚਾਈ ਦਿਸਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਮਿਥਿਹਾਸ ਭਾਰੂ ਹੈ, ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਉਸੇ ਤਰਾਂ ਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੇ ਘਰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ, ਕਬੀਰ ਜੀ ਨੂੰ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਦੇ ਪੇਟੋਂ ਪੈਦਾ ਕਰਿਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ ਆਦਿ ਭਗਤਾਂ ਦਾ ਗੁਰੂ ਰਾਮਾਨੰਦ ਜੀ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ:-
ਜੰਗਲਾਂ @ਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਆਦਿ ਵਾਸੀ @ਭੀਲ਼@
ਹੁੰਦੇ ਖ਼ਾਨਦਾਨੀ ਤੀਰ-ਅੰਦਾਜ਼ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤੋ।
ਥੋੜੀ ਉਮਰੇ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਸਿੱਖ ਜਾਂਦੇ,
ਤੀਰ-ਅੰਦਾਜੀ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ @ਰਾਜ਼@ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤੋ।
@ਏਕਲੱਵਯਾ@ ਵੀ ਸੀ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਹੀ ਮੁੰਡਾ,
ਜੀਹਦੀ ਤੀਰ-ਅੰਦਾਜੀ ਤੇ ਸੀ ਨਾਜ਼ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤੋ।
@ਏਕਲੱਵਯਾ@ ਦਰੋਣਾਚਾਰੀਆ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਦਿਉ ਅਗੂੰਠਾ,
ਕਿਉਂ ਉਹਦੇ ਅੱਗੇ ਕਰੂ ਫਰਿਆਦ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤੋ ?
ਜੋ ਸ਼ੂਦਰਾਂ ਦੇ ਪਰਛਾਵਿਆਂ ਤੋਂ ਭਿੱਟੇ ਜਾਂਦੇ,
@ਏਕਲੱਵਯਾ@ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀ ਸੀ ਲਿਹਾਜ਼ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤੋ ?
@ਦੱਕਸ਼ਣਾਂ@ @ਚ @ਅਗੂੰਠੇ@ ਵਾਲੀ ਲੱਗੇ ਝੂਠ ਕਹਾਣੀ,
ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਰਕ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤੋ।

ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਬੁਢਲਾਡਾ 94176 42327

ਕਹਾਣੀ

ਜਯੋਤੀ ਜਗ ਪਈ

ਦਰਸ਼ਨ ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਪਿਤਾ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ।ਉਸ ਦਾ ਪਿਤਾ ਮਿਹਨਤ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਕੇ ਘਰਾ ਦਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਚਲਾਉਂਦਾ । ਦਰਸ਼ਨ ਆਮ ਗ਼ਰੀਬ ਲੜਕਿਆਂ ਵਰਗਾ ਲੜਕਾ ਸੀ ।ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿਚ ਦਰਮਿਆਨੇ ਦਰਜ਼ੇ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੀ ਪਰ ਸੁੱਖ ਸਹੂਲਤਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਘਰ ਤੰਗੀਆਂ ਤੁਰਸੀਆਂ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵੱਲ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇ ਪਾਂਦਾ ।

ਦਰਸ਼ਨ ਨੇ ਪਲੱਸ ਟੂ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਪਹਿਲੇ ਦਰਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ।ਔਖੇ-ਸੌਖੇ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਰਾਜ ਪੱਧਰ ਦੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦਾ ਟੈਸਟ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ।ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਉਹ ਮਿਹਨਤ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਨ ਵੀ ਜਾਂਦਾ ।ਪਿੰਡ ਦੇ ਉਚੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾੜੇ ਮੋਟੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ।ਤਿੰਨ ਭੈਣਾਂ ਤੇ ਇਕੱਲਾ ਭਰਾ ਸੀ ਉਹ ।

ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦੇ ਟੈਸਟ @ਚੋਂ ਦਰਸ਼ਲ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ।ਰੈਂਕ ਹੀ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਦਾ ਸੀ । ਉਹ ਬੜਾ ਮਾਯੂਸ ਹੋ ਗਿਆ ।ਸਭ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਸਿਆ ।ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖੂਬ ਡਾਂਟ ਫਟਕਾਰ ਲਗਾਈ ਸੀ ਕਿ ਤੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਕਿਹੜੇ ਖੋਹਣੇ ਖੋਹ ਲੈਣੇ ਸੀ, ਤੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਮਿਹਨਤ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਿਆ ਕਰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਪਰ ਇਸ ਉਲੂ ਦੇ ਪੱਠੇ ਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾ ਰੁਪਏ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਨੇ ।ਇੱਥੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਵਿਹਲੇ ਧੱਕੇ ਖਾਂਦੇ ਫਿਰਦੇ ਨੇ, ਤੂੰ ਕਿਹੜਾ ਅਫਸਰ ਬਣ ਜਾਣਾ ਏ ।@@

ਉਸ ਰਾਤ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨੀਂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਈ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਉਹ ਜਾਗਦਾ ਰਿਹਾ ।ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਬਿਨਾਂ ਚਾਦਰ-ਸਿਰਾਣੇਂ ਦੇ ਮੰਜੀ ਤੇ ਪਿਆ ਰਿਹਾ ।ਉਹ ਛੱਤ ਤੇ ਬਾਲੇ ਗਿਣ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਵੀ ਬਾਪੂ ਦੇ ਵਾਂਗ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਚਾਕਰੀ ਕਰਾਂਗਾ ।ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਾਂਗਾ ? ਮਾਂ ਮੇਰੀ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਮਾਂਝਦੀ ਰਹੇਗੀ, ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਰਹੇਗੀ ।ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ-ਮਾੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਦੀ ਹੈ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਘਰ ਦਾ ਰੋਟੀ ਟੁਕ ਚਲਦਾ ਹੈ ।ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਨੀ । ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ ।ਕੀ ਉਹ ਕਿਹੜੇ ਹਨ ਜੋ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਚੋਂ ਪਾਸ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ।ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਕੀ ਕਮੀ ਹੈ ।ਉਹ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਸੋਚਦਾ ਰਿਹਾ ।ਉਸ ਦੀ ਨੀਂਦ ਜਿਵੇਂ ਖੰਭ ਲਗਾ ਕੇ ਉਡ ਗਈ ਹੋਵੇ ।ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਸ ਦੇ ਆਪੇ ਦੀ ਜਯੋਤੀ ਜਗ ਪਈ ।ਉਸ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਵਿਚ ਚੜਦੇ ਸੂਰਜ ਦੀ ਲਾਲੀ ਨੇ ਜਨਮ ਲੈ ਲਿਆ ।ਉਸ ਦੀ ਸੋਚ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੱਖਾਂ ਦੇਵੀ ਜਗਣ, ਲੱਗੇ ।ਇਕ ਰੌਸ਼ਨੀ ਉਸ ਦੇ ਹਿਰਦੇ @ਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਪਰਸਿਰਤ ਹੋ ਗਈ ।

ਉਹ ਸਵੇਰੇ ਤੜਕੇ ਉਠਿਆ ।ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਆ ।ਨਹਾਤਾ ਧੋਤਾ, ਤਿਆਰ ਹੋਇਆ । ਉਸ ਦੇ ਬਾਪੂ ਨੇ ਕਿਹਾ, @@ਓਏ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਸਵੇਰੇ ਸਵੇਰੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ ਕਿੱਥੇ ਚਲਿਆ ਏ ? ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਚਲ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ।@@

ਦਰਸਨ ਨੇ ਨਿਰਮਲ ਮਨ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, @@ਬਾਪੂ, ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ।ਮੈਂ ਕਿਤੇ ਕੰਮ ਚਲਿਆ ਵਾਂ ।@@ ਉਹ ਬੇਜ਼ੋਰ ਹੋ ਕੇ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲ ਪਿਆ ।ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਦੇ ਘਰ ਚਲਾ ਗਿਆ ।ਸਰਪੰਚ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਸੀ ।ਰੱਜੇ-ਪੁੱਜੇ ਘਰ ਦਾ ਸੀ ਸਰਪੰਚ ।ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਵੀ ਸੌਖੇ ਘਰ ਦੀ ਪੜੀ ਲਿਖੀ ਔਰਤ ਸੀ ।

ਦਰਸ਼ਨ ਨੇ ਸਰਪੰਚ ਨੂੰ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਕਿਹਾ,@@ਚਾਚਾ, ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਦੇ-ਦੇ ਉਧਾਰੇ, ਤੈਨੂੰ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਕੇ ਦੇ ਦਵਾਂਗਾ ।@@

ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਕਿਹਾ, @@ਓਏ ਦਰਸ਼ਨ ਤੂੰ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਕੀ ਕਰਨੇ ਹਨ ? ਤੈਥੋਂ ਕਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਜਾਣੇ ਨੇ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ।ਤੇਰਾ ਪਿਉ ਦਿਹਾੜੀਆਂ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿਥੋਂ ਦੇਵੇਗਾ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ?

ਦਰਸ਼ਨ ਨੇ ਫਿਰ ਹੱਥ ਜੋੜਦੇ ਸਰਪੰਚ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, @@ ਚਾਚਾ ਮੈਂ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦਾ ਦੁਬਾਰਾ ਟੈਸਟ ਦੇਣਾ ਹੈ ।ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਚਾਚਾ ਮੈਨੂੰ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਦੇ-ਦੇ ।ਤੁਹਾਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਾਪਿਸ ਮੋੜ ਦਵਾਂਗਾ ।ਮੈਂ ਟੈਸਟ ਦੇਣਾ ਏ ਚਾਚਾ ।@@

ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਕਿਹਾ, @@ਜਾ-ਜਾ ਕੇ ਅਪਣੇ ਪਿਉ ਨਾਲ ਮਿਹਨਤ-ਮਜਦੂਰੀ ਕਰ ਜਾਕੇ । ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦੇ ਟੈਸਟ @ਚੋਂ ਤੂੰ ਅੱਗੇ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਏ ।ਤੂੰ ਪਾਸ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ? ਜਾ ਮਿਹਨਤ-ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰ ਜਾ ਕੇ ।ਓਧਰ ਕੋਠੇ-ਕੋਠੇ ਜਿੱਡੀਆਂ ਤੇਰੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਜਵਾਨ ਹਨ ।ਦਿਹਾੜੀ-ਧੱਪਾ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਪੀਲੇ ਕਰਨ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਕਰ ਜਾ ਕੇ@@ । ਪਰ ਦਰਸ਼ਨ ਲੇ ਇੱਕ ਲਿਲਕੜੀ ਇਕ ਤਰਲਾ ਲੈਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, @@ਚਾਚਾ, ਰੱਬ ਦੀ ਸਹੁੰ, ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਸਿਰਫ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਦੇ-ਦੇ ।ਪਾਈ-ਪਾਈ ਚੁ ਦੇਵਾਂਗਾ ਚਾਚ ।ਸਰਪੰਚ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜੀ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ,@@ਦੇ ਦਵੋ ਮੁੰਡੇਨੂੰ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ, ਕਿਹੜੀ ਆਿਖ਼ਰ ਆ ਗਈ ਏ ।ਹੁੰਦਾ ਫੇਲ੍ਹ ਤਾਂ ਹੋ ਜਾਏ ।ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਨਾਲ ਕਿਹੜਾ ਫ਼ਰਕ ਪੈਣ ਲੱਗਾ ਏ ।ਸ਼ਾਇਦ ਵਿਚਾਰਾ ਪਾਸ ਹੋ ਜਾਵੇ ।@@

ਬਲਵਿੰਦਰ ਬਾਲਮ
ਉਂਕਾਰ ਨਗਰ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ (ਪੰਜਾਬ)
ਮੋਬਾਈਲ : 98156-25409

ਰਿਸ਼ਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, @@ ਚਾਚੀ ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਅਹਿਸਾਨ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਨਹੀਂ ਭੁਲਾਂਗਾ ।ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਦਿਉ ।ਆਿਖ਼ਰ ਸਰਪੰਚਣੀ ਨੇ ਜ਼ੋਰਾ-ਜ਼ੋਰੀ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ।

ਬਸ ਫੇਰ ਕੀ ਸੀ ।ਦਰਸ਼ਨ ਨੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦੇ ਟੈਸਟ ਦਾ ਦਾਖਲਾ ਭਰ ਦਿੱਤਾ । ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦਾ ਟੈਸਟ ਹੋਣਾ ਸੀ ।ਉਸ ਦਾ ਪਿਤਾ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਸਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਪਰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਮਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੇ ਉਹ ਚੁੱਕ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ।ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਦੀ ਜਯੋਤ ਜਗ ਚੁੱਕੀ ਸੀ । ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਰੀ-ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਨੀਂਦ ਨਾ ਆਉਂਦੀ । ਉਹ ਸਾਰਾ-ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਤੇ ਸਾਰੀ-ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ ਖੁੱਭਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ।ਨੀਂਦ ਉਸ ਦੀ ਖੰਭ ਲਗਾ ਕੇ ਉਡ ਗਈ ਸੀ ।ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਉਹ ਰਾਤ ਨੂੰ ਘੰਟਾ-ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ ਸੌਂਦਾ ਹੋਵੇ ।ਦਿਨ-ਰਾਤ ਇੱਕ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਬੰਦ ।ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇੱਕ ਸੰਘਰਸ਼, ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਸੰਪੂਰਨ ਕਰਮ ਵਿਚ ਬਦਲ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ ।

ਆਿਖ਼ਰ ਟੈਸਟ ਦਾ ਦਿਨ ਆ ਗਿਆ । ਉਸ ਦਾ ਟੈਸਟ ਚੰਗਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ।ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਉ ਨਾਲ ਮਿਹਨਤ ਮਜਦੂਰੀ ਕਰਨ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਜੇ ਪਾਸ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਸਰਪੰਚ ਦੇ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਦੇਣੇ ਹਨ ।

ਕੁਝ ਹਫਤਿਆਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ ਦੀ ਕਾਰ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਘਰ ਅੱਗੇ ਆ ਖੜੀ ਹੋਈ ।ਦਰਸ਼ਨ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਬਾਪੂ ਪਿੰਡ @ਚ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਕੇ ਘਰ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਆਏ ਸੀ ।ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਦੇ ਖਟਪਟਾਉਣ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਪਿਤਾ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ ।

ਕਾਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, @@ਦਰਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ ਇਥੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ?@@ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ, @@ਹਾਂ ਜੀ ਸਾਬ, ਇਥੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ।@@ ਏ ਕਹਿ ਕੇ ਉਹ ਅੰਦਰ ਦੌੜ ਆਇਆ, @ਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, @@ਓਏ ਕੀ ਕਰਨਾਮਾਂ ਕਰਕੇ ਆਇਆ ਹੇਂ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਲੋਕ ਵੱਡੀ ਸਾਰੀ ਗੱਡੀ @ਚ ਤੈਨੂੰ ਲੈਣ ਆਏ ਨੇ ।ਕੀ ਕਰਕੇ ਆਇਆ ਏ ਬਾਹਰ । ਦਰਸ਼ਨ ਉਸ ਕੇ ਬਾਹਰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਲੋਕ ਅੰਦਰ ਆ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, @@ਕਾਕਾ, ਦਰਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ ਤੇਰਾ ਹੀ ਨਾਮ ਹੈ ? ਤੁਸੀਂ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਦੇ ਟੈਸਟ @ਚੋਂ ਰਾਜ @ਚੋਂ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ @ਤੇ ਆਏ ਹੋ ।ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਲਿਖਣ ਆਏ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅਪਣੀਆਂ ਕੁਝ ਫੋਟੋ (ਤਸਵੀਰਾਂ) ਦੇਵੋ । ਰਾਜ ਭਰ @ਚੋਂ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ @ਤੇ ਆਇਆ ਹਾਂ ।ਦਰਸ਼ਨ ਸੁਣ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਸੀ ।ਉਸ ਨੂੰ ਇਤਬਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਿਹਾ ।ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦੌੜ ਗਈ ।ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਰੋਂਗਟੇ ਖੜੇ ਹੋ ਗਏ ।ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਹਵਾ ਵਿਚ ਉਡ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ।ਉਸ ਦਾ ਬਾਪੂ ਜਿਵੇਂ ਦਿਨ ਤਾਰੇ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ।ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ, ਉਸ ਦੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੋ ਗਈਆਂ ।ਜਿਵੇਂ ਖੁਸ਼ੀ ਅਭਿਵਿਅਕਤ ਕਰਨੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋਵੇ ।ਕੋਈ ਠੰਡੀ ਹਵਾ ਵਾਲੀ ਅਚਾਨਕ ਖਿੜਕੀ ਖੁਲ੍ਹ ਗਈ ਹੋਵੇ ।ਜੋ ਰੱਬ ਤੋਂ ਮੰਗਿਆ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਨਾਲ ਰੱਬ ਨੇ ਅਚਾਨਕ ਝੋਲੀ ਭਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ।ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਸਾਗਰ ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦ ਤਰਦੀਆਂ ਮਛਲੀਆਂ ਵਾਂਗ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ।ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਅਲੋਕਿਕ ਖੁਸ਼ਬੂ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਪਸਰ ਗਿਆ ।ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਫੈਲ ਗਈ ।ਕਣ-ਕਣ ਸੁਗੰਧਿਤ ਕਰ ਗਈ ।ਜਦ ਸਰਪੰਚ ਤੇ ਸਰਪੰਚਣੀਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ।ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਘਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਉਚੀ ਜਿਹੀ ਕਿਹਾ, @@ਓਏ ਮੰਡਿਓ, ਢੋਲ ਲਿਆਉ ਓਏ ।ਢੋਲ ਦੇ ਢਗੇ ਅਸਮਾਨ ਨੂੰ ਛੂਹ ਗਏ ।ਦੇ ਭੰਗੜ ਤੇ ਭੰਗੜ ।ਸਰਪੰਚ, ਸਰਪੰਚਣੀ, ਪੰਚ ਕੀ ਸਾਰਾ ਨੱਚ ਉਠਿਆ ।ਸਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਲੱਡੂ ਵੰਡੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ।ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਰਸ਼ਨ ਨੇ ਸਰਪੰਚਣੀ ਦੇ ਪੈਰ੍ਹੀ ਹੱਥ ਲਾਏ, ਉਸ ਨੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ, ਪਿਆਰ ਦਿੱਤਾ ।ਸਰਪੰਚ ਨੇ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲਗਾ ਲਿਆ ।ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਂਅ ਰੌਸ਼ਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਏ ਤੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ।ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਹਿਰਦੇ ਦੀ ਲੋਅ ਨੇ ਸੰਘਰਸ਼, ਸ਼ਕਤੀ ਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਤਪਸਿਆ ਨੂੰ ਸਾਰਥਿਕ ਰੂਪ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਨਾਲ ਇਲਾਕਾ ਜਮਗਾਉਂਦਾ ਰਵੇਗਾ ।

ਘੜੱਮ ਚੌਧਰੀਆਂ ਹੱਥੋਂ ਹੁੰਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਦੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ

ਸਾਹਿਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਤ- ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਦਰਜ਼ਾ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ/ ਉੱਚਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਆਪਣੀ ਮਾਤ- ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਮੁਨਕਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਤੋਂ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ/ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਆਪਣੀ ਮਾਤ-ਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ! ਉਹ ਕੌਮਾਂ ਨਹੀਂ ਮੁੱਕਦੀਆਂ। ਖ਼ੈਰ,

ਪੰਜਾਬ ਨਾਲੋਂ ਸਿਆਸੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ 01 ਨਵੰਬਰ 1966 ਵਿੱਚ ਵੱਖ ਹੋਏ ਸੂਬੇ ਹਰਿਆਣੇ ਅੰਦਰ ਇਸ ਵਕਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰਾ ਵੱਸਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਤੂ ! ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾੜੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਹਰਿਆਣੇ ਅੰਦਰ ਪੰਜਾਬੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਦਾ ਹਸ਼ਰ ਦਿਨੋਂ- ਦਿਨ ਮਾੜਾ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਖਾਸ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਰਿਆਣੇ ਅੰਦਰ ਪੰਜਾਬੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਦਾ ਘਾਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਜਿ ?ਮੇਵਾਰ ਹਨ ਉੱਥੇ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵੀ ਕਸੂਰਵਾਰ ਹਨ। ਅੱਜ ਦੇ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਉਹਨਾਂ 'ਘੜੱਮ ਚੌਧਰੀਆਂ' ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਹੜੇ ਮਾਂ- ਬੋਲੀ ਦੇ ਰੁਲ਼ਣ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਕਸੂਰਵਾਰ ਹਨ।

ਡਾ: ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿੰਘ ਰਾਠੌਰ
ਸੰਪਰਕ: 90414-98009

ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਪ੍ਰਤੀ ਫਿਕਰਮੰਦ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿੰਨੇ ਕੁ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਕਰਮੰਦ ਹਨ ਉਹ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ, ਨਕਲੀ ਬੁਧੀਜੀਵੀਆਂ ਅਤੇ ਘੜੱਮ ਚੌਧਰੀਆਂ ਦੇ ਮੱਕੜਜਾਲ਼ ਵਿੱਚ ਘਿਰੇ ਹੋਏ ਹਨ/ ਅਸਹਿਜ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਪੂ ਬਣੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ (ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਖੁਦ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ) ਸਿਰਫ਼ ਚੌਧਰ ਦੀ ਭੁੱਖ ਖ਼ਾਤਰ ! ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ- ਬੋਲੀ ਦਾ ਘਾਣ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ/ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਹੱਦ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮਾਤ- ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਦਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਚਲਾ ਰਹੇ 'ਚੌਧਰੀ' ਆਪਣੀ ਹੀ ਮਾਂ- ਬੋਲੀ ਦੇ ਸੱਕੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਅਜਿਹੇ ਘੜੱਮ ਚੌਧਰੀ ਆਪਸੀ ਖਿੱਚਤਾਣ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਲਝੇ ਹੋਏ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਸਾਹਿਤਕਾਰ/ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੰਜਾਬੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਖ਼ਾਤਰ ! ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਕਾਰਜ ਆਰੰਭ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ 'ਘੜੱਮ ਚੌਧਰੀਆਂ' ਦਾ ਇਹ ਟੋਲਾ ਉਸਦੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ / ਕਿਰਦਾਰ- ਕੁਸ਼ੀ ਆਰੰਭ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿ ਉਸ ਸਾਹਿਤਕਾਰ/ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਟੁੱਟ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਚੌਧਰੀਆਂ ਵਾਂਗੂ ਚੁੱਪਚਾਪ ਆਪਣੇ ਘਰ ਬੈਠ ਜਾਵੇ। ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇੰਝ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਦਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਨੁਕਸਾਨ ਇਹਨਾਂ 'ਘੜੱਮ ਚੌਧਰੀਆਂ' ਕਰਕੇ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਚੌਧਰੀ ਸੈਮੀਨਾਰਾਂ, ਕਵੀ ਦਰਬਾਰਾਂ, ਸਾਹਿਤਕ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿੱਚ'ਪਹਿਲੀ' ਲਾਈਨ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ/ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਜਗ੍ਹਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਚਾਹੇ ਮਾਂ- ਬੋਲੀ ਦਾ ਗਲ਼ਾ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਘੁੱਟਿਆ ਜਾਵੇ ? ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲੈਣਗੇ। ਫੇਰ ਅਸੀਂ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ? ਇਸ ਸਮੇਂ ਹਰਿਆਣੇ ਅੰਦਰ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਕਲਮ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਰ ਸਾਲ ਲਗਭਗ 10 ਤੋਂ 12 ਕਿਤਾਬਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸਿ ?ਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੰਨੇ ਕੁ ਹੀ ਆਰਟੀਕਲ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ, ਰਸਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰੰਤੂ ! ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ- ਬੋਲੀ ਦੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਤਨਖ਼ਾਹਾਂ ਲੈ ਰਹੇ 'ਘੜੱਮ ਚੌਧਰੀ' ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਭੰਡਣ/ ਨਿੰਦਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ। ਹਾਂ, ਜਿਹੜਾ ਕੋਈ ਕਰਨ ਲਈ ਸੋਚਦਾ ਵੀ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਡੇਗਣ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰਨ/ ਵਿਉਂਤ ਘੜਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ! ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਕੋਈ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਪੁੱਟਣਗੇ। ਖ਼ੈਰ,

ਹਰਿਆਣਾ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਖ਼ੇਤਰ ਭਾਵੇਂ ਛੋਟਾ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ! ਇੱਥੇ ਹਰ ਜਿ ?ਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਾਹਿਤਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ! ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਵੇਂ ਸਾਹਿਤਕਾਰ/ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਉੱਪਰਾਲੇ ਭਾਵੇਂ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ ਉੱਪਰ ਕਾਰਗਰ ਸਾਬਿਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ! ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਉਂਨਾ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਾ ਪਾਉਂਦੇ ਜਿੰਨਾ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ/ ਜਿੰਨਾ ਇਸ ਵਕਤ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

ਹਰਿਆਣੇ ਅੰਦਰ ਪੰਜਾਬੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਉੱਪਰ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਰਸਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਵੀ 'ਕਲਮਕਾਰ' ਵੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਹੀ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਕਲਮਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ 'ਘੜੱਮ ਚੌਧਰੀਆਂ' ਦੀਆਂ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀਆਂ ਦਾ ਅਕਸਰ ਹੀ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤੇ ਕਲਮਕਾਰ ਇਸ ਖ਼ੇਤਰ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾ ਕਰ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਕਲਮਕਾਰ ਇਸ ਖ਼ੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ।

ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਜੇਕਰ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹਨਾਂ ਘੜੱਮ ਚੌਧਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨੱਥ ਪਾਉਣ; ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਕਰ ਨਵੇਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੀ ਇਸ ਖ਼ੇਤਰ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾ ਕਰ ਲੈਣਗੇ ਫਿਰ ਹਰਿਆਣੇ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ? ਦੂਜੀ ਗੱਲ, ਕੁਰਸੀ ਜਾਂ ਚੌਧਰ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ! ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨਾਲ ਗੱਦਾਰੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਗੁਨਾਂਹ ਹੈ। ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮਾਂ- ਬੋਲੀ ਦੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਜੇਕਰ ਘਰ ਦਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਖ਼ੁਦ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਇਖ਼ਲਾਕੀ ਜਿ ?ਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉੱਪਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਇਹ ਤੱਥ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗੋਚਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਰਿਆਣੇ ਅੰਦਰ ਪੰਜਾਬੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਦੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਜਿ ?ਮੇਵਾਰ ਹਨ ਉੱਥੇ ਹੀ 'ਘੜੱਮ ਚੌਧਰੀ' ਵੀ ਕਸੂਰਵਾਰ ਹਨ। ਸਾਹਿਤ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਉਦੋਂ ਪ੍ਰਫੁਲਿੱਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਵਰਗ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦੇਵੇ, ਵਿਦਿਆਰਥੀ / ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਵਰਗ ਸਾਰਥਕ ਯਤਨ ਕਰੇ ਅਤੇ ਅਵਾਮ (ਜਨਤਾ) ਸਾਥ ਦੇਵੇ। ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਕਾਰਜ ਇੱਕੋ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੋਣ ਤਾਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਬੋਲੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਤਾਕਤ ਉਸ ਜ਼ੁਬਾਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਪਰ ! ਪੰਜਾਬੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਾਰਜ ਕਦੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ? ਇਹ ਅਜੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਕੁੱਖ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਸਿੱਖਿਆ ਢਾਚੌ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ

ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਰਹੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ।ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਆਦਾਤਰ ਉਹ ਬੱਚੇ ਪੜਦੇ ਹਨ।ਜਿੰਨਾਂ ਦੇ ਮਾਪੇ ਪਰਾਈਵੇਟ ਸਕੂਲ ਦਾ ਖਰਚ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ।ਜਿਆਦਾਤਰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਾਪੇ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।ਇਹ ਮਾਪੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪ ?ਤੀ ਬਹੁਤੇ ਗੰਭੀਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ।ਕਿਉਂਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆ ਦੀ ਪੜਾਈ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਫਿਕਰ ਰੋਜੀ ਰੋਟੀ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਪੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਤੇ ਲਾ ਲੈਂਦੇਂ ਹਨ। ਬੱਚਾ ਕਿੰਨੇ ਦਿਨ ਸਕੂਲ ਨਹੀ ਗਿਆ ਪੜਾਈ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਬਾਰੇ ਇਹ ਬੇਪਰਵਾਹ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਦੋ ਬੱਚਾ ਕਾਫ਼ੀ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਸਕੂਲ ਜਾਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਿਲੇਬਸ ਇੰਨਾ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਚੁੱਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੋਲੀ - ਹੋਲੀ ਪੜਾਈ ਬੱਚੇ ਦੀ ਸਮਝ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਂ ਜਾਦੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜਾਈ ਸਿਲੇਬਸ ਅਨੁਸਾਰ ਤੇ ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਪੋਜੈਕਟ ਲਿਆ ਕੇ ਕਰਵਾਈ ਜਾਦੀਂ ਹੈ। ਜਿਆਦਾ ਵਧੀਆ ਹੋਵੇਂ ਜੇਕਰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਬੱਚੇ ਦੀ ਸਮਝਣ ਸਕਤੀ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਰੋਜਾਨਾਂ ਨਵੇਂ - ਨਵੇਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਤਜਰਬਿਆਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।ਜੇਕਰ ਅਧਿਆਪਕ ਪੜਾਉਣ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਬੱਚੇ ਦੀ ਸਮਝਣ ਸਕਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਪੜਾ ਸਕੇਗਾ।ਮਹਿਕਮੇ ਵੱਲੋਂ ਲਗਭਗ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਡਾਕਾਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾਂ ਮੰਗ ਲਈਆਂ ਜਾਦੀਆਂ ਹਨ।ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਬੱਚਿਆ ਤੋਂ ਹੱਟ ਕੇ ਡਾਕ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਤੇ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਆਦਾਤਰ ਡਾਕ ਤੁਰੰਤ ਮੰਗੀ ਜਾਦੀ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਧਿਆਪਕ ਦਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੀਰਡ ਲੱਗਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮਿਡ ਡੇ ਮੀਲ, ਐਸ .ਐਮ .ਐਸ .ਕਮੇਟੀ, ਇਮਾਰਤ ਬਣਾਉਣ ਤੇ ਰਿਪੇਅਰ ਕਰਨਾ,ਰੰਗ ਰੋਗਨ ਕਰਵਾਉਣਾ, ਸਕੂਲ ਲਈ ਸਮਾਨ ਦੀ ਖਰੀਦੋ ਫਰੋਖਤ ਕਰਨਾ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵਰਦੀਆਂ ਖਰੀਦਣਾਂ ਬੀ.ਐਲ.ਓ ਆਦਿ ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਕੰਮ ਅਧਿਆਪਕ ਦਾ ਧਿਆਨ ਉਸਦੇ ਅਸਲੀ ਮਕਸਦ ਤੋਂ ਭਟਕਾਉਦੇਂ ਹਨ। ਸਕੂਲ ਦੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਬਣਾਉਣ ਰਿਪੇਅਰ ਆਦਿ ਦਾ ਕੰਮ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਹਿਕਮੇ ਜਿਵੇ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ .ਡੀ ਆਦਿ ਕੋਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰਇਮਰੀ - ਮਿਡਲ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਲਰਕ ਦੀ ਆਸਾਮੀ ਦੇ ਦੇਵੇ ਜੋ ਕਿ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦਾ ਮਾਹਿਰ ਹੋਵੇ। ਸਕੂਲ ਦੀ ਸਮੂਹ ਡਾਕ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਸ ਦੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਅਧਿਆਪਕ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਟਾਈਮ ਦੇ ਸਕਣ। ਇਸ ਤਰਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰਾ ਨੂੰ ਰੋਜਗਾਰ ਵੀ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗਾ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕਾਂ, ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ,ਸਫਾਈ ਕਰਮੀਆਂ ,ਚੌਕੀਦਾਰਾ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਖਾਲੀ ਹਨ। ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਾਲਾਂਬੱਧੀ ਸਕੂਲ ਸਟਾਫ ਨੂੰ ਪੇਰਸਾਨੀ ਝੱਲਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਰਦੀਆਂ-ਗਰਮੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਮੋਸਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕਲਾਸਾਂ ਕਮਰਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਸਰਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਮਰੇ ਹੱਦੋਂ ਵੱਧ ਠਰ ਜਾਦੇਂ ਹਨ ਤੇ ਗਰਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਈਟ ਨਾ ਆਉਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਕਮਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣਾ ਹੋਰ ਵੀ ਔਖਾ ਹੋ ਜਾਦਾ ਹੈ। ਮਹਿਕਮੇ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਆਵਾਜ਼ ਵਾਲੇ ਜਰਨੇਟਰ ਅਣਵਾਟਰ ਅਤੇ ਜਰਨੇਟਰ ਤੇ ਤੇਲ ਪਵਾਉਣ ਲਈ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਾਂਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਵਧੀ ਹੋਈ ਗਰਮੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਏ.ਸੀ ਦੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਕਲਾਸ ਰੂਮ ਵਿੱਚ ਲੱਗਿਆ ਏ .ਸੀ 40-50 ਬੱਚਿਆ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਏ .ਸੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਉਪਲੱਬਧ ਹੈ। ਚਾਹੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਜ਼ਮ 1-2 ਹੀ ਹੋਣ। ਸਿੱਖਿਆ ਤਜਰਬਿਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਅਤੇ ਕਾਗਜ਼ੀ ਕਾਰਵਾਈ ਘੱਟ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਕੰਮ ਦੀ ਸਮਾਂ ਸਾਰਨੀ ਤੇ ਵੰਡ ਦਾ ਕੈਲੰਡਰ ਸਾਲ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੇ ਹੀ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵੀ ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੇ ਮਿਲਣਿਆ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਗਿਰਾਵਟ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਗਿਰਾਵਟ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਜਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜਮੀਨੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਵਿਚਰ ਰਹੇ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਢੁੱਕਵੀ ਪੋਲਸੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਅਧਿਆਪਕ ਤਨਾਅ ਮੁਕਤ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੜਾ ਸਕਣ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਪੜਾਈ ਨੂੰ ਬੋਝ ਨਾ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਾਲ ਪੜ ?ਸਕਣ।

ਗੁਰਿੰਦਰ ਕਲੇਰ
ਮੋਬਾਈਲ ਨੰਬਰ 9914538888

Preetnama
ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ
ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ
Khara Sach
On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM
Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180
Vol 4, Issue 276
Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com
31 OCT TO 06 NOV , 2024

Japan Itinerary

10 DAYS TRIP

OSAKA — DAY 7

- Breakfast in hotel & Meet English Speaking Guide
- Checkout & proceed for Osaka castle & Nishimonaru Garden
- Visit Abeno Harukas
- Free time at Dotonbori street & Dinner at Indian Restaurant
- After sightseeing drop at Mishima station
- After dinner transfer to Hotel & check in

OSAKA — DAY 8

- Breakfast in hotel & Meet English Speaking Guide
- Transfer to Shin Osaka station & Board Bullet train to Hiroshima
- Upon arrival at Hiroshima visit Itsukushima shrine by ferry
- Visit Peace Park Memorial
- Visit Atomic Bomb Dome, later board Bullet train to Shin Osaka
- Dinner at Indian Restaurant in Osaka after dinner transfer to Hotel

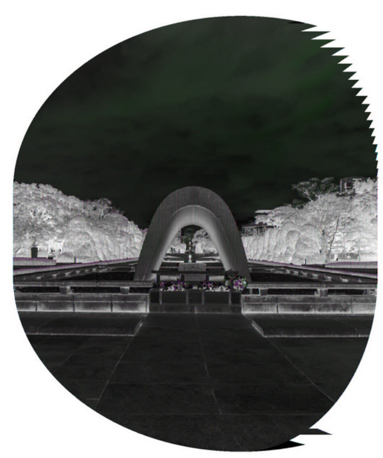

OSAKA — DAY 9

- Breakfast in hotel and have morning free for leisure
- Meet our guide and proceed for shopping tour at Dotonbori/Shinsaibashi
- Dinner at Indian Restaurant.
- After dinner transfer to Hotel

OSAKA — DAY 10

- Breakfast in hotel
- Checkout From hotel
- Transfer to Osaka kansai international Airport
- Board Flight, and Bring Sweet memories to home

ਪ੍ਰੀਤ ਫੁਲਵਾੜੀ

ਇਸ ਵਾਰ ਦੀਵਾਲੀ

ਦੀਵਾਲੀ ‘ਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਲਈਏ,
ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਮੰਗ ਲਈਏ ਮਾਫ਼ੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਖੁਦ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦੇਈਏ,
ਦਿਲਾਂ ‘ਚ ਪਿਆਰ ਬੋਲਾਂ ‘ਚ ਨਿਮਰਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਈਏ,
ਇਸ ਵਾਰ ਦੀਵਾਲੀ ਨਵੇਂ ਅੰਦਾਜ ਨਾਲ ਮਨਾਈਏ।

ਜੇ ਚਲਦੇ ਜਮੀਨੀ ਨੇ ਵਿਵਾਦ ਰੌਲਾ ਬਹਿ ਕੇ ਨੰਬੇੜ ਲਓ,
ਖੋਲੋ ਪਿਆਰ ਲਈ ਬੂਹੇ ਨਫ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਲਈ ਭੇੜ ਲਓ,
ਸਭ ਗਿਲੇ-ਸ਼ਿਕਵੇ ਮਿਟਾ ਕੇ ਸਭ ਨੂੰ ਮਨੋਂ ਅਪਣਾਈਏ,
ਇਸ ਵਾਰ ਦੀਵਾਲੀ ਨਵੇਂ ਅੰਦਾਜ ਨਾਲ ਮਨਾਈਏ।

ਧੀਆਂ-ਪੁੱਤਾਂ,ਮਾਪਿਆਂ ਅੱਗੇ ਜੋ ਪੀਵੇ ਕਾਹਦਾ ਉਹ ਬੰਦਾ,
ਬਹੁਤੇ ਘਰਾਂ ‘ਚ ਕਲੇਸ਼ ਦਾ ਤਾਂ ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦਾ,
ਮਾਰੂ, ਅੱਜ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਪੀਣੀ ਸੌਂਹ ਇਹ ਪਾਈਏ,
ਇਸ ਵਾਰ ਦੀਵਾਲੀ ਨਵੇਂ ਅੰਦਾਜ ਨਾਲ ਮਨਾਈਏ।

ਮਾਪੇ ਤਾਂ ਅੱਡ ਹੋ ਜਾਣ ਬੱਚੇ ਵਿਚ ਵਿਚਾਲੇ ਰਹਿਣ ਪਿਸਦੇ,
ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਲਾਕਾਂ ਦੇ ਜਵਾਕਾਂ ‘ਤੇ ਪੈਂਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦੇ,
ਪਿਛਲੇ ਝਗੜਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਇੱਕ ਹੋ ਜਾਈਏ,
ਇਸ ਵਾਰ ਦੀਵਾਲੀ ਨਵੇਂ ਅੰਦਾਜ ਨਾਲ ਮਨਾਈਏ।

ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਦਰਜੇ,
ਉਹ ਇਨਸਾਨ ਨਹੀਂ ਜਿਹੜੇ ਘਾਣ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਕਰਦੇ,
ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਧਰਮ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉੱਠ ਤਿਓਹਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖਾਸ ਬਣਾਈਏ,
ਇਸ ਵਾਰ ਦੀਵਾਲੀ ਨਵੇਂ ਅੰਦਾਜ ਨਾਲ ਮਨਾਈਏ।

ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਘੁੰਨਸ
ਮੋ 97795-20194

.ਗ਼ਜ਼ਲ

ਸੂਲਾਂ ਉੱਤੇ ਜਿਹੜੇ ਪੈਰ ਟਿਕਾਵਣਗੇ,
ਉਹ ਬੰਦੇ ਹੀ ਸਾਡਾ ਸਾਥ ਨਿਭਾਵਣਗੇ।
ਉਹਨਾਂ ਖ਼ੁਦ ਵੀ ਸੜ ਕੇ ਸੁਆਹ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹੈ,
ਜਿਹੜੇ ਨਫਰਤ ਦੀ ਅਗਨੀ ਫੈਲਾਵਣਗੇ।
ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਢੋਈ ਨ੍ਹੀ ਮਿਲਣੀ,
ਜਿਹੜੇ ਬੰਦੇ ਹੱਕ ਪਰਾਇਆ ਖਾਵਣਗੇ।
ਰੱਜੇ ਤਾਂ ਸੁੱਖ ਦੀ ਨੀਂਦੇ ਸੌਂ ਜਾਵਣਗੇ,
ਪਰ ਭੁੱਖੇ ਰੋਟੀ ਖਾਤਰ ਕੁਰਲਾਵਣਗੇ।
ਲੋਕ ਖ਼ੁਦਾ ਵਾਂਗਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੂਜਣਗੇ,
ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰਾਹ ਨੂੰ ਰੁਸ਼ਨਾਵਣਗੇ।
ਆਪਣਾ ਵਤਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਨੋਂ ਪਿਆਰਾ ਹੈ,
ਉਹ ਇਸ ਦੀ ਖਾਤਰ ਫਾਂਸੀ ਚੜ੍ਹ ਜਾਵਣਗੇ।
ਉੱਥੇ, ਉੱਥੇ ਚਾਨਣ ਹੁੰਦਾ ਜਾਵੇਗਾ,
ਜਿੱਥੇ, ਜਿੱਥੇ ਚੰਗੇ ਬੰਦੇ ਜਾਵਣਗੇ।
ਉਹ ਜੁੱਗ ਆਖਰ ਆ ਕੇ ਰਹਿਣਾ ਹੈ ‘ਮਾਨਾ’,
ਜਦ ਭੁੱਖੇ ਵੀ ਰੱਜ ਕੇ ਰੋਟੀ ਖਾਵਣਗੇ।

ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ
ਸਲੋਹ ਰੋਡ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ-9915803554

ਦਿਵਾਲੀ

ਅੱਜ ਦਿਵਾਲੀ ਆਈ ਹੈ
ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਢੇਰ ਲਿਆਈ ਹੈ
ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਖ਼ੂਬ ਸਫਾਈ ਹੈ
ਅੱਜ ਦਿਵਾਲੀ ਆਈ ਹੈ
ਸੋਹਣੇ ਸੋਹਣੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾਵਾਂਗੇ
ਰਲ ਦੀਵੇ ਖ਼ੂਬ ਜਗਾਵਾਂਗੇ
ਵੱਖਰੀ ਵੱਖਰੀ ਖ਼ੂਬ ਮਠਿਆਈ ਹੈ
ਅੱਜ ਦਿਵਾਲੀ ਆਈ ਹੈ
ਪਟਾਕੇ ਬਿਲਕੁੱਲ ਨਾ ਮਚਾਵਾਂਗੇ
ਹਵਾ ਨੂੰ ਦੂਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਵਾਂਗੇ
ਘਰ ਵੀ ਖ਼ੂਬ ਰੁਸਨਾਇਆ ਹੈ
ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਚਾਨਣ ਚੜ ਆਇਆ ਹੈ
ਨੂਰ ਅਵਲੀਨ ਨੇ ਹੱਟ ਜਗਾਈ
ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਦਿਵਾਲੀ ਦੀ ਵਧਾਈ

ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਜਖਵਾਲੀ(ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ)
ਮੋਬਾਇਲ:-98550 36444

ਹਾਉਮੈਂ

ਹੱਸ ਕੱਟ ਯਾਰਾਂ ਦਿਨ ਜਿੰਦਗੀ ਦੇ ਚਾਰ
ਪਤਾ ਨੀ ਜਾਣਾ ਕਦ ਭੌਰ ਡਾਰੀ ਮਾਰ
ਫੇਰ ਜੱਗ ਤੇ ਨੀਂ ਆਉਣਾ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ
ਹਊਮੈਂ ਈਰਖਾ ਤੇ ਗੁੱਸਾ ਮਨ ਚੋਂ ਨਿਕਾਰ।
ਮਾਇਆ ਨਾਲ ਨਾ ਜਾਣੀ ਖਸਮਾਂ ਨੂੰ ਖਾਣੀ
ਖਾਲੀ ਆਏ ਖਾਲੀ ਜਾਣਾ ਗੀਤ ਹੈ ਪੁਰਾਣੀ
ਏਥੇ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਣਾ ਦੇਣਾ ਲੈਣਾ ਉਧਾਰ
ਹਊਮੈਂ ਈਰਖਾ ਤੇ ਗੁੱਸਾ ਮਨ ਚੋਂ ਨਿਕਾਰ।
ਮੇਹਨਤ ਨਾਲ ਕਰ ਬੰਦਿਆਂ ਕਮਾਈ
ਧੰਦੇ ਦੋ ਨੰਬਰ ਦੇ ਛੱਡ ਵਹਿਮ ਮਨੋਂ ਕੱਢ
ਮਾਰੀ ਜਾਵੇ ਜੀਵ ਜੰਤੂ ਨਾਲ ਹਥਿਆਰ
ਹਊਮੈਂ ਈਰਖਾ ਤੇ ਗੁੱਸਾ ਮਨ ਚੋਂ ਨਿਕਾਰ।
ਧਰਮਾਂ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਲੜਾਈ ਛੱਡਦੇ
ਇਹ ਕੂੜ ਪਸਾਰੇ ਵਾਲਾ ਜੂੜ ਵੱਡਦੇ
ਸੁਖਚੈਨ,ਮੌਤ ਰਕਾਨ ਅੱਗੇ ਜਾਣਾ ਹਾਰ
ਹਊਮੈਂ ਈਰਖਾ ਤੇ ਗੁੱਸਾ ਮਨ ਚੋਂ ਨਿਕਾਰ।

ਸੁਖਚੈਨ ਸਿੰਘ, ਠੱਠੀ ਭਾਈ,
00971527632924

ਦੀਵਾਲੀ

ਚਾਅ, ਰੀਝਾਂ ਤੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਵੰਡਦੀ ਆਉਂਦੀ ਏ ਦੀਵਾਲੀ।
ਸ਼ਾਲਾ ਸਭ ਲਈ ਖੈਰਾਂ ਮੰਗੀਏ ਬਣ ਕੇ ਆਪ ਸਵਾਲੀ।
ਕੜਵਾਹਟਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਪਾਈਏ ਸਾਂਝਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਬਾਤ,
ਬੇਸ਼ਕੀਮਤੀ ਇਹ ਮੌਕੇ ਕਿਤੇ ਲੰਘ ਨਾ ਜਾਵਣ ਖਾਲੀ।

ਡਾ. ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ
9878883680

.ਗ਼ਜ਼ਲ

ਮਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀਂ ਚੰਗੀ ਹੈ ਅਪਣੀਂ ਚਾਰ ਦਿਵਾਰੀ।
ਲੂਣੀਂ ਮਿੱਸੀ ਰੋਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਇਕ ਯਾਰੀ।
ਪੈਸੇ ਦੇ ਨਾਲ, ਆਕੜ ਦੇ ਨਾਲ, ਸ਼ੁਹਰਤ ਨਾਲ ਨਈਂ ਮਿਲਦੀ,
ਭੈਣ ਭਰਾਵਾਂ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ, ਯਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਰਦਾਰੀ।
ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਮੱਧ ਵਰਗ ’ਚੋਂ ਉਠਦੀ ਇੱਕ ਕਰਾਂਤੀ,
ਅਕਸਰ ਸੁੱਕੇ ਹੋਏ ਘਾਹ ’ਚੋਂ ਉਠਦੀ ਹੈ ਚਿੰਗਾਰੀ।
ਸੂਰਜ ਵਰਗੀ ਲੋਅ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਘਰ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਅੰਦਰ,
ਸਵਰਗ ਦੀ ਅਸਲੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਹੈ ਬੱਚੇ ਦੀ ਕਿਲਕਾਰੀ।
ਜੇ ਕਰਤੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਚੰਗੀ ਸਭ ਕੁਝ ਮਿੱਟੀ ਵਰਗਾ,
ਸੂਰਤ ਸੀਰਤ ਬੇਸ਼ਕ ਹੋਵੇ ਪਿਆਰੀ ਤੋਂ ਵੀਂ ਪਿਆਰੀ।
ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਤਰਤੀਬ ਅਤੇ ਤਰਕੀਬ ’ਚੋਂ ਧੋਖਾ ਦੇਵੇ,
ਨੀਅਤ ਮਾੜੀ ਦੇ ਵਿਚ ਆਕੇ ਜੇ ਚਾਹਵੇ ਲੱਲਾਰੀ।
ਬਾਅਦ ’ਚ ਉਸ ਦੀ ਸਾਰੀ ਹਸਤੀ ਪਾਣੀ-ਪਾਣੀ ਕੀਤੀ,
ਤੜਕ ਸਵੇਰੇ ਨੇ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਬਨਮ ਖ਼ੂਬ ਸ਼ਿੰਗਾਰੀ।
ਗੰਦਾ ਬੰਦਾ ਜਦ ਵੀ ਬੋਲੇ ਇੱਕ ਖਿਲਾਰਾ ਪਾਵੇ,
ਚਾਰ-ਚੁਫੇਰੇ ਨੇਰ੍ਹੀ ਨੇ ਹੈ ਜਿੱਦਾਂ ਰੇਤ ਖਿਲਾਰੀ।
ਇੱਕ ਥਕੇਵਾਂ ਲਹਿ ਕੇ ਸਾਰਾ ਗਲ੍ਹਵਕੜੀ ਵਿਚ ਆਇਆ,
ਥੱਕੇ ਹਾਰੇ ਦਾਦੇ ਦੀ ਜਦ ਪੋਤੇ ਪੱਗ ਉਤਾਰੀ,
ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਜੀਭਾਂ ਪਾ ਕੇ ਰੱਖੀਏ ਨਿਭਦੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ,
ਮੋਹ ਨਾ ਜਾਣਨ, ਤੇਹ ਨਾ ਜਾਣਨ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਵਿਉਪਾਰੀ।
ਸਰਲ ਅਤੇ ਸਾਧਾਰਣਤਾ ਦੀ ਪਧਰੀ ਧਰਤੀ ਉਤੇ,
ਬਾਲਮ ਤੇਰੀਆਂ ਗ਼ਜ਼ਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬਿੰਬਾਂ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ।

ਬਲਵਿੰਦਰ ਬਾਲਮ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ
ਉਂਕਾਰ ਨਗਰ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਪੰਜਾਬ
ਮੋ. 98156-25409

ਸਿਆਣਾਂ ਖੋਤਾ

ਇੱਕ ਖੋਤਾ ਸੀ ਰਾਮੂ ਕੋਲ,
ਬੱਚਿਓ, ਗੱਲ ਸੁਣਿਓ ਕੰਨ ਖੋਲ੍ਹ।
ਰਾਮੂ ਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਰਦਾ,
ਰਾਤ ਪਈ ਤੋਂ ਘਰ ਸੀ ਵੜਦਾ।
ਸਰੀਰ ਪੱਖੋਂ ਸੀ ਉਹ ਮਾੜਾ,
ਖੋਤੇ ਉੱਤੇ ਢੋਂਹਦਾਂ ਭਾੜਾ।
ਚੰਗਾ ਸਮਾਂ ਸੀ ਉਹ ਬਿਤਾਉਦਾ,
ਨਸ਼ੇ ਨੂੰ ਕਦੇ ਹੱਥ ਨਾ ਲਾਉਂਦਾ।
ਖੋਤਾ ਵੀ ਸੀ ਪੂਰਾ ਸਮਝਦਾਰ,
ਸੀ ਰਾਮੂ ਦਾ ਉਹ ਵਫ਼ਾਦਾਰ।
ਇੱਕ ਚੋਰ ਰਾਮੂ ਘਰ ਆਇਆਂ,
ਖੋਤੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝ ਚ ਪਾਇਆ।
ਉਹ ਜ਼ੋਰ ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਹੀਂਗਣ ਲੱਗਾ,
ਜਿਉਂ ਢੋਲ ਤੇ ਵੱਜਦਾ ਡੱਗਾ।
ਆਖਰ ਚੋਰ ਨੂੰ ਭੱਜਣਾ ਪੈ ਗਿਆ,
ਸਾਰਾ ਸਮਾਨ ਉੱਥੇ ਰਹਿ ਗਿਆ।
ਖੋਤੇ ਨੂੰ ਸਭ ਬੁੱਧੂ ਕਹਿੰਦੇ,
ਮੂਰਖ ਦਾ ਨਾਂ ਖੋਤਾ ਲੈਂਦੇ।
ਬੱਚਿਓ, ਵੇਖੋ ਖੋਤੇ ਦੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ,
ਪੱਤੋ, ਕਮਾਈ ਬਚ ਗਈ ਰਾਮੂ ਦੀ ਸਾਰੀ।

ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਪੱਤੋ ਪਿੰਡ ਪੱਤੋ
ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਮੋਗਾ 94658-21417

ਦੀਵਾਲੀ

ਹਿੰਦੂ ਵੀਰ ਮੰਦਿਰ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ
ਸਿੱਖ ਵੀਰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ
ਆਪਣਾ ਆਪ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰਕੇ
ਪਿਆਰ ਦੀ ਜੋਤ ਜਲਾਈਏ
ਅੱਜ ਦਿਨ ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ
ਸਾਰੇ ਰਲ ਮਿਲ ਖੁਸੀ ਮਨਾਈਏ
ਅੱਜ ਦਿਨ ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ...

ਹਿੰਦੂ, ਮੁਸਲਿਮ,ਸਿੱਖ, ਈਸਾਈ
ਅਸੀਂ ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਭਾਈ ਭਾਈ।
ਧਰਮ ਜਾਤ ਦਾ ਫਰਕ ਮਿਟਾਕੇ,
ਸਭ ਨੂੰ ਗਲੇ ਲਗਾਈਏ।
ਅੱਜ ਦਿਨ ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ
ਸਾਰੇ ਰਲ ਮਿਲ ਖੁਸੀ ਮਨਾਈਏ
ਅੱਜ ਦਿਨ ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ...

ਰਾਮ ਸੀਤਾ ਨਾਲ ਜੋੜ ਮਨਾ ਲਉ,
ਕਹਿਕੇ ਬੰਦੀ ਛੋੜ ਮਨਾ ਲਉ।
ਸਭ ਜੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਹੈ ਦਾਤਾ,
ਸੱਚ ਦਾ ਹੋਕਾ ਲਾਈਏ।
ਅੱਜ ਦਿਨ ਦੀਵਾਲੀ
ਦਾ ਸਾਰੇ ਰਲ ਮਿਲ ਖੁਸੀ ਮਨਾਈਏ
ਅੱਜ ਦਿਨ ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ....

ਘਰ ਰੁਸਨਾ ਲਊ ਦੀਪ ਜਲਾਕੇ
ਖੁਸੀਆਂ ਨਾਲ ਵਜਾਉ ਪਟਾਕੇ।
ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਵੰਡੋ ਮਿਠਾਈਆਂ,
ਨਫਰਤ ਨੂੰ ਦਿਲੋਂ ਮਿਟਾਈਏ।
ਅੱਜ ਦਿਨ ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ
ਸਾਰੇ ਰਲ ਮਿਲ ਖੁਸੀ ਮਨਾਈਏ
ਅੱਜ ਦਿਨ ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ...
ਭੁੱਲ ਕੇ ਕਦੇ ਨਾ ਖੋਲ੍ਹਣਾ ਜੂਆ
ਇਹ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਮਿੱਤ ਨਾ ਹੂਆ
ਆਖਰ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਕਰਦੇ
ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਗੱਲ ਵਸਾਈਏ
ਅੱਜ ਦਿਨ ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ
ਸਾਰੇ ਰਲ ਮਿਲ ਖੁਸੀ ਮਨਾਈਏ
ਅੱਜ ਦਿਨ ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ...

ਨੱਚਕੇ ਸਿੱਖ ਲਉ ਯਾਰ ਮਨਾਉਣਾ,
ਜੱਗ ਤੇ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਨਾ ਆਉਣਾ।
“ਚੀਮੈਂ” ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਮੇਲਾ,
ਐਂਵੇ ਨਾ ਵਕਤ ਖੁੰਝਾਈਏ।
ਅੱਜ ਦਿਨ ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ
ਸਾਰੇ ਰਲ ਮਿਲ ਖੁਸੀ ਮਨਾਈਏ
ਅੱਜ ਦਿਨ ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ

ਅਮਰਜੀਤ ਚੀਮਾ (ਯੂ ਐੱਸ ਏ)
+1 (716) 908-3631

.ਗ਼ਜ਼ਲ

ਮਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀਂ ਚੰਗੀ ਹੈ ਅਪਣੀਂ ਚਾਰ ਦਿਵਾਰੀ।
ਲੂਣੀਂ ਮਿੱਸੀ ਰੋਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਇਕ ਯਾਰੀ।
ਪੈਸੇ ਦੇ ਨਾਲ, ਆਕੜ ਦੇ ਨਾਲ, ਸ਼ੁਹਰਤ ਨਾਲ ਨਈਂ ਮਿਲਦੀ,
ਭੈਣ ਭਰਾਵਾਂ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ, ਯਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਰਦਾਰੀ।
ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਮੱਧ ਵਰਗ ’ਚੋਂ ਉਠਦੀ ਇੱਕ ਕਰਾਂਤੀ,
ਅਕਸਰ ਸੁੱਕੇ ਹੋਏ ਘਾਹ ’ਚੋਂ ਉਠਦੀ ਹੈ ਚਿੰਗਾਰੀ।
ਸੂਰਜ ਵਰਗੀ ਲੋਅ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਘਰ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਅੰਦਰ,
ਸਵਰਗ ਦੀ ਅਸਲੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਹੈ ਬੱਚੇ ਦੀ ਕਿਲਕਾਰੀ।
ਜੇ ਕਰਤੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਚੰਗੀ ਸਭ ਕੁਝ ਮਿੱਟੀ ਵਰਗਾ,
ਸੂਰਤ ਸੀਰਤ ਬੇਸ਼ਕ ਹੋਵੇ ਪਿਆਰੀ ਤੋਂ ਵੀਂ ਪਿਆਰੀ।
ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਤਰਤੀਬ ਅਤੇ ਤਰਕੀਬ ’ਚੋਂ ਧੋਖਾ ਦੇਵੇ,
ਨੀਅਤ ਮਾੜੀ ਦੇ ਵਿਚ ਆਕੇ ਜੇ ਚਾਹਵੇ ਲੱਲਾਰੀ।
ਬਾਅਦ ’ਚ ਉਸ ਦੀ ਸਾਰੀ ਹਸਤੀ ਪਾਣੀ-ਪਾਣੀ ਕੀਤੀ,
ਤੜਕ ਸਵੇਰੇ ਨੇ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਬਨਮ ਖ਼ੂਬ ਸ਼ਿੰਗਾਰੀ।
ਗੰਦਾ ਬੰਦਾ ਜਦ ਵੀ ਬੋਲੇ ਇੱਕ ਖਿਲਾਰਾ ਪਾਵੇ,
ਚਾਰ-ਚੁਫੇਰੇ ਨੇਰ੍ਹੀ ਨੇ ਹੈ ਜਿੱਦਾਂ ਰੇਤ ਖਿਲਾਰੀ।
ਇੱਕ ਥਕੇਵਾਂ ਲਹਿ ਕੇ ਸਾਰਾ ਗਲ੍ਹਵਕੜੀ ਵਿਚ ਆਇਆ,
ਥੱਕੇ ਹਾਰੇ ਦਾਦੇ ਦੀ ਜਦ ਪੋਤੇ ਪੱਗ ਉਤਾਰੀ,
ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਜੀਭਾਂ ਪਾ ਕੇ ਰੱਖੀਏ ਨਿਭਦੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ,
ਮੋਹ ਨਾ ਜਾਣਨ, ਤੇਹ ਨਾ ਜਾਣਨ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਵਿਉਪਾਰੀ।
ਸਰਲ ਅਤੇ ਸਾਧਾਰਣਤਾ ਦੀ ਪਧਰੀ ਧਰਤੀ ਉਤੇ
ਬਾਲਮ ਤੇਰੀਆਂ ਗ਼ਜ਼ਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬਿੰਬਾਂ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ।

ਬਲਵਿੰਦਰ ਬਾਲਮ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ
ਉਂਕਾਰ ਨਗਰ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਪੰਜਾਬ
ਮੋ. 98156-25409

ਗਜਲ

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਅਰਥ ਸੁੱਚੇ ਬਖਸਦੀ ਹੈ ਪਾਠਸ਼ਾਲਾ .
ਅਰਚਨਾ ਪੂਜਾ ਸ਼ਿਵਾਲਾ ਬੰਦਗੀ ਹੈ ਪਾਠਸ਼ਾਲਾ .
ਨੇਰ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਰੌਸਨੀ ਦੀ ਇਕ ਨਵੀਂ ਤਜਵੀਜ ਦਿੰਦੀ,
ਚਮਕਦਾ ਸੂਰਜ ਸਿਤਾਰਾ ਦੋਸਤੀ ਹੈ ਪਾਠਸਾਲਾ .
ਅਕਲ ਜੌਹਰੀ ਇਹਦੇ ਮਸਤਕ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਉਪਜਦੇ ਹਨ,
ਕਰਮਠਾ ਦੇ ਹੀਰਿਆਂ ਨਾਲ ਲਿਸਕਦੀ ਹੈ ਪਾਠਸਾਲਾ .
ਆਲਸੀ ਕਮਜੋਰ ਆਦਤ ਇਸ ਦੇ ਪੂਰਕ ਹੁੰਦੀ ਨਈ ਏ,
ਤਪਸਵੀ ਸਾਧਕ ਨੂੰ ਦਿੰਦੀ ਜਿ਼ੰਦਗੀ ਹੈ ਪਾਠਸਾਲਾ .
ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਇਸ ‘ਚ ਸਿਖਿਆ ਦੀ ਹੈ ਦੁਲਹਨ ਸੋਭਨੀਏ,
ਸਿ਼ਸ ਗੁਰੂ ਦੇ ਮੋਢਿਆਂ ਤੇ ਪਾਲਕੀ ਹੈ ਪਾਠਸਾਲਾ .
ਇਹ ਕਿਸੇ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਉਂਗਲੀ ‘ਚ ਪੂਰੀ ਬੈਠਦੀ ਹੈ,
ਬਹੁਤ ਮਹਿੰਗੀ ਕੀਮਤੀ ਇਕ ਆਰਸੀ ਹੈ ਪਾਠਸਾਲਾ .
ਇਸ ‘ਚੋਂ ਖੁਸਬੂ ਫੈਲਦੀ ਹੈ ਚਮਨ ਦੀ ਸੁਹਰਤ ਬਣਾਕੇ,
ਪਾਕ ਸੁੱਧ ਪੱਤਿਆਂ ‘ਚ ਖਿੜ੍ਹਦੀ ਇਕ ਕਲੀ ਹੈ ਪਾਠਸਾਲਾ .
ਇਸ ਦੇ ਅੰਬਰ ਵਿਚ ਕਰੋੜਾਂ ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਦਾਸਤਾਂ,
ਲੱਖ ਕਰੋੜਾਂ ਸੂਰਜਾਂ ਦੀ ਰੌਸਨੀ ਹੈ ਪਾਠਸਾਲਾ .
‘ਬਾਲਮਾਂ ਇਹ ਮਾਂ ਹੈ, ਬਾਪੂ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਹੈ, ਰੱਬ ਹੈ,
ਇਹ ਜਨੂੰ ਹੈ, ਤਪਸਿਆ ਹੈ, ਆਸਕੀ ਹੈ ਪਾਠਸਾਲਾ .

ਬਲਵਿੰਦਰ ਬਾਲਮ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ
ਉਂਕਾਰ ਨਗਰ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ (ਪੰਜਾਬ)
ਮੋਬਾਈਲ 98156-25409

Preetnama

Khara Sach

ਪ੍ਰੀਤਨਾਮਾ

ਖ਼ਰਾ ਸੱਚ

On our English language New Website
WWW.PREETNEWS.COM

Chief Editor
Pritpal Kaur
+1 201-312-4180

Vol 4, Issue 276

Website: www.preetnama.com Email preetnamausa@gmail.com

31 OCT TO 06 NOV , 2024